

ΠΑΝΔΩΡΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

Συντάκται: Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ, Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ, Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ. κ.λ.

ΤΟΜΟΣ Α.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΙΕ'. ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1850.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. Ὁ Αὐθέντης τοῦ Μωρέως, (τέλος), ὑπὸ Ἀ. Ρ. Ρ. — Ἡ Βουλὴ τῆς Ὀταίτης, ὑπὸ Ν. Δ. — Μόσχα — Ἡ Ἰατρικὴ ὑπὸ Ν. — Μνηστὴ Ἄνδρῖα, ὑπὸ Παρμενίδου. — Ἡ Κορσικὸν ἐγχειρίδιον, μεταφράσις ὑπὸ Ν. Δ. — Οἱ φιλογενεῖς Κερκυραῖοι. — Ἀνήκουστον συμβεβηκός. — Ριένζης, (συνέχεια), ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ ὑπὸ Ν. Δ.

ΕΙΚΟΝΕΣ. Ναός τοῦ ἁγίου Βασιλείου Βλαχενιῶν — Παλάτιον τοῦ διοικητοῦ Τραπεζούντος. — Ὅχημα Τουρκικόν — Ὁ Ροβινσὼν ἐν τῇ νήσῳ αὐτοῦ.

Αἱ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, παρὰ τοῖς Συντάκταις, καὶ παρὰ τῷ Τυπογράφῳ Κ. Χρ. Δούκα.

ΕΝ Τῇ ΔΟΠΠῃ: ΕΛΛΑΔΙ, παρὰ τοῖς ΚΚ. ἐπιστάταις τῶν ταχυδρομείων.

ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, παρὰ τοῖς ΚΚ. Ἑλλ. προίενοις.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, παρὰ τῷ Κ. Γ. Σταυρίδῃ.

ΕΝ ΣΜΥΡΝῃ, παρὰ τῷ Κ. Γ. Μάγγῃ.

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΠΡΟΠΛΗΡ. ΤΕΛ.

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ δρ. 16, ἐλευθέρῃ Ταχυδρομικῶν.

ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ: γροσιὰ 80, ἐλευθέρῃ Ταχυδρομικῶν.

ΕΝ ΔΑΚΙΑ: Δίστηλα 3 1/2 δμ.

ΕΝ ΡΩΣΣΙΑ: Ρούβλ. ἀργ. 7, δμ.

ΕΝ Τῇ ΙΟΝΙῳ: ΠΟΛΙΤΕΙΑ: Δίστ. 3, δμ.

ΑΛΛΑΧΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ Φ. ἀρχὰ 16. Τὰ Ταχυδρομικὰ εἰς βάρος τῶν Συνδρομητῶν.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΚΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΡ. ΑΝΑΣΤ. ΔΟΥΚΑ.

1850.

ΑΓΓ Ε Λ Ι Α.

Εἰς τὸ ἐξώφυλλον τῆς ἡ Πανδώρα θέλει ἀναγγέλλει πάντα τὰ ἐν Ἑλλάδι ἐκδιδόμενα βιβλία, ὧν ἀντίτυπον ἤθελε σταλῆ πρὸς τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν· προσέτι δὲ καὶ προσοχῆς τινος ἄξια ξένα βιβλία, τὰ ὅπωςδήποτε ἀφορῶντα τὴν ἀρχαίαν ἢ νέαν Ἑλλάδα.

Εἰς τὸ αὐτὸ δὲ ἐξώφυλλον δέχεται νὰ καταχωρίζῃ καὶ παντὸς εἶδους φιλολογικὰς ἀγγελίας, πρὸς 20 λεπτὰ τὴν γραμμὴν διὰ δημοσίευσιν εἰς ἓν μόνον φυλλάδιον, πρὸς 40 λ. δὲ διὰ τρεῖς ἄλλεπαλλήλους δημοσιεύσεις.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

ΟΜΟΛΟΓΙΩΝ.

ἔπο' *Ἀνδρέου Δ. Μαυρομάτου.*

καὶ *N. Τιμολέοντος Βουλγάρως*

Ἐν Κερκύρᾳ

Τυπογραφεῖον Ἑρμῆς

X. Νικολαΐδου Φιλαδέλφειας

1850.

ΕΠΙΤΟΜΗ

ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ.

Ἐπο' *Γεωργίου Α. Ἀνδρεοπούλου.*

Ἐκδοθεῖσα δαπάνῃ

ΧΡ. Α. ΔΟΥΚΑ.

Τόμος Δεύτερος.

Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Χρήστου Ἀναστασίου Δοῦκα. 1849.

Τιμᾶται δραχμὰς 4.



ΦΥΛΛ. 15

TOM. A'.

Η ΠΑΝΔΩΡΑ.

Ο ΑΓΘΕΝΗΣ ΤΟΥ ΜΩΡΕΩΣ.

Διήγημα. Ὑπό 'Α. 'Ρ. 'Ρ.

(Συνέχεια. Ἰδέ φυλλᾶδιον 14^{ον}.)

ΚΕΦ. ΚΒ'.

'Αλλ' ἐνῶ ἡ φαίδρα ἰππασία διευθύνεται εἰς τὰ ὄρη πρὸς εὐθυμον θήραν, δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν ὅτι ἐγκατελείψαμεν τὸν Χαμάρετον κατάκλειστον εἰς τὴν σκοτεινὴν φυλακὴν του. Ὡς εἰς ὅλας τὰς ἰσχυρὰς φύσεις, παρ' αἷς καταβάλλεται τὸ σῶμα πρὸ τῆς ψυχῆς, ἴδομεν ὅτι ἀπαυδήσαντα ἐκ τοῦ ματαίου ἀγῶ-
νος ὅπως εὖρη τρόπον ἀπαλλαγῆς ἐν μίῳ τοῦ κέ-
Τόμος Α'.

τους, τὸν κατέλαβε τέλος ὁ ὕπνος. 'Αλλ' ἐπ' αὐτοῦ ἡ ψυχὴ του ἐγρηγοροῦσα διέπτατο ἐλευθέρᾳ διὰ τῶν παγίων τειχῶν τῆς εὐακῆς, καὶ τῷ ἐδείκνυε τυγε-
κεχυμένους διὰ τοῦ πρίσματος τῆς μνήμης καὶ τῆς ἐλπίδος, ἐνίστε μὲν τὰ ὄρη ὡς δάδας φλεγόμενα, ἄλ-
λοτε τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ σπηλαίων καὶ δατῶν ἐξορ-
μῶντας, καὶ μετὰ ψαλμῶν καὶ βαίῶν καὶ κλιθῶν πορευομένους πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἄλλοτε
τῷ παρίστατο τὸ πεδῖον τῆς μάχης, κινήσε βοῆς καὶ αἵματος καὶ κινήσεως, καὶ μακρόθεν ἤκούοντο τῶν Ἑλλήνων ἀ-χαῖσι παιᾶνες, καὶ ἐβλεπεν ἑαυτὸν ἐκτάδην κείμενον καὶ ἀδυνατοῦντα νὰ κινήθῃ, τὸν δὲ Πετραλεῖφαν πατοῦντα εἰς τὸ στήθος διὰ τοῦ γόνατος καὶ γελῶντα σαρδωνικῶς, ὑπερῶν δ' αὐτοῦ τὴν Ἄν-
ναν, ὡς νίκην, χρυσᾶς τανύουσαν πτέρυγας, καὶ διὰ τοῦ δακτύλου δεικνύουσαν τὸν οὐρανὸν εἰς αὐτόν.

'Ἐν μίῳ τοιούτων ὁπτασιῶν ἀρτυρήθη καὶ εἶ-
δεν ὅτι αἱ πρῶται τῆς αὐγῆς ἀκτῖνες διερχόντο ἡ-
Φο.Ι.Ι. 15.

δη ἀμυδραὶ διὰ τοῦ φωταγωγοῦ του. Ἡ πρώτη του δὲ φροντίς ἦτο νὰ ἐξετάσῃ τὸ μέρος εἰς ὃ εὐρίσκατο. Ἀλλὰ τὸ πρῶτον βλέμμα ἐπεκύρωσεν ὅ,τι ἐν τῷ σκότει εἶχε μάθει διὰ τῆς ἀφῆς, ὅτι δηλαδὴ ἦτο κατακλεισμένος εἰς θόλον ἰσχυρὸν καὶ κατὰ μέρος ὑπόγειον, ἔχοντα μόνην ὄπην τὴν θύραν, καὶ τὸ μικρὸν καὶ λεγκλιδωτὸν παράθυρον πλησίον τοῦ θόλου, δι' οὗ οὐδὲν ἐφαίνετο ἀντικείμενον, εἰμὴ τὰ μεμακρυσμένα ὄρη, καὶ αἱ πυραὶ ὧν αἱ τελευταῖαι λάμψεις ἀντεπαλαίον ἀκόμη πρὸς τὸ αὐξὸν φῶς τῆς ἡμέρας. Φέρων δ' ἐκεῖθεν τὸ βλέμμα του πρὸς τὰ κάτω, εἶδε μετ' ἐκπλήξεως πλησίον τῆς κλίνης του πῆραν δεδεμένην διὰ μικροῦ σχοινοῦ καὶ περιέχουσαν ἀγγεῖον τοῦ ὕδατος καὶ τροφᾶς, προφανῶς δὲ καταβιβασθεῖσαν ἀπὸ τοῦ παραθύρου ἐν ᾧ αὐτὸς ἐκοιμᾶτο· ἐξ οὗ ἐσυμπέραναν ὅτι ἡ φυλακίσις του δὲν ἐγίνετο κατὰ λάθος, ἀλλ' ἐκ προθέσεως. Ἡ πεποιθησις αὐτῆ ἠξήθη τὴν σύγχυτιν τῶν ἰδεῶν του καὶ τὴν ἀγανάκτησίν του συγχρόνως, διότι ἐβλεπεν ὅτι ὑπάρχει προδοσία, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνοήσῃ τὸν σκοπὸν καὶ τὴν αἰτίαν αὐτῆς. Ὡς λυσσῶν ἐβρίβη πρὸς τὴν θύραν ἐκ νέου, ἐλπίζων νὰ ἐκριζώσῃ αὐτὴν ἢ νὰ θραύσῃ τὰ κλειθρὰ τῆς, ἀλλὰ δὲν ἤργησε νὰ ἐνοήσῃ ὅτι ἐματαιοπύου. Τότε ἤρχισε νὰ κραυγάζῃ μετ' ὅλης τῆς δυνάμεως τῶν πνευμόνων του, ἀλλὰ, ὡς καὶ τὴν νύκτα, ἐπέστη αὐτῆς ὅτι ἡ φωνὴ του πανταχόθεν ἀναπηδῶσα ἀπὸ τὸν λίθινον θόλον, δὲν ἐδύνατο νὰ διασχίσῃ τὸ πάχος του, καὶ ἐπέστρεψε πρὸς αὐτὸν μετ' ὀνόου κλαυθμηρὸν ἢ σαρκαστικόν. Ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του δὲ, ἐνῶ βιαίως χειρονομῶν, ἐσχίζεν ὡς φρενητιῶν τὸν μανδύαν του, ἤσθθη ὑπὸ τὴν χεῖρά του τὸ ξιφιδίον του, καὶ ἀνασπᾶσας αὐτὸ, ἀπεράσισε νὰ τὸ βυθίσῃ εἰς τὸ στήθος του. Ἀλλ' ἄμα ἤγγισε τὴν σάρκα του ὁ ψυχρὸς σίδηρος, τῷ ἐπανῆλθεν ἡ σκέψις, καὶ ὀρθότερον κρίνων τὸ κίνημά του,

— Νὰ φονευθῶ! εἶπε, τοῦτο θέλει εἶθαι ὁ θρίαμβος τῶν ἐχθρῶν μου, οἵτινες δήποτε καὶ ἂν εἶναι. Νὰ φονευθῶ, νὰ νεκρώσω τὴν χεῖρα ἧτις κρατεῖ τῆς Ἑλλάδος τὴν τύχην, ὅταν ἴσως ἢ ὑπερτάτη εὐδαιμονία κρύπτεται δι' ἐμὲ εἰς τὸ μέλλον! Ἡθελεν εἰσθαι μωρία καὶ ἐγκλήμα ἐνταυτῷ.

Μετὰ τὴν σκέψιν δὲ ταύτην, συνελθὼν, καὶ ἐπιβαλὼν σιωπὴν εἰς τὴν ταραχὴν τῆς καρδίας του, ἐπορεύθη βραδέως, ὡς ἂν ἐπρόκειτο περὶ τῶν μᾶλλον ἀδιαφόρων στιγμῶν τῆς ζωῆς του, πρὸς τὸ παρεσκευασμένον πρόγευμα, καὶ ἔφαγεν ἐξ αὐτοῦ ὅσον νὰ στηρίξῃ τὰς δυνάμεις του, ὧν πιθανῶς ἤθελεν εἶχει πολλὴν ἀνάγκην κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἔπειτα δὲ, μετὰ νέαν ἀκριβεστέραν ἐρευναν τῆς θύρας, ἤλθε πρὸς τὴν κλίνην του, καὶ λαβὼν, ἔστηεν ὀρθὰς τὰς σανίδας καὶ τοὺς πόδας αὐτῆς, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἀναβρίχθη, ἔφθασε μέχρι τοῦ παραθύρου, οὗ ἤσπασε τὰς σιδηρᾶς κιγκλίδας μετ' ἑνὴν χεῖρα. Καὶ πρῶτον μὲν ἐβύθη τὸ βλέμμα ἐκτὸς τοῦ παραθύρου, καὶ εἶδεν ὅτι ἠνοίγετο αὐτὸ σχεδὸν ἰσοπέδως ἐπὶ τοῦ κήπου, εἰς μέρος μεμακρυσμένον τῆς οἰκίας. Ἐπειτα δὲ ἐδοξίμασε μετ' ὅλην τὴν δυνάμειν του, στηρίζων τοὺς πόδας εἰς ἀρχιτεκτονικὸν κόσμημα ἐν

εἰδὲι κυματίου θεῶν περὶ τὸν τοῖχον, νὰ κλονήσῃ τὰς κιγκλίδας, ἀλλ' ἠσθάνθη ὅτι ἀδύνατα ἐπεχειρεῖ. Τέλος ἔσυρε τὸ ξιφιδίον του, καὶ ἐπροσπάθησε νὰ κόψῃ αὐτὰς ἢ νὰ τὰξεξορύξῃ· ἀλλὰ, καὶ τοῦτο εἰς μάτην τὸ ξιφιδίον του ἂν καὶ χαλύβδιον δὲν ἔκοπτε σιδηρὰ, καὶ ὁ λίθος ἦτο πυρροποικίλος.

Ἐπαυσε λοιπὸν ματαιοπονῶν, καὶ ἐπήδησε πάλιν κάτω. Λαβὼν δὲ τὴν σιδηρᾶν θήκην τοῦ ξίφους του, ἤρχισε νὰ κτυπᾷ ἐπὶ τῆς κοπίδος αὐτοῦ οὕτως, ὡς μετὰ ἡμίσειαν ὥραν τὴν κατέστησεν ἀνώμαλον καὶ ὀδοντωτὴν. Τότε δὲ ἀνέβη ἐκ δευτέρου εἰς τὸ παράθυρον, ἐκρεμάσθη μετ' ἑνὴν χεῖρα εἰς τὰς κιγκλίδας καὶ διὰ τῆς ἄλλης ἤρχισε νὰ τὰς προσβάλλῃ διὰ τοῦ αὐτοσχέδιου τούτου πρίνου, ἀλλὰ βραδέως καὶ ἐλαφρῶς, φοβούμενος μὴ ὁ τριγμὸς τὸν προδῶσῃ καὶ προσκαλέσῃ τοὺς δεσμοφύλακας του. Κατ' ἀρχὰς τὸ ἀποτέλεσμα ἦτον οὐδὲν, ἀλλ' ἐνῶ ἤρχισε νὰ ἀπελπίζηται ἤδη, εἶδε μετ' ἡμικραυγῆς ὅτι λεπτὴ μελαίνα κόνις σιδηροῦ ἐπιπτεν εἰς τὸν λίθον, καὶ τότε ἐπέτεινε τοὺς ἀγῶνάς του, καὶ πᾶσαν περισκεψίν λησμονῶν, ἤρχισε νὰ προνιζῇ ἰσχυρῶς, ὥστε ὁ ὑπόγειος θόλος ἀντήγει ὄλος ἀπὸ τὸν βόχθον. Ὁ κρότος οὗτος τὸν ἀνεκάλει εἰς ἑαυτὸν, καὶ ἀνετριγιάσεν ἐνθυμηθεὶς εἰς ποῖον δι' αὐτοῦ ἐξέτεθη κίνδυνον. Ἀλλὰ μετ' ἐκπλήξεως εἶδεν ὅτι οὐδενὸς φρουροῦ ἐξῆκοντο ἢ ἀγρυπνοῦ ἐπιτήρησις. Ἐνθαῦρον βεῖς δ' ἐκ τῆς παρατηρήσεως ταύτης, οὐ μόνον ἐσηκολούθησεν ἐτι γενναϊότερον, ἀλλ' ἀκόμη, ἀντὶ νὰ κρέμαται ἀπὸ τῆς μίας χειρὸς ἐνῶ εἰργάζετο διὰ τῆς ἄλλης, ὅπερ ἤθελεν ἐξαντλήσῃ ἐντὸς ὀλίγου τοῦ Ἡρακλέους αὐτοῦ τοὺς μυῶνας, ἐτόλμησε ν' ἀναβῆ εἰς τὸ παράθυρον, καὶ κύπτων ἰσχυρῶς, περὶν δὲ τὸν ἕνα τοῦ πόδα διὰ τῶν κιγκλίδων, νὰ καθῆσθαι ἐπ' αὐτοῦ περιβάθην· ἔκτοτε ἡ ἐργασία του προὔγαιεν πολὺ ταχύτερον, καὶ ἀπὸ πνευματικῶν καὶ ἰδρωτῶν περιβρεθόμενος, ἐσηκολούθησε διαπρίων τὴν κιγκλίδα ἐπὶ τρεῖς σχεδὸν ὥρας μετ' ὀλίγας διαλήψεις, ἐκόπη τέλος αὐτῆ. Τότε συλλαβὼν τὰς λοιπὰς μετ' ἑνὴν χεῖρα, ἐλάκτισεν αὐτὴν διὰ τοῦ ποδὸς μετ' ὀλίγην ὄρμην, καὶ τὴν ἐλύθη μετ' ὀλίγην, τὴν διεβόρησε μάλιστα κατὰ μέρος, ἀλλ' οὐχὶ ἐντελῶς· ὥστε ἡ ἀγκυρά, ἀφ' οὗ ἔλαβεν ὀλίγην ἀνάπαυσιν, νὰ τὴν κόψῃ καὶ πρὸς τὰ ἄνω καθ' ὃν τρόπον τὴν εἶχε κόψει καὶ κάτωθεν, διὰ τοῦ ξιφιδίου. Ἡ νέα ὁμῶς αὐτῆ ἐργασία ἦτον ἤδη κατὰ τὸ ἥμισυ προτετελεσμένη, καὶ διὰ τοῦτο διήρκεσε τὸ ἥμισυ σχεδὸν τοῦ χρόνου τῆς πρώτης. Τέλος ἐπέσειν ἡ κιγκλίς, καὶ ὁ Χαμάρετος διαβιβάσας τὴν κεφαλὴν, καὶ μετὰ ταῦτα τὸ λοιπὸν σῶμα, μετ' ἀνεκφράστου ἀγαλλιάσεως εὐρέθη ἐντὸς τοῦ κήπου, καὶ ὡς βέλος β.φθεις πρὸς αὐτοῦ τὸν περίβολον, τὸν διεσκέλιζε διὰ μίας, καὶ ἐπήδησεν εἰς τὴν ὁδὸν ἐλαφρῶς καὶ ἐλεύθερος, δῶα ἴσως ὥρα ἀφ' οὗ εἶχε παρῆλθει ἡ μεσημβρία.

Ἀμα δ' εἶδεν ἑαυτὸν κύριον τῶν κινήματων του, ἀντὶ δρομαῖος νὰ μακρυνθῇ τοῦ μέρους ὅθεν μόλις ἐσώθη, ἐστράφη ἐξ ἐναντίας περὶ τὴν γωνίαν τοῦ κήπου, καὶ ἐλθὼν πρὸς τὴν αὐλίαν πόλιν, ἐκρουσεν αὐτὴν ἐπανειλημμένως ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἐλέγξῃ τὸν Πε-

τραλείφαν διὰ τὴν προδοσίαν του, καὶ νὰ τῷ ζητήσῃ λόγον αὐτῆς. ἴσως δὲ ν' ἀποταθῇ καὶ πρὸς τὴν Ἄνναν ὁ ἴδιος, καὶ νὰ μάθῃ τὴν τύχην του ἐκ τῶν γυλιῶν αὐτῆς· ἀλλ' ἀπὸ τὸν ὑπηρετὴν ὅστις ἦλθε ν' ἀνοίξῃ ἔμαθεν ὅ,τι εἰς τὴν ταραχὴν του ἐξ αἰτίας τῶν ἰδίων συμβάντων του εἶχε λησμονήσῃ, τὴν θήραν τοῦ Αὐθέντου, καὶ ὅτι ὁ Πετραλείφας καὶ ἡ Ἄννα τὸν συνώδευταν εἰς αὐτὴν.

Ἡ ἐναντιότης αὕτη ἐκ νέου παρῶζεν τὸν Χαμάρετον, καὶ παντοῖα σχέδια ἤρχισαν ν' ἀντιδιώκονται πάλιν εἰς τὴν κεφαλὴν του. Ἡ πρώτη του ἰδέα ὑπῆρξε νὰ τρέξῃ εἰς τὰ ὄρη, καὶ ἀνάσας τὰς πυρὰς νὰ δώσῃ τὸ τρίτον σύνθημα εἰς τοὺς συνωμώτους καὶ νὰ τοὺς διεγείρῃ αὐτὴν ἐκείνην τὴν νύκτα εἰς τὸ μέγα τὸν ἐπιχειρήμα. Ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἄλλου ἠσθάνετο τὴν ἀνάγκην νὰ ἰδῇ τὸν Πετραλείφαν, νὰ ἰδῇ τὴν Ἄνναν· διὸ καὶ ἀναλογισθεὶς ὅτι εἰς τὴν ὁδὸν τῶν ὄρων εἶχε πιθανότητα καὶ αὐτοὺς ν' ἀπαντήσῃ, ἀπεράσισε νὰ διευθυνθῇ πρὸς αὐτὰ. Ἀλλὰ τρεῖς δὲν διήλθε τῆς Ἀνδραβίδας ὁδοῦ, χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ τὴν ἀσυνήθη ἐξαψίν τοῦ λαοῦ, καὶ χωρὶς νὰ μάθῃ τὴν παροξύνουσαν τὸ πλῆθος ἀφορμὴν τοῦ διπλοῦ γάμου. Ἡ ἀγγελία αὕτη ἐνέτιχεν ὡς κεραυνὸς ἐπὶ τὸν Χαμάρετον. Τὸν πρῶτον ὅστις τῷ τὴν ἔδωκε, τὸν συνέλαβεν ἀπὸ τὸ στήθος καὶ τὸν ἔσειε τόσον βιαίως, κράζων μεγαλοφῶνως ὅτι ψεύδεται, ὥστε ἐμακρύνθη ἐκεῖνος κάμων τὸν σταυρὸν του καὶ λέγων καθ' ἑαυτὸν ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι παράφρων. Εἰς τρεῖς ἢ τέσσαρας ἀπευθύνθη ἀκόμη, ἀλλὰ μηχανικῶς, καὶ διὰ τῆς καρδίας μᾶλλον ἢ διὰ τῶν αἰσθήσεων ἐνοῶν ὅτι αἱ ἀπαντήσεις τῶν ἦσαν ταυτόσημοι μετ' ἑνὴν. Ὅταν δὲ δὲν τῷ ἐπετρέπετο πλέον νὰ ἀμριβᾷ, ἐσηκολούθησε νὰ διατρέξῃ σκοτοδινίαν τὰς ὁδοῦ, καὶ ἀφίχθεις ἐμπρὸς τῆς ἐκκλησίας τῆς ἁγίας Σοφίας ἐντὸς τῆς πόλεως, ἠσθάνθη ὡς καλᾶμους τὰ γόνατά του κλονούμενα καὶ ἀρούμενα νὰ τὸν φέρωσι περαιτέρω, καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν στοάν τοῦ προναοῦ, ἀπολέσας ἑαυτοῦ τὴν συναίσθησιν, μόνον μίαν λέξιν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν προφέρων, τῆς Ἄννης τὸ ὄνομα. Ὅταν δὲ πάλιν συνῆλθε καὶ ἠγέρθη, εἶχε συγκεχυμένην τινὰ ἀνάμνησιν ὅτι προσηυχῆθη, καὶ φέρων τὴν χεῖρα πρὸς τὸ πρόσωπόν του, τὸ εὖρεν ὑγρὸν ἀπὸ δάκρυα ἀναβλέψας δὲ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐνόησεν ὅτι ὥρα ἐπρεπε νὰ ἐμεινεν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, διότι ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου ἐκλινεν ἤδη πρὸς τὴν δύσιν του. Μετὰ τῆς αἰσθήσεως δὲ τῆς ζωῆς ἐπανῆλθεν καὶ ὄλαι αἱ βᾶσανοι, καὶ ὄλα τὰ πάθη τῆς καρδίας του, καὶ ὑπὸ ἀπελπισίας καὶ ὑπὸ ὀργῆς ἐλαυνόμενος, ἔδραμε μᾶλλον ἢ ὅτι ἐπορεύθη πρὸς τὸ ἐρημηκλήσιον ὑφ' ὃ ἐκρυπτε τὴν κατοικίαν του. Ἐκεῖ δὲ, μυρία ἄστα μελετῶν, ἄλλοτε μὲν νὰ ζητήσῃ εἰς ὄλας τοῦ ὄρους τὰς φάραγγας τὴν αὐθεντικὴν συνοδίαν, καὶ νὰ φονεύσῃ τὸν Πετραλείφαν, νὰ φονεύσῃ τὸν Δελαρόσθη, νὰ φονεύσῃ τὴν Ἄνναν, καὶ νὰ φονευθῇ ἐπὶ τῶν πτωμάτων τῶν, ἄλλοτε δὲ νὰ ἀναψῇ τὰς πυρὰς τῶν ὄρων, καὶ νὰ ἐπάρῃ καταστρεπτικὸν πόλεμον καθ' ὅλης τῆς φυλῆς τῶν Φράγκων, ἀπεδύθη τὸν μοναστικὸν μανδύαν, ἔλαβε στολὴν καταλληλοτέ-

ραν διὰ τὴν ὀρεινὴν ἐκδρομὴν του καὶ νέα ὄπλα, καὶ ἐστράφη πρὸς τὸ ὄρος μετ' ἑνὸς πεπερμένου ὑπὸ τῆς ἀνυπομονησίας. Μίαν περίπου ὥραν ἐβάδισεν ἕως οὗ φθάσῃ εἰς τὰς ὑψοφείας καὶ ἐν τούτοις τὰς τελευταῖας τοῦ ἡλίου ἔκτινας εἶχε διαδεχθῆ τὸ ἐν Ἑλλάδι ὠκύμορον λυκαυγῆς, αὐρὸν κατόπιν τοῦ ἀσέληνον νύκτα. Ποῖα δὲ ὑπῆρξε τοῦ Χαμαρέτου ἡ ἐκπλήξις, ὅταν ἐγείρων τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὸ ὄρος ὃ ἐμῆλλε ν' ἀναβῆ, τὸ εἶδεν αἰφνης ὡς ἠφαιστειον περιλαμφθὲν εἰς τὴν κορυφὴν του, καὶ πυρὰ ἐράνη ἐπ' αὐτοῦ, ὁμοιάζουσα εἰς τὸ σκότος ἀκτινοβόλον ἀδάμαντα εἰς μέτωπον βασιλέως. Μετ' ὀλίγας δὲ στιγμὰς δευτέρα κορυφὴ ἐράνη καιομένη, καὶ μετ' αὐτὴν τρίτη, καὶ κατ' ὀλίγον ὄλαι ὄλας εἰς μεγίστην ἀπόστασιν ἐδύνατο ν' ἀνακαλύψῃ ὁ ὀφθαλμὸς. Ὁ Χαμάρετος ἐνόμιζεν ὅτι ὄνειροπολεῖ, ὅτι τὸν ἀπατᾷ ἡ τεταραγμένη φαντασία, καὶ ἠτένιζε μετ' ἐνδομύχου τρόμου τὸ ἀκατανόητον τοῦτο φαινόμενον, ἀφ' οὗ ἡ θήρα τοῦ Αὐθέντου ἐπρεπε νὰ εἶχε λῆξει πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου· ὥστε ἤρχισε νὰ ἐρωτᾷ ἑαυτὸν ἂν δὲν γίνεταί καίγινον ἐπηρείων ὑπερφυσικῶν. Πᾶσαν ἄλλην ἐπομένως προσπάθειαν ἐν δευτέρῳ λόγῳ πρὸς τὸ παρὸν θέμενος, καὶ μόνον τῆς πατριωτικῆς του καρδίας τὰς εἰσηγήσεις ἀκούων, ἠθέλησε νὰ ἐξιχνιάσῃ τὸ μυστήριον, καὶ προὔργαίτατον ἐθεώρησε νὰ σπεύσῃ ὅπου ἴσως ὑπῆρχεν ἡ ἡδύνατο νὰ γεννηθῆ τις κίνδυνος διὰ τὴν πατρίδα, καὶ λησμονῶν ἑαυτὸν δι' ἐκείνην, συγκατένευσε ν' ἀναζήτησῃ ἐφ' ὅσον ἦν ἡ δραστηριότης του ἀναγκαία, καὶ ὤρμησε πρὸς τοῦ Λύκου τὸ Σπήλαιον.

ΚΕΦ. ΚΓ.

Ἡ νύξ ἦτον σκοτεινὴ, καὶ λεπτὴ νεφελῶν σινδὼν ἀπερρόφα καὶ αὐτὸ τὸ ἀσθενὲς φῶς τῶν ἀστέρων. Πρὸ δῶα δὲ ἦδη ὠρῶν διέτρεχεν ὁ Χαμάρετος τὰς γνωστὰς εἰς αὐτὸν στενωποὺς τῶν ὄρων, ὅταν αἰφνης εἶδεν ἐμπρὸς αὐτοῦ μίαν τῶν πυρῶν κινουμένην, καὶ μετ' ὀλίγου ἐκτεινομένην εἰς μῆκος ἐπὶ τῆς ὀρεινῆς βᾶχεως, ὡς γιγαντιαῖον φλογερὸν ὄφιν, τοὺς κρικοὺς ἐξελέισοντα ἐπ' αὐτῆς· καθ' ὅσον δὲ τὸ φαινόμενον ἐπλητίζεν, αἱ ἔλικες διεσπῶντο, καὶ ἔδειξε μετ' οὐ πολὺ μακρὰν συνοδίαν λαμπαδηφόρων, κατερχομένων τὸ ὄρος. Τοῦ Χαμαρέτου ἡ καρδία ἐσκήρτησεν ἰσχυρῶς ἐντὸς τοῦ στήθους του διότι ἠσθάνθη ὅτι ἡ συνοδία ἐκείνη ἐπρεπε νὰ εἶναι ἡ τοῦ Αὐθέντου, καὶ ἀντεφελοκόμενος μεταξὺ δῶα αἰσθημάτων, ὅτε μὲν ἐτρέπετο νὰ δράμῃ εἰς ἀναζήτησιν αὐτῆς ἐπὶ τῶν κρημνῶν, ὅτε δὲ μεταμελούμενος ἐσηκολούθη τὴν ὁδὸν του πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἐνόμιζεν ὅτι ἱερὸν τὸν ἐκάλεε καθῆκον. Ἀλλ' ἐνῶ οὗτος προὔχωρε δισταζών, τὸ μὲν βῆμα πρὸς τὸ σπήλαιον διευθύνων, τὴν δὲ καρδίαν καὶ τοὺς ὀφθαλμούς ἔχων προσηλωμένους εἰς τὴν λαμπαδηφορίαν, αἰφνης καὶ ὡς ἂν ἡ γῆ εἶχε σμίσθῃ νὰ τὰς καταπῆ, λαμπαδὲς καὶ συνοδία, ὄλα ἐξέλιπον, καὶ βαθὺ σκότος ἐπέκρηται πάλιν ἐπὶ τοῦ ὄρους. Ὁ Χαμάρετος ἔτεινε τοὺς ὀφθαλμούς του, ἀλλὰ τίποτε δὲν ἐδύνατο νὰ

ἰδῆ· ἔτεινε δὲ ὁμοίως ἰκαὶ τὸ πνεῦμά του, χωρὶς νὰ δυνήθῃ νὰ ἐνοήσῃ· διότι ἤξευρεν ὅτι μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ μέρους θθεν ἐφάνετο ἡ κινήτῃ λάμπις δὲν ἐπεπρόσθη κἀνὲν φυσικὸν κώλυμα δυνάμενον νὰ τῷ ἀποκρύψῃ αὐτήν, ἀλλῶς τε δὲ καὶ ἂν ὑπῆρχεν, ἐπρεπεὶν ἢ συνοδία βαθμηθῆν νὰ παρέλθῃ ὀπίσω οὐτοῦ, ἐν ᾧ εἰς ἐναντίας ἢ ἀράνις τῶν φῶτων ἐγένετο στιγμιαίως καὶ ὡς διὰ μαγείας. Τὸ νέον τοῦτο μυστηριώδες συμβᾶν ἤζητε τὸν ἀόριστον φόβον ὅστις τὸν ἐκυρίευσεν, καὶ τὸν ἐκίνησε νὰ σπεύσῃ τὸ βῆμα. Ἄλλὰ μεταξὺ προχωρῶν, ἐνόμισεν ὅτι βλέπει σκιάς τινας κινουμένας ἐμπρὸς του, δι' ὃ καὶ μείνας ἀκίνητος ὀπίσω θάμνου, παρετήρησε προσεκτικώτερον τὸ δ' ἀποτέλεσμα τῆς κατασκοπεύσεώς του ἦτον ὅτι ἰκανὸς αἰσθητὸς ἀνθ' ὧπων, ἀπὸ πλαχίας τινός φάραγγος ἐξερχόμενος, εἰσῆρχετο εἰς τὴν ὁδὸν ἢ αὐτὸς ἐβάδιζε, καὶ προὔχωρον κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν ἀλλὰ τόσον ἐλαφρῶς καὶ ἀψόφως, ὥστε ἐφαίνοντο ὡς ὀλισθαίνοντες μᾶλλον ἢ περιπατοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, κρατοῦντες δὲ σχεδὸν καὶ τὴν ἀναπνοήν των, ὥστε ἡ ἦδη δευσιδαιμόνως διατεθεῖσα φαντασία του παρ' ὀλίγον ἤθελε τοὺς ἐκλάβει ὡς νεκρῶν νυκτοπλανῆ φαντάσματα.

Ἄλλὰ προὔτιμησε νὰ ἐμπιστευθῇ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν μᾶλλον εἰς τῶν αἰσθησιῶν του τὴν ἀψευδῆ μαρτυρίαν, δι' ὃ καὶ μιμούμενος καὶ αὐτὸς τὸ παράδειγμα τῶν νυκτοβατῶν ἐκείνων, ἄφρονος καὶ ἀκροποδητῆ βαινῶν, τοὺς παρηκολούθησε, καὶ συνανεμίγη μετ' αὐτῶν ἀφανῶς. Μετ' ὀλίγον δὲ τῷ ἐφάνη ὅτι ἀπὸ τὰ χεῖλη τῶν δύο προπορευομένων αὐτοῦ, οἵτινες ἦσαν ἀνὴρ καὶ γυνή, ἐξήρχετο λεπτὸς ψιθυρισμὸς ὡς αὐρα: ἐπερινής, καὶ τινες λέξεις προσβαλοῦσαι τὴν ἀκοήν του ὀξυτέραν ἐαυτῆς γενομένην, ὅτι ἦσαν ἐρωτῶς λέξεις, ἡ δὲ μόλις ὡς πτέρυξ χρυσαλίδος τὸν αἶρα προσβάλλουσα ἐκείνη φωνὴ ὡς λαμπρὰ κλαγγὴ σάλπιγγος ἀνηγγίσασα εἰς τὴν καρδίαν του, τῷ ἐφάνη ὅτι εἶναι ἡ φωνὴ τῆς Ἄννης· καὶ τοῦ Γουλιέλμου, καὶ ἡ χεῖρ του αὐτομάτως ἐκινήθη πρὸς τὸ ἐγχειριδίον του.

Τῷ ὄντι δὲ ἦσαν οἱ προπορευόμενοι ἐκεῖνοι οὗς ἐμάντευσεν ἡ καρδία τοῦ Χαμαρέτου, καὶ οἱ λοιποὶ ἦσαν τοῦ Αὐθέντου ἢ συνοδία. Τὴν θῆραν διεύθυνεν αὐτὸς ὁ Βιλλαρδουίνος, καὶ ἀκριθῆ ἔχων τῶν θέσεων γινῶσιν, τὴν ὠδήγησε πρὸς τὰς ἀνατολικὰς ὥραιας καὶ συνδένδρους κοιλάδας τοῦ Ὠλένου, αἵτινες κατεγοήτευσαν τὴν Ἄγνην καὶ τὴν Ἄνναν, καὶ εἰς τοὺς θηρευτὰς παρέσχον ἄφρονον λείαν. Τοσαύτῃ δὲ ἦτον ἡ εὐθυμία του κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὥστε μετέδιδεν αὐτὴν εἰς πάντας τοὺς περὶ αὐτὸν, καὶ ὅταν τινὲς παρετήρησαν ὅτι ἡ ἡμέρα προὔχωρει, καὶ δὲν ἤθελε τοῖς μείνει καιρὸς διὰ τὴν ἐπιστροφήν.

— Τόσον ὥραία ἡμέρα, εἶπε μειδιῶν ὁ Βιλλαρδουίνος, δὲν δύναται νὰ μᾶς ἐγκαταλείψῃ τόσον ταχέως. Ἴδὲ, οἱ κύνες, φαίνεται, διηγείρον λαγῶν ἢ ἔλαφον. Εἶναι ἀνάξιον ἡμῶν νὰ ἀφήσωμεν τὸ ζῶον.

Καὶ ὡς ἂν ὁ λόγος του εἶχε τὴν δύναμιν νὰ στήσῃ τὸν ἦλιον ὡς ὁ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, ἐκέντησε τὸν ἵππον του, καὶ ὅλοι γελῶντες τὸν ἐμιμήθησαν.

Ἐν τούτοις ὅμως ὡς εἶχον προῖθῃ οἱ προβλεπτικώτεροι, ὅταν ἡ θῆρα ἐτελειώσε καὶ ἐβιάσθη τὸ διωκόμενον ζῶον, ὁ ἥλιος εἶχε δύσει, καὶ οἱ θηρευταὶ μετὰ τῶν κυριῶν αἵτινες τοὺς παρηκολούθησαν, εὐρίσκοντο εἰς ἔρημα καὶ ἀγνώστα μέρη τοῦ ὄρους.

Τότε ὅλοι ἐστρεψάν μεριδιῶντες τὰ βλέμματα πρὸς τὸν Βιλλαρδουίνον, ὡς λέγοντες·

— Σὺ, ὅστις μᾶς ἐπλάνησας εἰδῶ, αὐ χρεωστῆς τῶρα νὰ μᾶς ὀδηγήθης.

Ὁ δὲ Αὐθέντης, ἐνοήσας τὴν σημασίαν τῆς ἀφώνου ταύτης ἀξιόσεως ἐγέλασε, καὶ

— Ἀμεριμνεῖτε, εἶπεν, ἤξεύρω νὰ σᾶς ὀδηγήσω ἀπὸ συντομωτάτην ὁδὸν· ἀκολουθεῖτέ με μόνον.

Καὶ προπορευθεὶς, τοὺς ἔφερε μετὰ ἐν τέταρτον περίπου διὰ βαθέων ρευμάτων εἰς μικρὰν, σύνδενδρον, καὶ πανταχόθεν ὑπὸ λόφων περιεκεκλεισμένην κοιλάδα, ἣτις παρέστησεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των ἀπροσδόκητον καὶ ἀνηθῶς μαγικὸν θέαμα. Εἰς ὄλους τοὺς κλάδους τῶν δένδρων ἐκρέμαντο ὡς καρποὶ, ποικιλόχροοι ὑέλινοι λύγχοι, καὶ ἐν μέσῳ τοῦ καταρτύτου τούτου χωρίου ἐξετείνετο μεγαλοπρεπὴς τράπεζα, ὅλη βριθοῦσα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ παντοδαπῶν ἐδεσμάτων. Γενικὸς ἀλαλαγμὸς ἠγέρθη εἰς τὴν ὄψιν ταύτην, καὶ προσκληθέντες, ἐκάθησαν ὅλοι εἰς τὸ ἀνέλπιστον συμπόσιον, εἰς δὲ τὰ δύο κεφαλοτράπεζα ὁ Βιλλαρδουίνος, ἔχων ἐκατέρωθεν τὴν Ἄγνην καὶ τὴν Ἄνναν, καὶ ἡ Ἰσαβίλλα, τὸν Ροβέρτον ἔχουσα πλησίον καὶ τὸν Πετραλεῖφαν.

Ἡ εὐωχία, εἰς ἣν πολλοὶ ἐγίνον προπόσεις ὑπὲρ τῶν αἰσίων γάμων τοῦ Γοδορρείδου καὶ τοῦ Γουλιέλμου διήρκεσεν ὑπὲρ τὰς δύο ὥρας, αὐτὴν δὲ διεδέχθησαν μετὰ ταῦτα ἄσματα καὶ ὀρχήσεις. Ἄλλ' ἐν ᾧ αὐταὶ διήρκεον ἀκόμη, ὁ Βιλλαρδουίνος παρετήρησε μεταξὺ τῶν θεατῶν ἰστάμενον τὸν Ραιμόνδον, καὶ ἠρύχουσε ἐλθῶν πρὸς αὐτόν.

— Εκεῖ εἶναι; τὸν ἠρώτησε ταπεινῆ μὲν τῆ φωνῆ, ἀλλὰ μετ' ἀπαθείας τοῦ προσώπου.

— Εκεῖ, ἀπεκρίθη ὁ Ραιμόνδος ὁμοίως.

— Ἐταξας τοὺς ἡμετέρους;

— Μάλιστα.

— Ποίαν ὀδηγίαν τοῖς ἐδοσας;

— Νὰ εἰσεῖθῃ ὅστις θέλει, νὰ μὴ ἐξέλθῃ κἀνεὶς.

Τότε ὁ Βιλλαρδουίνος, ἀποταθεὶς πρὸς τοὺς λοιπούς,

— Κύριοι καὶ Κυρίαί, εἶπε, ἂν νομίζετε, ὅτι εἶναι καιρὸς, ἠμποροῦμεν ν' ἀπέλθωμεν. Ἄλλὰ δὲν σᾶς προτρέπω νὰ διαδῶμεν εἰς τὸ σκότος ἐπιπλοῦ τοὺς κρημνοὺς. Ἀφ' οὗ ἀνεπαυθημεν ἤδη, ἀσφαλῆστερον εἶναι νὰ στείλωμεν τοὺς ἵππους μας εἰς τοὺς πρόποδας, ὅπου νὰ καταδῶμεν φωτιζόμενοι ἀπὸ δάδας. Θὰ σᾶς ὀδηγήσω ἀπὸ ἐδικόν μου δρόμον.

Ἡ πρότασις ἐγένετο δεκτὴ μετὰ μεγάλης χαρᾶς, καὶ ἡ περὶ περιδιάβασις εἰς τὰ ἔρημα ὄρη, περρωταγωγημένα ἀπὸ μυρίας λαμπάδας κατὰ τὴν ὥραν τοῦ μεσονυκτίου σχεδὸν, ἐφάνη σκηνὴ ἀξίως περατοῦσα τὴν χαρμόσυτον ἐκείνην ἡμέραν. Διένειμε λοιπὸν ὁ Βιλλαρδουίνος τοὺς ὀδηγοὺς, δαυλοὺς φέροντας, πυκνοὺς μεταξὺ τῶν θηρευτῶν, καὶ ἡ συνοδία ἀνεχώρησε.

παρὰ κλοῦσά εἰς τὰ πλευρὰ τῶν κοιλάδων τοὺς ἐλιγμοὺς στενωποῦ πετρώδους. Ἄλλ' ὅταν ἐφθασεν εἰς σημεῖον καθ' ὃ ἡ ὁδὸς ὑπερβαίνουσα ὑψηλὴν ὄφρυν ἐβυθίζετο εἰς νέαν κοιλάδα, ὁ Βιλλαρδουίνος ἐδῶκεν ἐν σημείον προσημωνημένον καὶ συγχρόνως ὄλοι αἱ ἄδρες ἐσβέσθησαν, καὶ πάντες προσεκληθήσαν, ἀκολουθοῦντες βῆμα πρὸς βῆμα τοὺς ὀδηγοὺς, νὰ βαδίξωσιν ἐν ἄκρᾳ σιωπῆς, μέχρις οὗ ὁ Αὐθέντης ἐπιτρέψῃ τὸ ἐναντίον, καὶ δώσῃ τὴν ἐξήγησιν τῆς διαταγῆς του. Ὅλοι ἀμέσως ὑπήκουσαν εἰς τὴν διαταγὴν ταύτην, καὶ οὕτω τοὺς εἶδαμεν προχωροῦντας ὡς νυκτερινὰ φαντάσματα πρὸς τοῦ Λύκου τὸ Σπήλαιον.

Τὸ σπήλαιον δὲ ἐν τούτοις τοῦτο παρίστα σκηνὴν οὐχὶ ἀδιάφορον πρὸς τὴν ἡμετέραν διήγησιν. Οἱ μετὰ τοῦ Χαμαρέτου συνοπακούμενοι προὔχοντες τῆς Πελοποννήσου εἶχον ἀπὸ τινος ἤδη χρόνου συνέλθει, οἱ μὲν ὑπὸ διαφόρους προφάσεις, οἱ δὲ κρυπτόντες εἰς τὰς περὶ τὴν Ἀνδραβίδα κώμας, τὰ χωρία ἢ τὰς ἐπαύλεις, ὅπως εὐρίσκονται πρόχειροι εἰς συνεννόησιν, ἔτοιμοι εἰς πράξιν. Ὅταν λοιπὸν εἶδαν πρὸ τριῶν ἡμερῶν τὸ σύνθημα τῶν πυρῶν εἰς τὰ ὄρη, ἐπλησίασαν ὄλοι ὅσον ἐνεδέχετο ἕκαστος, εἰς τὸν τόπον τῆς συνεντεύξεως. Ἡ δευτέρα νύξ ἐπεκύρωσε τὴν πρώτην πρόσκλησιν καὶ τέλος ἅμα τὴν τρίτην νύκτα ἀνέλαμψαν αἱ πυραὶ καὶ ἐκ τρίτου, ἔδραμον πάντες πρὸς τοῦ Λύκου τὸ Σπήλαιον, ὅπου οἱ πλείστοι ἦσαν ἤδη συνηγμένοι μέχρι τοῦ μεσονυκτίου, καὶ ἐκάθητο ἐν σιωπῇ προσδοκίᾳ εἰς τὰς φυσικὰς ἀμφοθεατροειδεῖς ἐξέδρας τοῦ βράχου περὶ μεγάλην φωτίαν, ὡς ὅτε τὸ πρῶτον τοὺς ἀπηντήσαμεν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος. Τελευταῖος δ' εἰσελθὼν, καὶ εἰς τοὺς παρακαθημένους περιφέρων τὸ βλέμμα,

— Δόξα πατρί! ἀνέκραξεν ὁ καὶ διὰ τὸ ἐπιφώνημα τοῦτο καὶ διὰ τὴν ἀγρίαν ἀνδρείααν του γνωστός ἡμῖν, καὶ παρὰ τοῖς τότε ζῶσι περίσημος Βουτσαρᾶς. Δόξα πατρί! φαίνεται ὅτι τὸ δένδρον ὠρίμασε, καὶ συγκαλοῦνται οἱ ξυλοτόμοι. Ἀπὸ τὰ σπήλαια των θὰ προέλθουν οἱ λέοντες. Οὐαὶ εἰς τῶν ἀρπάγων λύκων τὴν γενεάν! Ἦλθεν ἡ ὥρα. Δόξα πατρί! ἀντὶ τῆς αἰσχύνης νὰ ποτισθῶμεν ἐκδίκησιν. Ἡ ριᾶλη εἶναι ὑπερχειλῆς· θὰ τὴν πῶμεν μέχρι τῆς τελευταίας σταγόνος! Ἄλλὰ πῶς ὁ συγκαλέσας ἡμᾶς δὲν εἶναι μεταξὺ ἡμῶν; πῶς ἀκόμη δὲν ἐφθασεν ὁ πάντοτε πρῶτος φθάνων; εἴμεθα, δόξα πατρί, πολυάριθμοι, ὄλοι ἔτοιμοι. ὄλοι ἔτοιμοι καὶ ὄλοι πρόθυμοι. Ἄλλ' ὁ ἐτοιμάσας καὶ διεγείρας ἡμᾶς ἐλείπει ὁ ἀριθμὸς ἡμῶν δὲν εἶναι πλήρης. Ποῦ εἶναι ἡμῶν ὁ πρόεδρος;

— Ἄν μεδέχασθε, Κύριοι, εἶμαι πρόθυμος νὰ σᾶς προεδρεύσω! εἶπεν αἰφνης φωνὴ βροντώδης ἀπὸ τῆς εἰσόδου τοῦ σπηλαίου, καὶ ὡς κεφαλὴ Μεδοῦσης ἀπολιθοῦσα αὐτοὺς, ἐφάνη αἰφνης ὁ Βιλλαρδουίνος μετὰ τῆς πολυαριθμοῦ του συνοδίας λάμπων τὸν ἀγκῶνα τοῦ βράχου, ὅστις ἐδιχοτόμει τὸ σπήλαιον. Εἶναι περιττὸν νὰ σύρῃτε τὰ ξίφη σας, ἐπρόσθεσεν ἔπειτα ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Βουτσαρᾶν καὶ τινὰς ἄλλους, οἵτινες παρεσκευάσθησαν ἀμέσως εἰς ἄμυναν· διότι, ἰδέτε!

Καὶ λαβῶν κλειδίον ἀπὸ τὴν ζώνην του, ἐσύριξεν εἰς αὐτὸ, καὶ ἐν τῷ ἅμα καὶ ἀπὸ τὴν θύραν καὶ ἀπὸ ὄλους τοὺς σκοτεινοὺς μυχοὺς τοῦ σπηλαίου συνέβρευσσε πλῆθος στρατιωτῶν καὶ περιεκύκλωσε τοὺς συνωμῶτας.

— Μὴ ἐκπλήττεσθε, Κύριοι, ἐξηκολούθησεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Τὸ σπήλαιόν σας εἶχε προκαταληφθῆ ἀπὸ τὴν ἡμέραν, καὶ οἱ σκοποὶ σας εἶναι πρὸ δύο ὠρῶν αἰχμαλώτοι. Ἄλλὰ ἐπιτρέψατέ μοι τῶρα νὰ ἐκτελέσω τὰ καθήκοντα τοῦ προέδρου.

Καὶ λαβῶν ἐκ τοῦ κόλπου του κατάλογον ἤρριξεν ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς καταπλήξεως ἢ ἀναγινώσκῃ μεγαλοφώνως τὰ ἐν αὐτῷ ὀνόματα, μεθ' ἕκαστον δὲ ὄνομα περιέφερε τὰ βλέμματά του εἰς τὸν ἐμβρόντητον φαινόμενον ἐκεῖνον κύκλον, καὶ ἐπέφερον ὁ ἴδιος ἀνὰ ἐν παρών. Τέλος δὲ τὴν ἀνάγνωσιν περατώσας,

— Εἶθε τῷ ὄντι ἀκριβεῖς, εἶπε. Οὔτε εἰς δὲν ἐλείπει.

— Δὲν εἶναι ἀληθές! ἀνέκραξεν εἰς ἀπάντησιν ὁ Χαμαρέτος, προκύπτων ἐκ τῆς ἀυθεντικῆς συνοδίας. Ἐλλείπει εἰς, ἐκεῖνος ὅστις ἐξανέστησε, κατέπεισε, συνεκάλεσεν ὄλους τούτους. Ἐλλείπει ὁ μόνος ἐνοχος, ὁ ἀρχηγὸς καὶ ὁ πρόεδρος των, ὁ μόνος ἀξίος τῆς ἀρχῆς σου καὶ τῶν ποινῶν σου, καὶ αὐτὸς εἰμ' ἐγώ!

— Καυχᾶσαι, Λέων, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Δὲν σὲ γνωρίζω, δὲν εἶσαι εἰς τὸν κατάλογον· καὶ τῷ ἔδειξε τὸ ἀνὰ χεῖράς του χαρτίον.

— Ὁ κατάλογος οὗτος! ἀνέκραξεν ὁ Χαμαρέτος σφενδονίζων κεραυνοβόλον βλέμμα πρὸς τὸν Πετραλεῖφαν. Διὰ τριάκοντα ἀργύρια τὸν ἠγόρασας, Ὑψηλότατε; Ἴσως ὁ ἀδελφοκτόνος Καῖν, ἴσως ὁ θεοκτόνος Ἰούδας εὐρωσι χάριν εἰς τὴν ἄβυσσον τῆς θείας εὐσπλαγγχίας· ὁ πωλήσας σοι αὐτὸν τὸν κατάλογον, ποτέ. Ἄλλ' ἰδὲ ἐπὶ τῆς κεφαλίδος τοῦ χαρτίου τούτου ἐν μέρος ἐσχισμένον δὲν ἤξεύρω τίς εἶχε τὴν ὑβριστικὴν ταύτην συμπάθειαν πρὸς ἐμέ, ἀλλὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο περιεῖχε τὸ ὄνομά μου. Ἐρώτησον ὄλους τούτους, θὰ σοὶ τὸ εἰπῶσι.

— Πιστεύω, Λέων, τὸν λόγον σου, ἀπήντησεν ὁ Βιλλαρδουίνος, καὶ ἀρ' οὐ θέλεις, σὲ κατατάττω μετὰ τῶν συντρόφων σου.

Ἐπειτα δὲ στρεφόμενος πρὸς τοὺς λοιπούς,

— Μὲ ἠκούσατε πρόεδρόν σας, εἶπεν, ἀκούσατέ με τῶρα, Κύριοι, δικαστὴν σας. Ἐπλέξατε συνωμοσίαν, καὶ ἠθελήσατε νὰ ἐπαναστῆτε κατὰ τοῦ αὐθέντου σας, προπαρακευάζοντες τοῦ τόπου τούτου τὴν κατατροπὴν· εἶθε ἐσχάτης προδοσίας ἐνοχοί, Κύριοι, εἶθε θανάτου ἐνοχοί. Εἰγὼ δ' ἐχρίσθην αὐθέντης σας, ὅπως κυβερνήσω ἐν δυνάμει καὶ ἐν συνέσει τὸν λαὸν ἐν ἀπεπλανήσατε. Ἄλλὰ τὴν δύναμιν τῆς κυβερνήσεως ἀποτελεῖ ἡ ἀγάπη τῶν κυβερνωμένων, τὴν δ' ἀγάπην τρέφει ἡ ἐπιεικεία. Διὰ τοῦτο... σᾶς συγχωρῶ! προσπαθήσατε διὰ μακρᾶς πίστεως νὰ ἐξαγοράσῃτε τὴν μίαν στιγμὴν ἀπιστίας.

— Ζήτω ὁ Αὐθέντης τοῦ Μωρέως! ἀνέκραξαν οἱ πλείστοι τῶν συνωμοτῶν! καὶ ἐρρίψαν τὰ ξίφη των κατὰ γῆς.

— Δόξα πατρι, εἶπεν ὁ Βουτσαρᾶς, κλίνας τὴν κεφαλὴν. Γεννηθῆτω τὸ θέλημά του! Αὐρίον ἀπέροχομαι εἰς τῶν Μετεώρων τὸ μοναστήριον.

— Ἄν διέταττε, Ὑψηλότατε, τοὺς δορυφόρους σου νὰ μᾶς σφάζωσιν, ἀνέκραξεν ὁ Χαμάρετος, μετ' ἀγαλλιάσεως καὶ ἐλπίδος ἤθελον κλίνει τὸν τράχηλον ὑπὸ τὸν πέλεκύν των, διότι τὸ αἶμα ἐλευθέρων ἀνδρῶν, ὡς σπονδὴ καὶ ὡς διαμαρτύρησις ἱερὰ σταλαζον ἐπὶ τῆς γῆς τῆς πατρίδος, ποτίζει καὶ ἐνδυναμοῖ τὸ δένδρον τῆς ἐλευθερίας· ἀλλ' αἱ ἀλύσεις ἄς εἰς τὸ ἔθνος μας ἐπιβάλλεις, αἱ ἀλύσεις τῆς μεγαλοφυχίας καὶ εὐγνωμοσύνης, αὐταὶ εἰσὶ ἀδιάρρηκτοι ὑπὲρ σίδηρον καὶ ἀδάμαντα. Ὅστις στέργει εἰς τῆς Ἑλλάδος τὴν ἐξουδένωσιν, καὶ ἔχει εὐτυχίαν νὰ δρέψῃ ἀκόμη ἐκ τῆς ζωῆς, ἄς κλινῇ τὸν αὐχένα ὑπὸ τὸ ἀκαταμάχητον σκῆπτρόν σου. Ἄλλα τὴν προδοσίαν ἔρπουσαν ὑπὸ τὴν ἀλωπεκὴν τῆς φιλίας, τὸ φάρμακον ἀποσταλάζον ἀπὸ τὸ μείδιμα τῶν ἀγγέλων, τὴν Ἑλλάδα, τὴν ἱερὰν γῆν τῆς ἐλευθερίας καταπατομένην καὶ περιφρονουμένην ὡς δούλην, ἱκανὸν καιρὸν εἶδον, καὶ τὸν χροστὸν σου ζυγὸν ἐπὶ σοῦ μὴ δυνάμενος νὰ τὸν θραύσω, ἰδοὺ ἐπ' ἐμοῦ πῶς τὸν θραύω.

Καὶ ξιφίδιον ἐκπάτας ἀπὸ τὴν ζώνην του, τὸ ἐβύθισε μὲ ταχύτητα ἀστραπῆς εἰς τὸ στήθος του.

— Δόξα πατρι! ἀδελφε τί ἐπραξας; ἀνέκραξεν ὁ Βουτσαρᾶς, δεχόμενος αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας του.

— Λέων, ὦ Λέων! διατί ἐπραξας τοῦτο, εἶπε μετὰ φωνῆς τεθλιμμένης καὶ λαμβάνων αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς ὁ Βιλλαρδουῖνος, ὅστις ἐξέτιμα καὶ ἠγάπη τὰ προτερήματά του.

Ἐνῶ δ' ἕκαστος ἐξέφραζε τὴν ἐκπληξιν ἢ τὴν θλίψιν αὐτοῦ διαφόρως, ἢ Ἄννα, ἐκτὸς ἑαυτῆς, ἐβρίβη γονυπετῆς πλησίον του, καὶ κατέβρεχε τὸ πρόσωπόν του μὲ δάκρυα.

Τότε δ' ὁ Χαμάρετος ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς, τὴν ἠτένισεν ἐπὶ τινὰς στιγμάς σιωπηλῶς, ἔπειτα δὲ μειδιάσας,

— Ἄννα, εἶπεν, ὦ! σ' εὐχαριστῶ. Ἐπὶ ζωῆς σ' ἐλάτρευσα, ὡς λατρεύουσι τοὺς κατοίκους τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐδέποτε τὸ ὑπόπτεισας, ἴσως οὐδέποτε μ' ἐνεφύχασας δι' ἐνὸς μόνου βλέμματός· ἦδη δὲ εἰς τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου μου μοὶ δίδεις εὐδαιμονίαν ζωϊότητος. Εἶπε εἰς τὸν πάππον σου ὅτι τὸν συγχωρῶ, ἂν εἶναι δυνατὸν καὶ ὁ Θεὸς ἢ ἡ πατρίς νὰ τὸν συγχωρήσῃ ποτέ! Πολλάκις εἶδον καθ' ὕπνον τὴν ἐλευθερίαν κατερχομένην ἐπ' ἐμὲ ὑπὸ τὸ σχῆμά σου. Τὸ δάκρυ σου εἶναι ἡ Ἴρις δι' ἣς ἐλευθέρα ἢ ψυχὴ μου ἀναπτεροῦται πρὸς τὸν οὐρανόν.

Καὶ ἐγγίσας τὴν χειρὰ τῆς εἰς τὰ χεῖλη του ἐξέπνευσε.

— Ὑψηλότατε, εἶπεν ὁ Βουτσαρᾶς, ἀπέθανεν ὁ τελευταῖος τῶν Λακεδαιμονίων. Τώρα μόνον εἶσαι Ἀθέντης τοῦ Μωρέως.

ΤΕΛΟΣ.

Η ΒΟΥΛΗ ΤΗΣ ΟΤΑΪΤΗΣ (I)

Δημοσιεύοντες ἀπαρλλάκτως τὰ πρακτικὰ συνεδριάσεώς τινος τοῦ ὀταϊτεῖου Ἀρειοπάγου, καθ' ἣν συνηζητήθη ζήτημα κοινωνικὸν ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων, ζήτημα ἐπασχολοῦν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος τοὺς πρώτους νόας τῆς Εὐρώπης, σκοπὸν δὲν ἔχομεν βεβαίως νὰ προτείνωμεν τὰς συζητήσεις ταύτας ὡς ὑπόδειγμα διδασκαλίας εἰς τοὺς νομοθέτας τῆς Ἑλλάδος. Ἐξ ἐναντίας κοινοποιούμεν ταύτας ὡς ἀπόδειξιν ἀξιοσημείωτον τῆς προοδευτικῆς τάσεως τῶν σημερινῶν λαῶν, καὶ ὡς περιγραφὴν ἠθῶν περιέργων καὶ ὄχι τὸσφ γνωστῶν.

Τῆς συνεδριάσεως ταύτης ἀντικείμενον ὑπῆρξεν ἡ κατάργησις τῆς θανατικῆς ποινῆς, ὑπὲρ ἣς μάχονται πρὸ τούτου χρόνου καὶ οἱ φιλόανθρωποι τῆς Εὐρώπης. Εἰς Ὀταϊτὴν ὅμως τὸ ζήτημα ἐλύθη καὶ ταχύτερον καὶ εὐκολώτερον, καθόσον ὁ χαρακτήρ τῶν κατοίκων τῆς νήσου ἐκείνης εἶναι τὰ μέγιστα ἠθικός, καὶ αἱ πολλάκις ἐπικίνδυνον θεωρίας, (παράδειγμα ἡ Γαλλία καὶ αὐτὴ ἡ Ἑλλάς) δὲν κατέκλυσαν εἰσέτι τὴν μακαρίαν ἐκείνην χώραν. Ὡς ἄπειροι τῆς ἐπιστήμης τοῦ δημοσίου δικαίου, δὲν ἐπιφέρομεν καμίαν κρίσιν περὶ τῆς ταχύτητος τῆς ἀποφάσεως τῆς ὀταϊτεῖου βουλῆς, διηγουμένα μόνον πιστῶς τὰ διατρέξαντα, τῶν ὁποίων ἡ ἀνάγνωσις ἐπροξένηεν εἰς ἡμᾶς μεγίστην ἐντύπωσιν. Προλαμβάνοντες δὲ εἰδοποιούμεν τὸν ἀναγνώστην ὅτι ἐκ τοῦ στόματός των ῥητόρων τῆς Πολωνίας δὲν θέλει ἐξελθεῖ ἡ ἀκαταμάχητος καὶ ἐπαγωγὸς λογικὴ τοῦ Γκιζώτου, τοῦ Ρώσσελ, τοῦ Βερρίερου ἢ τοῦ Βρούμ. Εἰς τὰς δημηγορίας αὐτῶν δὲν ἀνευρίσκονται οὔτε τοῦ Φιλαγγιέρου, οὔτε τοῦ Μοντεσκίου, οὔτε τοῦ Βεκαρίου, οὔτε τοῦ Βενθάμου τὰ ἀπόσπλητα ἐπιχειρήματα ἐὰν ὅμως ἐνθυμηθῇ τὸν βαθμὸν τοῦ πολιτισμοῦ τῶν λαῶν ἐκείνων, θέλει βεβαίως θαυμάσει τὴν ἀφελῆ ἐυγλωττίαν τῶν ὀταϊτεῖων ῥητόρων, ἀποδεικνύουσαν ὅτι ἔχουσι καὶ ἀγγίνοισιν, καὶ νοῦν πρὸ πάντων ὀρθόν.

Καὶ τῶνόντι, ὁποῖαν ἀνάπτυξιν ἰδεῶν πρέπει ν' ἀπαιτῶμεν παρ' ἀνθρώπων, οἵτινες χθὲς ἐτι ἀπεχωρίσθησαν τῶν κόλπων τῆς φύσεως καὶ ἄλλον ὁδηγὸν δὲν ἔχουσι παρὰ τὰς Ἱερὰς Γραφάς; Ὁ ἀναγινώσκων ἐλευθέρως μεταξὺ αὐτῶν, ὁ δυνάμενος νὰ ἐνοήσῃ ῥῆτά τινὰ τῆς παλαιᾶς καὶ νέας διαθήκης, καὶ τίς ἢ μεταξὺ ταύτης καὶ ἐκείνης διαφορὰ, θεωρεῖται ὡς ἀνήρ ἐξόχου ἱκανότητος. Καὶ ὅμως ὁποῖον μάθημα δὲν δίδουσι τὰ τέκνα ταῦτα τῆς φύσεως, κατὰ τὰ πρῶτα βήματα αὐτῶν πρὸς τὸν πολιτισμὸν, εἰς τὴν γηραιάν Εὐρώπην μεταχειρισθεῖσαν ἄλλοτε τὸ Εὐαγγέλιον ὡς ὄργανον αἵματος!

Καὶ πρῶτον θέλομεν περιγράψαι τὸν τόπον ὅπου συνέρχονται τὰ μέλη τῆς Βουλῆς· τὸ κτίριον κείμενον πρὸς τὴν μεσημβρινὴν ἄκρην τὴν πόλεως, χρῆ-

(1) Ἡ Ὀταϊτὴ εἶναι νῆσος τῆς Πολωνίας ἀνηκούσης εἰς τὸ πέμπτον μέρος τοῦ κόσμου, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται Ἀυστραλία, ἢ Ἀσία μεσημβρινή.

σμεύσει ὡς κὰς συγχρόνως καὶ βουλευτήριον, περιβαλλόμενον ὑπὸ δένδρων πυκνοφύλλων καὶ χλοερῶν, καὶ ὁμοιάζει τὸ ἱερόν ἄλλος ὅπου ἐρχόμενος τὸ πάλας ὁ νομοθέτης τῶν Ῥωμαίων συνδιητάτο τῇ Ἡγερίᾳ δαίμονι, καθ' ἣ λέγει ὁ Πλούταρχος. Εἶναι κατασκευασμένον ἐλόκληρον ἐκ ξύλου καὶ ἔχει σχῆμα ὀκταγώνιον· ἡ στέγη συγκείται ἐκ πλέγματος φύλλων βανανῆς καὶ κορμῶν βαμβούκης τὸσφ πυκνῶν, ὥστε καὶ ἡ βραχαιοτέρα βροχὴ δὲν διαπερᾷ αὐτό.

Δι' ὁκτῶ μεγάλων παραθύρων χωρὶς ὕλων εἰσέρχεται τὸ φῶς εἰς τὴν αἴθουσαν, ἥτις δὲν περιέχει κἀνὲν εἶδος καλλωπίσματος· κατέναντι δὲ τῆς εἰσόδου κείνται τὸ βῆμα καὶ ἡ ἔδρα τοῦ προέδρου. Καὶ ὅσοι παρευρέθησαν εἰς συνεδριάσεις βουλευτικῶν σωματίων, δυσκόλως θέλουσι συλλαβεῖ ἰδεῶν ἀμυδρὰν τῆς φυσιογνωμίας τῆς συνελεύσεως τῆς Ὀταϊτῆς. Ἄς φαντασθῶσιν ἕκατὸν εἰκοσὶν ἄνδρας ὄχι ἐνδεδεδεμένους, ἀλλὰ τετυλιγμένους διὰ βραχιῶν ἱματίων εὐρωπαϊκῶν, ἢ βεβυθισμένους ἐντὸς σκεπασμάτων ἐξ ἐριζύλου, καὶ ἕνα ἀρχηγὸν φέροντα ἐπὶ κεφαλῆς πολυάπτειρά στρουθοκαμήλου καὶ ταῦνος ἢ πῖλον σρατιωτικὸν τῆς Ἀγγλίας, ἄς ὑποθέσωσιν αὐτοὺς ἔπειτα, συνηγμένους ἐντὸς μεγάλης στοᾶς, καὶ ἀντι νὰ ἐκλάθωσιν αὐτοὺς ὡς ἐπαίτας ἢ ψηφοπαίκτας, ἄς ἐνθυμηθῶσιν ὅτι οὗτοι εἶναι οἱ νομοθέται τῆς Ὀταϊτῆς. Οἱ κάτοικοι ὅμως αὐτῆς δὲν ἐνοοῦσι τὸ γελοῖον τοιοῦτου παραδόξου ἱματισμοῦ· διότι φοροῦσιν εὐρωπαϊκὰ, ἢ μᾶλλον διότι φοροῦσι τὴ μάχια εὐρωπαϊκῶν ἐνδυμάτων, ἢ φοροῦσιν ὅτι ἀνήκουσιν εἰς ἔθνος πεπολιτισμένον. Κατὰ τὰς ἰδέας αὐτῶν τὸ εὐρωπαϊκὸν ἐνδυμα, καλῶς ἢ κακῶς φερόμενον, εἶναι σύμβολον πλειοτέρας ἢ ὀλιγωτέρας ἀναπτύξεως τοῦ ἐξευγενισμοῦ.

Σιωπῆ ἄρα ἐπικρατεῖ κατὰ τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεων, μόνη δὲ ἡ φωνὴ τοῦ ἀγορευόντος ἀκούεται· κανεὶς ποτε δὲν διακόπτει αὐτὸν, κανεὶς ψιθυρισμὸς δὲν ταραττεῖ τὴν ἡσυχίαν. Ἄλλ' οὐχ ἦτον καὶ ἡ διαγωγή τῶν ῥητόρων εἶναι ἀξία σημειώσεως· σεδόμενοι τὴν συνέλευσιν παρενέουσιν εἰς τοὺς λόγους αὐτῶν, ὁσᾶντι ἀντικρούουσι τὴν γνώμην ἄλλου, τοιαύτας ἐπισηματικὰς φράσεις, ὥστε καὶ ὁ πλεόν δξυθύμος δὲν εὐρίσκει τὴν ἐλαχίστην ἀφορμὴν διὰ νὰ ζητήσῃ τὸν λόγον κατὰ τινος προσβολῆς. Ὅποια διαφορὰ μεταξὺ τῆς θαυμασίας ταύτης φιλοφροσύνης ἀδερῶν βαρβάρων, καὶ τῆς δριμύτητος τῶν εὐρωπαϊκῶν συζητήσεων. Οἱ λόγοι τῶν ῥητόρων εἶναι πάντοτε ἀελεῖς, εἰλικρινεῖς καὶ λακωνικώτατοι. Ἐνὶ λόγῳ δὲν ὑπάρχει συνέλευσις πολιτικὴ καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην, καταναλισκούςα τὸσφ ὀλίγον χρόνον ὡς ἐκείνη εἰς συζητήσεις ἀσκόπου, καὶ ὡς ἐκείνη τηροῦσα τὴν βουλευτικὴν ἀξιοπρέπειαν.

Ἐν τινι τῶν συνεδριάσεων αὐτῆς, γέροντις ἄνηγγειλεν ὅτι ἐπρόκειτο νὰ συζητηθῇ ἂν οἱ δολοφόνου εἶπρεπε νὰ καταδικάζωνται εἰς θάνατον ἢ νὰ ἐξοστρακίζωνται διὰ βίου. Τὸ ἀκροατήριον, μετὰ τὴν ἀγγελίαν ταύτην τοῦ προέδρου, ἐσιώπη, καὶ ἂν καὶ πρὸ ἡμερῶν ἦτο γνωστὸν ὅτι πρότασις τοιαύτη ἐμελλε νὰ ὑποβληθῇ, κανεὶς δὲν εἶχεν ἐγγραφῆ διὰ νὰ ὀμι-

λήσῃ. Ἐν τοσοῦτῳ ὅλων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐστράφησαν ὡς ἐκ συνθήματος πρὸς τινὰ τῶν μεγιστάνων, ἄνδρα συντετὸν καὶ μεγίστης ὑπολήψεως ἀπολαύοντα· οὗτος δὲ ὅστις ἦτο φύλαρχος τῶν Παπιτῶν καὶ ἐνθερμος ὑπερασπιστῆς τῆς θρησκευτικῆς μεταρρυθμίσεως, τιμῶν τὴν ἐπιθυμίαν τῆς συνελεύσεως, ἀνέστη ἀμέσως καὶ διευθύνθη πρὸς τὸ βῆμα· ἐφόρει ἱμάτιον σημαιοφόρου Ἀγγλου, φουσταρέλιον σκωτικὴν, ὑποδήματα καὶ πέτασον στρογγύλον.

« Δὲν ἀμφιβάλλω, εἶπεν ὁ Ἰτότης ἀφοῦ ἐχαιρέτισε τὸν πρόεδρον καὶ τὴν συνέλευσιν, ὅτι πρέπει σημερον μάλιστα ὅτε εἰσερχόμεθα εἰς νέον στάδιον βίου πολιτικοῦ, νὰ τροποποιήσωμεν τὴν ποινὴν τῶν ὁποίων οἱ πρῶτοι νόμοι ἐπιβάλλουσιν εἰς τοὺς δολοφόνους. Ἀφοῦ τὸ ζήτημα τοῦτο ἀνακινεῖται ἐσκέφθην μετ' ἐπιστασίας περὶ τοῦ σπουδαίου αὐτοῦ ἀντικειμένου, καὶ τὴν γνώμην μου θέλω διακοινώσαι ἐν ὀλίγοις πρὸς ὑμᾶς. Οἱ νόμοι τῆς Ἀγγλίας, τοῦ τόπου παρὰ τοῦ ὁποίου ἐδανείσθημεν τόσα καὶ τόσα καλὰ πράγματα, δὲν εἶναι καλοί; Οἱ νόμοι αὐτοὶ ὀρίζουσι ποινὴν θανάτου κατὰ τοῦ δολοφόνου· ὅτι ἄρα γίνεταί εἰς τὴν Ἀγγλίαν δύναται νὰ γίνῃ καὶ παρ' ἡμῖν. Τοιαύτη ἡ γνώμη μου. »

Βαθεῖα σιωπῆ διεδέχθη τὸν λόγον τοῦ ῥήτορος.

Ἰτάτης, ὁ μέγας φύλαρχος τῶν Βυαναματῶν, ἀφοῦ εἶψας πανταχόσε τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς συνελεύσεως ἰδὲν ὅτι δὲν προετίθετο κανεὶς ν' ἀπαντήσῃ, ἀναστὰς ὁμίλησε τὰ ἐρεξῆς·

« Ὁ φύλαρχος τῶν Παπιτῶν ἐξέφρασε μεγίστην ἀλήθειαν εἰπὼν, ὅτι ὀφείλομεν μεγάλην εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν χριστιανικὸν λαὸν τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Καὶ τῶνόντι, δὲν ἀπέστειλε πρὸς ἡμᾶς τὸ Εὐαγγέλιον! Καὶ ὅμως ἀμφιβάλλω ἂν ὁ Ἰτότης ἐπρεπε νὰ προτείνῃ ὡς ὑπογραμμὸν τοῦς Ἀγγλικούς νόμους. Ἀφοῦ ἐλάβομεν τὸ Εὐαγγέλιον ὡς ὁδηγόν, ἀφοῦ ἐν αὐτῷ εὐρίσκομεν κανόνας διαγωγῆς θείους, τί χρεῖαν ἔχομεν τῶν νόμων τῆς Ἀγγλίας; Τὸ Εὐαγγέλιον παρὰ γέλλει νὰ καταδικάζωμεν εἰς θάνατον τὸν ἐμβαίνοντα λαθραῖως εἰς οἰκίαν; τὸν πλαστογράφον; τὸν κλέπτην ἀνίαν βουσκομένον ἐντὸς κῆπου; Ἐρωτῶ, τίς ἐξ ὑμῶν ἤθελε καταδικάσει εἰς θάνατον τὸν ἔνοχον τοιοῦτων ἀνομιματίων; Καὶ ὅμως τοιαύτη ἡ τιμωρία ἢ ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τῶν νόμων τῆς Ἀγγλίας. Ὅχι, ἄς ἀφήσωμεν εἰς τὸν μέγαν ἐκεῖνον λαὸν τοὺς ἰδίους αὐτοῦ νόμους, καλοὺς ἴσως διὰ τὸν πολιτισμὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ σκληροὺς δι' ἡμᾶς· τὸ Εὐαγγέλιον ἔστω ὁ μόνος ὁδηγὸς ἡμῶν. Ἰδοὺ ἡ γνώμη μου. »

Μετὰ μικρὰν σιωπὴν, Ὑτυπαρῆς ὁ ἐπιλεγόμενος Μέγας Σαῦρος, εὐγλωττος συνάμα καὶ προσηγῆς τοὺς τρόπους, ἀνέστη, καὶ ἀφοῦ ἐπήνεσε τοὺς προλαλήσαντας, ἐπραγματεύθη τὸ ζήτημα οὕτω πως·

« Ἄν καὶ παραδέγομαι τὰ συμπεράσματα τοῦ ἀδελφοῦ μου Ἰτότου, δὲν ἐγκρίνω ὅμως τὰ αἴτια ἐκ τῶν ὁποίων ὁμίληθη. Καὶ τῶνόντι, ὡς ἀπέδειξεν ἀξιολόγως ὁ Ἰτάτης, δὲν πρέπει νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς ἡμᾶς ὡς ὁδηγοί, ὅσον καλοὶ καὶ ἂν εἶναι, οἱ ἀγγλικοὶ νόμοι· ἐξ ἐναντίας, οἱ νόμοι οἱ μέλλοντες

νά κυβερνήτωσι τὴν κοινωνίαν ταύτην, πρέπει νὰ ἐκπηγάσωσιν ἐξ ἡμῶν τῶν ἰδίων βοηθουμένων ὑπὸ τοῦ θεοῦ τούτου βιβλίου. Ἀνοίξατε αὐτὸ, καὶ θέλετε εὐρεῖ ἀξιόλογα παραγγέλματα· θέλετε εὐρεῖ τὸ ἐρεξῆς· ὁ ἐκχέων αἷμα ἀνθρώπου, ἀντὶ τοῦ αἵματος αἷμα αὐτοῦ ἐκχυθήσεται. Αἱ λέξεις αὗται εἶναι σαφεῖς, ἀναμφισβήτητοι, ἀνεπίδεκτοι πάσης ἐρμηνείας· καὶ ὅμως, πρὶν ἐξηγήσω τὴν γνώμην μου ἐνώπιον τῆς συνελεύσεως ταύτης, ἠθέλησα ν' ἀκούσω καὶ τῶν ἱεραποστόλων τὴν γνώμην. Ἐλαβον πολλὰς συναδιαλέξεις μετὰ τοῦ Μίτι Γρουττοῦ, τοῦ Πελεκάνου, (οὕτως ὠνόμαζον ἓνα τῶν Ἀγγλῶν ἱεραποστόλων), ὅστις μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι αὐτὸ τοῦτο τὸ παραγγέλλομα καθωδήγησε τοὺς νομοθέτας τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας. Ἐπαναλέγω λοιπὸν ὅτι δὲν προτείνω τὴν παραδοχὴν τῆς κεφαλικῆς ποινῆς διότι καὶ οἱ Ἀγγλοὶ φονεύουσι τοὺς δολοφόνους, ἀλλὰ διότι ἡ βίβλος αὐτὴ παραγγέλλει νὰ χύνεται τὸ αἷμα τῶν ἀνθρωποκτόνων» (Ζωηρόταται ἐπεσημνίαι).

Ὁ λόγος οὗτος, ἐκφωνηθεὶς μετὰ ζωηρότητος καὶ τόνου, κατεγοήτευσε τὴν συνέλευσιν, διότι ὁ ῥήτωρ εἶχε στηρίξει τὴν γνώμην αὐτοῦ ὄχι διὰ τῶν ἀγγλικῶν νόμων, ἀλλὰ διὰ τῶν θείων ἐντολῶν. Μετ' ὀλίγον ομάδες βουλευτῶν συνεκροτήθησαν, συνδιαλέξεις ζωηραὶ ἠκούοντο, καὶ σημεῖα εὐχαρίστου συνεννόησεως ἐράνησαν καθ' ὅλα τῆς αἰθούρας τὰ μέρη. Μάλιστα δὲ καὶ βόμβος φωνῶν δυστήνων ἐπληττε τὰς ἀκοάς, ὅταν ὁ πρόεδρος ἐπέταξε σιωπὴν ἀναγγέλλας ὅτι ἐν τῶν μελῶν τῆς συνελεύσεως εἶχε ζητήσει τὸν λόγον. Πάραυτα ἐπανήλθεν ἡ πρώτη ἡμερία, καὶ ἀνθρωπὸς τις, οὐτινος ἡ παρουσία μόνη ἐξήλειψε τὸ ἀποτέλεσμα τῶν προηγηθεῖσων ἀγορευσεων, ἀνέστη τὸ βῆμα. Ὅλων τὰ βλέμματα ἐστράφησαν πρὸς αὐτόν, καὶ ἡ ἀνυπομονησιὰ ἤτις ἐζωγραφήθη εἰς ὅλων τὰ πρόσωπα, ἐμαρτύρει περὶ τῆς ἐπιθυμίας τὴν ὁποίαν εἶχον ν' ἀκούσωσιν τὸν νέον ῥήτορα.

Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἦτον ὁ Τάτης, στύλος τοῦ Κράτους καὶ σύμβουλος ἐκ τῶν νουνεχεστέρων τοῦ στόματος. Τὸ ὕψηλόν ἀνάστημα, τὸ νευρώδες σῶμα αὐτοῦ, καλυπτόμενα ὑπὸ μανδύου πλατέος, ὑπεφαίνοντο χαριέντως. Τὸ ὑπόσταχυ αὐτοῦ ἦθος ἐμετρίαζετο ὑπὸ τῆς σκιάς τὴν ὁποίαν ἐῤῥιπτεν ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ σφῶρος πτερῶν στρουθοκαμήλου στολιζόντων τὴν κεφαλὴν. Περιδέρβριον ἐκ κογχυλίων λευκῶν καὶ κυανῶν ἐξηρτάτο ὡς σύμβολον μεγάλου ἀξιώματος ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ αὐτοῦ, περὶ τοὺς γυμνοὺς βραχίονας εἶχε δύο ψέλλια ἐκ χαλκοῦ, περιζώμα δὲ ὑφασμένον διὰ φύλλων βανανέας καὶ πτερῶν ποικιλοχρῶν ἐκρέματο ἀπὸ τῆς ζώνης. Ἐν γένει ἡ ἐνδυμασίᾳ αὐτοῦ ἦτο πολὺ σεμνοτέρα τῆς τῶν συναδέλφων του.

Μετὰ τὰς συνίθεις προσρήσεις ὁ Τάτης ἐπελάβετο τοῦ ζητήματος. Ἄπορεῖτε ἴσως, εἶπε, διότι εἰς τῶν πρώτων ἀρχηγῶν τῆς Ὀταίτης καὶ σύμμαχος τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας δὲν ἔλαβεν εἰσέτι τὸν λόγον. Πρὶν ἢ ὁμιλήσω περὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου ἀντικειμένου ἠθέλησα ν' ἀκούσω τὴν γνώμην τῶν σφῶν ἐξ ὧν συγχροτεῖται ἡ συνέλευσις αὕτη, τινὲς

τῶν ὁποίων ἀνέστησαν πρὸ ἐμοῦ εἰς τὸ βῆμα. Χαίρω δὲ πράξας οὕτω πῶς, διότι οἱ λόγοι καὶ αἱ παρατηρήσεις αὐτῶν μ' ἐνεπνεύσαν νέας τινὰς ιδέας τὰς ὁποίας δὲν εἶχον πρὶν.

Δὲν κατακρίνω βεβαίως κἀνένα τῶν προηγηθέντων λόγων· ἀλλὰ δὲν συμμερίζομαι οὔτε τοῦ Ὑπουπαρῶ οὔτε τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰτότου τὴν γνώμην. Κατὰ τὴν πολλὰ φρόνιμον γνώμην τοῦ Ὑταμου, ἡ παραδοχὴ καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις τῶν νόμων τῆς Ἀγγλίας ἠθέλην ἐπιφέρει μέγιστα ἄτοπα· καὶ ἐμὲ ὅμως καὶ τοῦ Ὑπουπαρῶ ἡ πρότασις τείνει εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. Ἡ Βίβλος, εἶπεν, εἶναι ὁ ἀσφαλέστερος ὁδηγὸς ἡμῶν ἀναντιρρήτων· ἀλλὰ πρὸ πάντων πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν καλῶς τὴν ἐννοίαν τῶν λέξεων τούτων· ὁ ἐκχέων αἷμα ἀνθρώπου ἀντὶ τοῦ αἵματος αἷμα αὐτοῦ ἐκχυθήσεται. Ἐὰν ἐξηγήσωμεν κατὰ γράμμα τὴν ἐντολήν ταύτην, θέλομεν ἐξοκεῖλαι εἰς λαβύρινθον ἀδιέξοδον. Ἀκούσατέ με· εἶμαι, ὡς ἤξεύρετε, δικαστῆς. Ὑπόδικός τις φέρεται ἐνώπιόν μου καὶ ἀποδεικνύεται φονεὺς ἐγὼ δὲ διατάττω νὰ θανατωθῆ. Ἐγὼ ἄρα χύνω αἷμα ἢ διατάττω νὰ χυθῆ· ἐπιταί λοιπὸν ὅτι πρέπει νὰ καταδικασθῆ καὶ ἐγὼ εἰς θάνατον; Αἰσθάνεσθε βεβαίως πόσον βδελυρὰ, πόσον βάρβαρος ἠθέλην εἶσθαι ἡ τοιαύτη ἐρμηνεία ὅθεν βεβαιώθητε ὅτι τοιοῦτον δὲν εἶναι τὸ πνεῦμα τῶν θείων λόγων. Ἄλλως ὑποθέτω ὅτι μεταξὺ τῶν παραγγελλμάτων τῆς παλαιᾶς Γραφῆς τὰ ὅποια ἐτροπολόγησεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὑπάρχει καὶ τὸ προκείμενον. (Σημεῖα ἀπορίας). Ἐ, ὡ μὲν δὲν δύναμαι νὰ τὸ βεβαιώσω ἐπειδὴ δὲν γνωρίζω ἀκόμη ἀρκετὰ τὰς Ἱεράς Γραφᾶς· ἄλλος τις ὅμως μεταξὺ ὑμῶν θέλει ἴσως ἀποδείξει αὐτό. Ἄλλ' ὅπως καὶ ἂν εἶναι, καὶ κατὰ γράμμα ἂν εὐρίσκειται ἡ ἐντολή αὕτη ἐντὸς τῆς Νέας διαθήκης, δὲν πρέπει, κατ' ἐμὲ, νὰ τὴν θεωρήσωμεν ἀπόλυτον· διότι ἤθελε τότε ἀντιβαίνει εἰς τὸ πνεῦμα τῆς νέας ἡμῶν θρησκείας, ἣτις παραγγέλλει τὴν πραότητα καὶ τὴν συγχώρησιν τῶν ἀμαρτημάτων.

Ἡ τολμηρὰ αὕτη ἀντιρρήσις καὶ ἡ ἐφεσις αὕτη εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, ἐξεληθούσαι τοῦ στόματος ἀνδρὸς μεγίστην ἐπιρροὴν ἐξασκοῦντος κατὰ τὰς βουλευτικὰς συζητήσεις, κατέπληξαν ὀλόκληρον τὴν συνέλευσιν· ὅλοι συνέχαιρον τὸν Τάτην, ὅλοι ἐσπούδαζον δι' ἀνευφημιῶν πολλάκις θορυβωδῶν νὰ ἐξηγήσωσι τὴν εὐχαρίστησιν αὐτῶν. Ἀλλὰ φωνὴ τις ἠκούσθη ζητοῦσα τὸν λόγον ἐκ μέρους τοῦ Πάτη, φυλάρχου καὶ δικαστοῦ, ἀποπτύσαντος πρὸ μικροῦ τὴν εἰδωλολατρείαν. Παρευθὺς ἐπῆλθε γαλήνη, καὶ πολιὸς τις γέρον, στηριζόμενος ὑπὸ τοῦ πρωτοτόκου τῶν δεκατεσσάρων τέκνων αὐτοῦ, διευθύνθη βραδυπατῶν πρὸ τὸ βῆμα· ἡ παρουσία αὐτοῦ συνεκίνησε τὴν συνέλευσιν, ἐπευφημήθησαν τρεῖς τὸν πρὸ πολλοῦ ἀπέχοντα τῶν συζητήσεων αὐτῆς φυλάρχον.

— ὦ! πόσον χαίρω, ἀνέκραξε, βλέπων τοὺς πρώτους φυλάρχους τοῦ ἔθνους συνηθροισμένους ἐν ταῦθα εἰς τὸν οἶκον τοῦ Κυρίου, καὶ ἀτχολουμένους εἰς τὴν συζήτησιν τῶν μέσων ὅσα δύνανται νὰ πράξωσι τὸν μῦθος προκύπτοντα πολιτισμὸν τοῦ τόπου τούτου. Πρὸ πολλοῦ, ὡς δὲν ἠγνοεῖτε, δὲν

μετέχω τῶν συσκέψεών σας· ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην ἠρημόνητα καὶ τὴν πρεσβυτικὴν μου ἡλικίαν καὶ τὰς ἀσθενείας μου δ' ἀνὰ παρευρεθῶ εἰς συζήτησιν τῆς ὁποίας τὸ ἀποβαστόμενον θέλει ἐπενεργήσει ὄχι ὀλίγον ἐπὶ τῆς τύχης τοῦ ἔθνους.

Ὁ μέγας δικαστῆς Τάτης ἔθετε ζήτημα εἰς τὸ ὅποιον δύναμαι ν' ἀπαντήσω· σπεύδω ἄρα νὰ συνεισπέρω τὸν ἀσθενῆ φόνον τῶν σφῶν καὶ τῆς γηραιᾶς πείρας μου. Εἶπεν ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐτροπολόγησε πολλὰ παραγγέλματα τῆς παλαιᾶς Γραφῆς. Τῷ ὅτι, καὶ ἐγὼ γνωρίζω πολλὰς ἐντολὰς τοῦ νέου νόμου ἀπαγορευούσας τὸν φόνον· δὲν γνωρίζω ὅμως καὶ κἀμμίαν ἀπαγορεύουσαν τὸν φόνον τῶν φονεῶν. Ἀλλὰ πρὸς τί αὐταὶ αἱ λεπτολογίαι; Ἐξέτασα τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὄλον τῆς νέας ἡμῶν θρησκείας, καὶ θέλετε ἰδεῖ ὅτι παραγγέλλει τοὺς ἀνθρώπους ν' ἀγαπῶσι καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις τὸν πλησίον αὐτῶν, νὰ μὴ κακοποιῶσι τοὺς ἄλλους, καὶ νὰ εἶναι συγκαταβατικοὶ πρὸς τοὺς ἀμαρτάνοντας. Ὅθεν, ἐξακολουθοῦντες νὰ τιμωρῶμεν διὰ θανάτου τοὺς δολοφόνους, καὶ νὰ διαθεθῶμεν ζωὴν μὴ ἀνήκουσαν εἰς ἡμᾶς, προτιμῶμεν τὴν εἰδωλολατρείαν τῆς ἀληθοῦς θρησκείας. (Σημεῖα ἀπορίας).

Ἀκούσατέ με· δὲν λέγω ὅτι πρέπει νὰ μὴ τιμωρῆται ὁ φονεὺς, ἢ ὅτι πρέπει νὰ τὸν ἐχωμεν ἐντὸς τῆς κοινωνίας· εἰς ἐναντίας, ὅστις δὲν ἐδυνήθη νὰ ἐμποδίσῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀπὸ τοιαύτην πράξιν πρέπει, κατὰ τὴν γνώμην μου, ν' ἀποβληθῆ τῆς κοινωνίας, διότι δὲν ὑπάρχει ἀσφάλεια ἐὰν οἱ καλοὶ δὲν προστατεύονται κατὰ τῶν κακῶν. Τὸ χρέος τῶν ἀρχηγῶν τοῦ ἔθνους ἀπαιτεῖ τὸ νὰ τιμωρῶσι τοὺς κακούργους, καὶ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν διάδοσιν τῶν κακῶν παραδειγμάτων. Ἐνόσω ἡμεθα εἰδωλολάτραι ἐπιστεύομεν ὅτι τὸ καταλληλότερον μέσον τοῦ νὰ φθάσωμεν εἰς τοῦτον τὸν σκοπὸν ἦτον ὁ θάνατος τῶν ἐνόχων. Πλάτῃ δλεθρία, δλεθριωτέρας ἔχουσα συνεπίας. Ναι μὲν ὁ Ἰτότης εἶπεν ὅτι οἱ νόμοι τῆς Ἀγγλίας καταδίδουσι εἰς θάνατον τὸν φονέα, καὶ ὅτι ἐδυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν καὶ ἡμεῖς ἀκινδύνως τὰ αὐτὰ μέτρα τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἔθνους· ἠγγόνε ὅμως ἀναμφιβόλως ὅτι εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ἕκαστος ἔχει πολλὰ πλοῦτη, εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ἕκαστος ἔχει πολλὰ πλοῦτη, ὡραῖα ἐνδύματα, οἰκίας, κτήνη καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ ὅτι, διὰ νὰ οἰκοιοποιηθῶσι τὰ τῶν ἄλλων, φονεύουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοὺς ὁμοίους αὐτῶν· ὅτι, διὰ ν' ἀπαλλαγθῶσιν ἐκείνου οὐτινος ἐπιθυμοῦσι τὰ ἀγαθὰ, μεταχειρίζονται χίλια τεχνάσματα, χίλια μέσα τὰ ὅποια ἐπιφέρουσι τὸν ἀφρευκτον θάνατον τοῦ θύματος, καὶ προλαμβάνουσι τὴν τιμωρίαν τοῦ ἐνόχου. Ἐνῶ μεταξὺ ἡμῶν, ὡς γνωρίζετε, κἀνεὶς δὲν γίνεται ἔνοχος φόνου διὰ ν' ἀποκτήσῃ τὸ πλοῦσιον, τὸ τόφον, τὸ βέλος ἢ τὸ ἄγκυστορον τοῦ γέροντος του· κἀνεὶς δὲν ἐπιθυμεῖ τὴν οἰκίαν ἢ τὰς βανανέας τοῦ ἄλλου, διότι ὅλα ταῦτα εἶναι πολὺ εὐαπόκτητα. Ἐν γένει οἱ ἄνθρωποι ἐδῶ ἐξοκέλλουσιν εἰς τὸ κακούρηγμα τοῦτο ἐξ αἰτίας φιλονεικίῶν, μίσους καὶ προσωπικῶν ἐκδικήσεων· τὰ πάθη δὲ ταῦτα εἶναι σφοδρότατα, οὐδ' ἰσχύει νὰ καταττεῖλη αὐτὰ ὁ φόβος τοῦ θανάτου· οἱ κυριεσόμενοι ὑπ' αὐτῶν ἀπαρνοῦνται εὐχαρίστως τὴν ἰδίαν

αὐτῶν ζωὴν, ὡς ἀπαρνεῖται τὴν ζωὴν αὐτοῦ ὁ ἀπερχόμενος εἰς τὸν πόλεμον. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὁ φονεὺς θέλει ν' ἀπολαύσῃ τὸν καρπὸν τοῦ ἐγκλήματός του· ἀλλ' εἰς Ὀταίτην ὁ φονεὺς εὐχαριστεῖται ἀπὸ μόνην αὐτὴν τὴν πράξιν.

Λοιπὸν, θέλετε μὲ εἰπεῖ, ποίαν ποινὴν πρέπει νὰ ἐπιβάλλωμεν εἰς τοὺς φονεῖς; ἰδοὺ ἡ γνώμην μου· ὅστις πράξει τοῦ λοιποῦ φόνον νὰ χωρίζεται ἀπὸ τῆς οἰκογενείας, τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ, καὶ νὰ μεταφέρεται εἰς νήσους ἐρήμους καὶ μεμακρυσμένους, ὅπου ἡ ἀλιεῖα εἶναι δύσκολος, ὅπου ἡ γῆ ἀπαιτεῖ πολλοὺς κόπους διὰ νὰ καρποφορήσῃ. Ἐκεῖ τοῦλάχιστον δὲν θέλει δυνηθῆ πλέον νὰ πράξῃ νέον φόνον. Νομίζετε ὅτι ἡ ἰδέα ταιαύτης μεμονωμένης ὑπάρξεως δὲν ἔχει πλειστέραν δύναμιν εἰς τὸ νὰ ἀναχαιτίσῃ τὴν λείρα τοῦ φονεῦς παρὰ τὴν ἰδέαν τοῦ θανάτου εἰς τὸν ὅποιον ὑποβάλλεται ἐξ ἀνάγκης; Ἐὰν παραδεχθῆτε τὴν πρότασίν μου, τίς κάτοικος τῆς Ὀταίτης, συλλαβὸν τοιοῦτον ἐγκληματικὸν σκοπὸν, δὲν θέλει μετανοήσει ἐνθυμούμενος τὸν σκληρὸν ἀποχωρισμὸν, τὴν αἰωνίαν ἀπομόνωσιν; Μακρὰν τοῦ τόπου ὅπου ἐγεννήθη, στερούμενος ὄλων τῶν οἰκιακῶν ἀπολαύσεων, δὲν θέλει βλέπει τὸ ἐσπέρας ἐπιστρέφω ἀπὸ τὸ κυνήγιον ἢ τὴν ἀλιεῖαν ἐρχόμενα εἰς συνάντησιν αὐτοῦ τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα, ψάλλοντα τοὺς ὕμνους τοὺς ὁποίους ἐδίδαξεν εἰς αὐτὰ καὶ προσφέροντα πρὸς αὐτὸν ταούτην. (1) Ὅταν δὲ φθάσῃ εἰς τὴν καλύβην αὐτοῦ, εἰς τὸ μέτωπον αὐτοῦ δὲν θέλει ἐπιθεῖσι γηραιὸς πατὴρ φίλημα, καὶ τὸ ἐσπέρας ἀφοῦ προσευχηθῆ θέλει μείνει μόνος μετὰ τοῦ κακούρηγματος καὶ τῆς τύψεως τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ! Ἄ! πιστεύσατέ με, τὸ μέτρον τοῦτο θέλει ἀποβῆ σωτήριον· καὶ ὅλοι θέλουσιν εὐλογῆσι τοὺς παραδεχθέντας αὐτό.»

Ἡ ἀληθὴς καὶ ἀφελὴς αὕτη ἐξεκόνισις τοῦ βίου τῶν κατοίκων τῆς Ὀταίτης συνεκίνησε τὴν καρδίαν τοῦ ῥήτορος, καὶ δάκρυα ἔρρευσαν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Ἡ συγκίνησις διεδόθη εἰς ὅλα τὰ μέλη τῆς συνελεύσεως, καὶ ὅταν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἦλθε νὰ βοηθήσῃ αὐτὸν διὰ νὰ καταβῆ ἀπὸ τοῦ βήματος, πολλοὶ τῶν συναδέλφων, γέροντες ὡς αὐτός, ἦλθον νὰ συγχαρῶσιν αὐτόν· καὶ αὐτοὶ μὲν ἐνηγκαλίζοντο ἀλλήλους μετὰ δακρύων, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπευφήμου ζωηρῶς. Ὁ Πάτης ἐθριάμβευσε, διότι ὁ λόγος αὐτοῦ εἶχε διασκεδάσει ὅλας τὰς ἀμφιβολίας.

Μετὰ τὴν εὐγλωττον ταύτην ὁμιλίαν ἡ συζήτησις ἐφαίνετο περαιωθεῖσα ὅτε τις Ταατα-ρίης ἢ δῆμαρχος ἐζήτησε τὸν λόγον· ἀλλ' ὁ πρόεδρος ἐδίσασε κατ' ἀρχὰς νὰ ἐνδῶσῃ, ἐπειδὴ ἠτοιμάζετο νὰ ἀνακεφαλαιώσῃ τὰ λεχθέντα καὶ νὰ βάλῃ τὸ ζήτημα εἰς ψηφοφορίαν.

« Οἱ μεγάλοι φυλάρχοι, εἶπεν ὁ δῆμαρχος, ἐξέθεσαν τὰς ἰδίας γνώμας· ἀλλὰ, κατ' ἐμὲ, ἐλησμονήσαν τι σπουδαιοτάτον· ὅθεν λογίζομαι εὐτυχῆς δυνάμενος νὰ ἀναπληρώσω τὴν ἑλλειψιν ταύτην. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὡς μὲ εἶπεν ἱεραπόστολός τις, οἱ καταδιδ-

(1) Ποτὸν γλυκὸν συγμῆμενον ἐκ τοῦ χυλοῦ πολλῶν καρπῶν.

καζόμενοι εις θάνατον δὲν φονεύονται ὅλοι, ἀλλ' ἐξορίζονται οἱ πλείστοι εἰς νήτους μεμακρυσμένας. Ὅθεν, ὡς εἶπεν ὁ Ἰτότης περὶ τὰς ἀρχάς τῆς συζητήσεως, λαμβάνων συγχρόνως ὑπ' ὄψιν καὶ τὸν ἐξαισιον λόγον τοῦ φυλάρχου Πάτη, φρονῶ ὅτι θηέλομεν πράξει ὀρθῶς ἐὰν ἐμιμούμεθα τὸ παράδειγμα τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ τῆς Μεγάλης Βρετανίας.»

Ἡ σύντομος αὕτη ὁμιλία εὐχαρίστησε τὴν συνέλευσιν. Καὶ ὅμως ὑπεβλήθησαν ἀντιρρήσεις ὑπὸ τινῶν βουλευτῶν· οἱ μὲν ἐζήτησαν ἰσόβιον ἐξοστρακισμόν, οἱ δὲ ἀποκοπὴν τοῦ δεξιοῦ βραχίονος, καὶ ἄλλοι ἐξόρυσιν τῶν ὀφθαλμῶν· ἀλλ' ἐπειδὴ ὅλοι οὗτοι οἱ ῥήτορες δὲν εἶχον ἑπιβροχήν, τὸ δὲ ἀκροατήριον εἶχε πεισθῆ ὑπὸ τῶν λόγων τοῦ Πάτη καὶ τοῦ Ταατα-ρίου, ὁ πρόεδρος ἠρώτησε τὴν συνέλευσιν ἐὰν συγκατατίθετο νὰ παύσῃ ἡ συζήτησις. Μετὰ δὲ τὴν συναίνεσιν αὐτῆς ἀνήγγειλεν ὅτι κατὰ τὴν συνεδρίασιν ἐκείνην ἔπρεπε ν' ἀπορασιθῆ μόνον ἐὰν ἀντὶ τῆς κεφαλικῆς ποιότητος, ἐμελλε νὰ γείνη δεκτὴ ἡ τῆς ἰσοβίου ἐξορία. «δίδτι, εἶπεν, ὅλοι οἱ ῥήτορες ὡμίλησαν κατὰ τοῦτο τὸ πνεῦμα καὶ φρονῶ ὅτι ὅλοι οἱ μεγάλοι φύλαρχοι ὡς καὶ οἱ δήμαρχοι θεωροῦσι τὸ ζήτημα ὑπὸ τὴν αὐτὴν ὄψιν.» Μετὰ τὴν βραχεῖαν ταύτην ἀγόρευσιν τοῦ προέδρου, ὁ Τάτης λαβὼν τὸν λόγον παρετήρησεν ὅτι ἡ συνέλευσις ἔπρεπε ν' ἀπορασθῆ ἐπὶ τοῦ ὅλου τῆς προτάσεως, τὰ δὲ δευτερεύοντα ζητήματα ν' ἀπορασιθῶσιν εἰς ἄλλην συνεδρίασιν.

Ὁ πρόεδρος ἀνέγνω μετὰ ταῦτα τὸ νομοσχέδιον. Ἐκαστος βουλευτῆς ἀνιστάμενος μετὰ πολλῆς ἐπισημότητος, καὶ προχωρῶν πρὸς τὸν πρόεδρον ἀνερῶναι τὰς λέξεις ταύτας ἀνυψῶν τὴν χεῖρα λέγων καὶ, ἐὰν ἐψηφορῶρε ὑπὲρ τῆς προτάσεως, ἡ λέγω ὄχι, ἐὰν ἐψηφορῶρε κατ' αὐτῆς. Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι ἴσταντο ἐκ δεξιῶν τοῦ προέδρου οἱ δὲ ἄλλοι ἐξ ἀριστερῶν. Ἐκ τῶν ἑκατὸν εἰκοσι μελῶν, ὀγδοήκοντα εἶπον, καὶ, ἑπτὰ, ὄχι, οἱ δὲ ἄλλοι δὲν ἐψηφορῶσαν.

Αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ἐφώτιζον εἰσέτι τὴν αἴθουσαν, ὅταν ὁ πρόεδρος ἀνήγγειλε τὸ τέλος τῆς συνεδριάσεως καὶ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς συζητήσεως διὰ τὴν ἐπαύριον. Ἐκτὸς τοῦ ναοῦ ἦταν σεσωρευμένοι αἱ σύζυγοι καὶ τὰ τέκνα τῶν ἀξιωματικῶν ἐκείνων νομοθετῶν, καθὼς καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Ἐκαστον βουλευτὴν ἐξερχόμενον ἐπευφήμει τὸ πλῆθος, καὶ περιεκύκλου ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ προσφέρουσα καρπούς καὶ ποτά. Ἐκεῖθεν δὲ διευθύνοντο πρὸς τὰς οἰκίας αὐτῶν, καὶ μετ' ὀλίγον δὲν ἤκούετο εἰμὴ ὁ ἦχος τῶν ὕμνων τοὺς ὁποίους ἐφαλλον χοροστατοῦσαι αἱ οἰκογένειαι τῶν Ὀταϊτίων πατρικίων.

Ν. Δ.

ΜΟΣΧΑ.

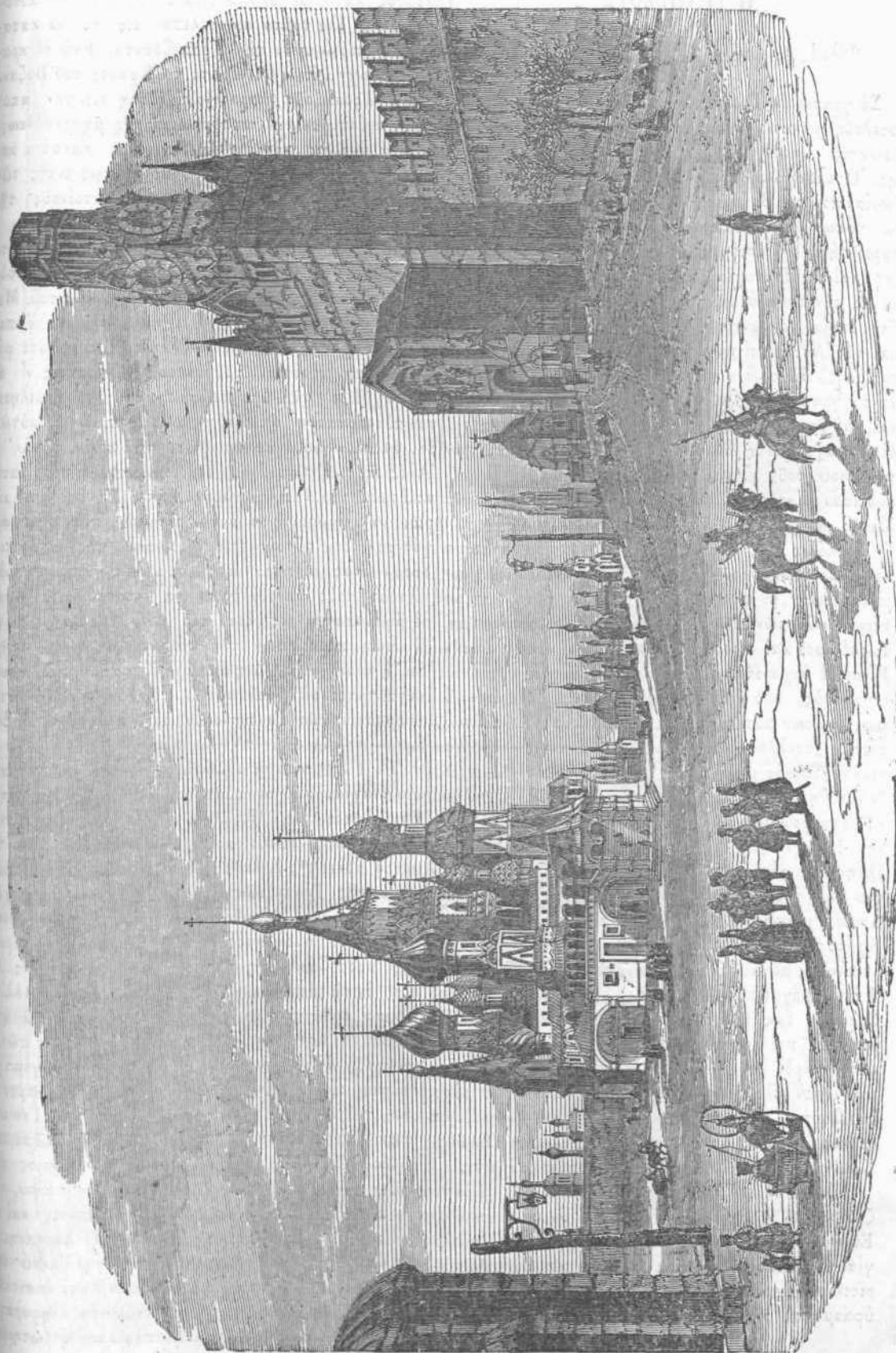
Διὰ τοῦ ΙΑ' φυλλαδίου τῆς Παρδώρας ἐδημοσιεύσαμεν εἰκόνα περικαλλῶν τινῶν κτιρίων τῆς Πετροπόλεως, προσθέντες τὴν παρατήρησιν ὅτι ὀλίγα ἐξ

αὐτῶν ὠκοδομήθησαν κατὰ τὸν ἐγγώριον ῥυθμόν. Σήμερον δὲ κοινοποιούμεν τὸν ἐν Μόσχᾳ ναὸν τοῦ ἁγίου Βασιλείου τοῦ ἐπιλεγομένου Βλαγγερόν ὃ ἐστὶ μάκαρος, ἔχοντα χαρακτῆρα ὄλως ῥωσικὸν καὶ λίαν περίεργον. Ὁ μαρκίων Κυστίν, Γάλλος περιηγητῆς, ὅστις ἐγράφε τετράτομον σύγγραμμα περὶ Ῥωσίας περιέχον ἀναντιρρήτως πολλὰς ὑπερβολὰς, ὁμιλῶν περὶ τῆς λαμπρότητος τοῦ ναοῦ τούτου, ἐπιφέρει παρατήρησιν τὴν ὁποῖαν ἀποκρούομεν μετὰ πολλῆς ἀγανακτήσεως. «Βεβαίως, λέγει, ὁ τόπος ὅπου τοιοῦτον κτίριον ὀνομάζεται ναὸς προσηύχης δὲν εἶναι Εὐρώπῃ· εἶναι Ἰνδία, Κίνα, καὶ οἱ εἰσερχόμενοι εἰς τὸ ναὸν ἐκεῖνο τῶν ζαχαρωτῶν δὲν εἶναι χριστιανοί.»

Ἐὰν ὁ Κ. Κυστίν ἦτο διαμαρτυρούμενος δὲν θηέλομεν δυσκολευθῆ νὰ ἐνοσήτωμεν τὴν μωρὰν αὐτὴν σύγκρισιν· ἀλλ' αὐτὸς, καθολικὸς, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν πατρίδα ἀνηγέρθη ὄχι πρὸ αἰῶνων ἀλλ' ἐπ' ἐσχάτων ὁ ναὸς τῆς Μαγδαληνῆς χαρακτῆρα ἔχων ὄλως Ἐθνικὸν, καὶ καταπεφορτισμένος ὑπὸ ἀγαλμάτων παριστῶντων ἁγίους τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας ὡς ἄλλους Κρόνους ἢ Ἀπόλλωνας, ἔπρεπε νὰ ἐνθυμηθῆ ὅτι τὰ φῶτα τῆς Γαλλίας, μεταβιβαζόμενα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ νέου κατὰ τὸν πολιτισμὸν ῥωσικοῦ λαοῦ, δὲν ἴσχυσαν εἰσέτι νὰ συνεπιφέρωσιν, (εὐχόμεθα δὲ νὰ μὴ ἰσχύτωσι κατὰ τοῦτο ποτέ,) καὶ τὴν συνοδεύουσαν αὐτὸν σκεπτικότητα. Ἄς θεωρῆ, ἂν θέλῃ ὁ κύριος Κυστίν, τυφλὴν τὴν πίστιν τῶν ῥωσικῶν λαῶν, καὶ φίλην τελετῶν ματαίων καὶ ὄχι ψυχωφελῶν. Οὐχ ἦτον ὅμως ἡ πίστις αὐτὴ ὑπάρχει, καὶ ὑπάρχει ἄδολος καὶ ἀκρατογῆς· καὶ ὁ δευτερικὸς περιηγητῆς, ὁ ἀμερόληπτος ἱστοριογράφος, βλέπων αὐτὴν ἐκφραζομένην δι' εἰλικρινεστάτων ἐξωτερικῶν σημείων λατρείας, δὲν δύναται νὰ μὴ ὁμολογήσῃ τὴν ἀλήθειαν.

Ὁ ναὸς Βασιλείου τοῦ μάκαρος ἐκτίσθη τὸ 1554 ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ Φοβεροῦ, θελήσαντος νὰ ἐξηγήσῃ διὰ τούτου εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν Θεὸν τὸν ὀδηγήσαντα τὰ ὄπλα αὐτοῦ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς νίκης. Ἀλλὰ τὸ θεωρικὸς τοῦτο ἔργον ἐπέστεψε δι' ἄλλου πάντῃ ἀντιχριστιανικοῦ. Ὅταν ἐτελείωσεν ἡ οἰκοδομὴ, καλέσας τὸν ἀρχιτέκτονα, ἠρώτησεν αὐτὸν ἐὰν ἐδύνατο νὰ ἀνεγείρῃ καὶ ἄλλην ἐντελεστέραν. Ὁ ἀρχιτέκτων, πεισθεὶς μετὰ τὸ πρῶτον αὐτοῦ δοκίμιον ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο δύσκολον, δὲν ἐδίστασε ν' ἀποκριθῆ κατὰ ταπεινῶς· ἀλλ' ὁ τρομερὸς αὐτοκράτωρ, εἴτε διὰ νὰ τιμωρήσῃ αὐτὸν μὴ κατασκευάσαντα τὸν ναὸν ὠραιότερον, εἴτε διὰ νὰ μὴ κατασκευασθῆ ἄλλος τελειότερος, διέταξε καὶ ἐξώρυξαν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

Ὁ ναὸς οὗτος εἶναι μικρὸς, ἔχει ὑπόγειον καὶ τέμνεται ὀριζοντεῶς εἰς δύο ἴσα μέρη· διαίρεται δὲ εἰς τριάκοντα ἕξ παρεκκλήσια! Ἡ στέγη ζολίζεται ὑπὸ πολλῶν μικρῶν θόλων ἀνομοίων καὶ κατὰ τὸ ὄψος, καὶ κατὰ τὸ σχῆμα, καὶ κατὰ τὸ χρῶμα· ἀλλ' ἡ ἀνομοιότης αὕτη, τέρπουσα τὸν ὀφθαλμὸν, χρησιμεύει καὶ ὡς ἀπόδειξις ὅτι τὸ ὄρατον δὲ ὑπόκειται εἰς κανόνας.



Ναὸς τοῦ ἁγίου Βασιλείου.

Η ΤΡΑΠΕΖΟΥΣ

Φίλε!

Σὲ γράφω ἐκ Τραπεζούντος, καὶ σὲ γράφω ὄχι ἐξ ἐδτελοῦς χαρίου, ἀλλ' ἐκ τοῦ παλατίου αὐτοῦ τοῦ διοικητοῦ ὑποδεχθέντος με μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης. Ὅτε ἀνεχώρησα ἐξ Ἀθηνῶν διὰ τὰ περιγηθῶ τὴν Ἰωνίαν καὶ τὸ Βυζάντιον, δὲν προέβλεπον ὅτι ἡ θεὰ τῶν τόπων ὅπου ἤμασαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἤθελε μὲ παρακινήσει νὰ ἐπισκεφθῶ καὶ ἄλλα μνημεῖα τῆς δόξης καὶ τῆς δυστυχίας αὐτῶν. Ἡ μετάβασίς μου ἄρα εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐν Πόντῳ Καππαδοκίας, τὴν ὁποίαν ἐξύμνησαν ἄλλοτε τοσοῦτω οἱ Φράγχοι καὶ τῆς Ἀσίας οἱ μυθολόγοι, ἦτο πάντῃ ἀπροσδόκητος. Ἰδοὺ διὰ τί δὲν παρέλαβον μετ' ἐμαυτοῦ κανὲνα συγγραφεῖα ὁμιλοῦντα περὶ τῆς Τραπεζούντος, ἀν καὶ, καθ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι, κανεῖς πλὴν τοῦ Φαλμεράγερ, δὲν ἐπραγματεύθη ἰδίως περὶ αὐτῆς· τὸ δὲ παλάτιον τοῦ διοικητοῦ οὕτινος σὲ ζέλλω εἰκόνα σχεδιογραφηθεῖσαν παρέργως ὑπ' ἐμοῦ, καὶ τοὶ πλοῦτιον τροφῆς ὕλικης, ἀπορεῖ καὶ ἡμερολογίου τοῦ Καζαμιά.

Ἡ πόλις τῆς Τραπεζούντος τὴν ὁποίαν ἀναφέρει καὶ ὁ Ξενοφῶν ἐν τῇ Κύρου ἀναβάσει, κεῖται, ὡς γνωρίζεις ἴσως, ἐν εἴδει ἀμφιθεάτρου, ἐπὶ τῶν χαμηλοτέρων πλευρῶν τοῦ Ταύρου, οὕτινος αἱ κορυφαὶ καθοραζοῦσι καὶ προστατεύουσιν, οὕτως εἰπεῖν, αὐτήν. Εἶναι δὲ ἀρχαιοτάτη, κτισθεῖσα, κατὰ τοὺς ἡμετέρους ἱστορικοὺς, ὑπὸ ἀποικίων τῆς Σινώπης. Ἡκμασεν ὁμῶς ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, οἵτινες ἔστειλλον κατ' ἔτος ἐκεῖ διοικητὴν φέροντα τίτλον δουκὸς μέχρι τοῦ 1203, ὅτε τὸ Βυζάντιον ἐκυριεύθη ὁλοῦς ὑπὸ τῶν σταυροφόρων ἀλλ' ἐχθρῶν τοῦ σταυροῦ Φράγκων. Κατὰ τὴν ἀξιοθρήτητον ἐκείνην ἐποχὴν, ἥτις πρώτη ἐκλόνησε τὰ θεμέλια τῆς ἐλληνικῆς αὐτοκρατορίας, οἱ δύο υἱοὶ τοῦ ἐναρέτου ἀλλ' ἀτυχοῦς Μανουὴλ Κομνηνοῦ, Ἀλέξιος καὶ Δαυῖδ, μεταβάντες εἰς Πόντον κατέστησαν ἑκατὸς Κράτος ἰδιαίτερον, κυριεύσαντες, ὁ μὲν πρῶτος, ὁ ἐπικληθεὶς μέγας, ὅλην τὴν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Φάσιος μέχρι τῆς τοῦ Ἄλως (1) παραλίαν, ἥτοι ἀπὸ Σινώπης ἕως Τραπεζούντος, ὁ δὲ τὴν ἐν Βιθυνίᾳ Ἡράκλειαν καὶ τὴν Παρλαγονίαν. Ἀλλ' ἀποθανόντος μετὰ μικρὸν τοῦ δευτέρου, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐκληρονόμησεν ὅλα ἐκεῖνοια τὰ δικαιώματα. Οἱ δύο οὗτοι θεμελιωταὶ τοῦ τραπεζουντιοῦ Κράτους ὠνομάζοντο δοῦκες, πρῶτος δὲ ὁ ἐχθρὸς τοῦ Ἀλεξίου Ἰωάννης Κομνηνός, ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ αὐτοκράτορος.

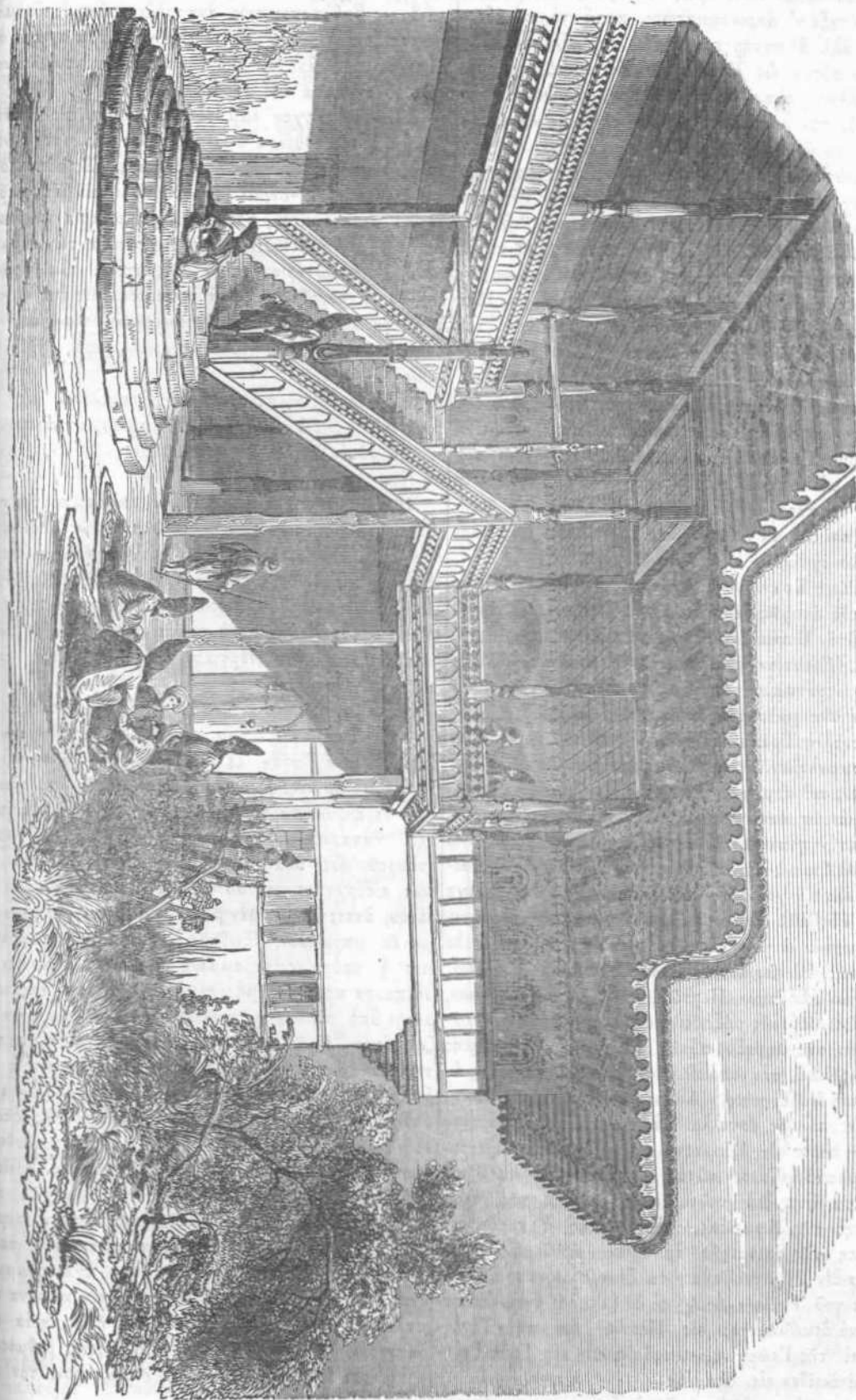
Αὕτη ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ τῆς βασιλείας τῆς Τραπεζούντος· ἡ ἐμπορικὴ θέσις αὐτῆς κειμένης μετὰ τὴν Εὐρώπης καὶ Περσίας, αἱ περὶ αὐτῆς παραδοξολογίαι τῶν ἱεποτῶν, τῶν Γενουησίων καὶ τῶν Βενετῶν οἵτινες, μεταβαίνοντες ἐκεῖ ἠγόραζον ὄπλα, τάπητας, ὑφάσματα, καὶ λίθους πλουτίμους τῆς Περσίας, ὁ

πλοῦτος καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια αὐτῆς ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων, ὅλα ταῦτα συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ καταστήσῃσι περιώνυμον τὴν Τραπεζούντα. Ἐνῶ δὲ κρατῆρ δυστυχημάτων ὑπενέμετο τὸ Κράτος τοῦ Βυζαντίου, ἡ Τραπεζούς, παραδιδόμενη ὅλη εἰς τὴν ἐμπορίαν, ἀνέπτυσε τὴν πολυτέλειαν τῆς μητροπόλεως, συνίστα ἀγῶνας καὶ ἐορτάς, ἀνήγειρε παλάτια καὶ οἰκίας λαμπράς, καὶ ἐδέχετο ἀδιακόπως ἐντὸς τῶν κόλπων αὐτῆς τοὺς πλουσιωτέρους κατοίκους τῆς Περσίας καὶ τῆς ἄλλης Ἀσίας.

Καὶ ὁμῶς πολλάκις διαταράχθη ἡ εὐδαίμων αὕτη κατάστασις· τὸ 1307 οἱ ἔμποροι τῆς Γενούης, τοὺς ὁποίους δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν Ἀγγλοὺς τοῦ Μεσαιῶνος, οἵτινες εἶχον ἰδρύσει καταστήματα ἐμπορικὰ ἐν Τραπεζούντι ἐπὶ συνθήκῃ τοῦ νὰ δίδωσι φόρους εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ τόπου, θελήσαντες ν' ἀπαλλαγῶσι τῆς υποχρεώσεως ταύτης, ἠπέλησαν τὸν αὐτοκράτορα ἀποβρίψαντα τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν, ὅτι ἐμελλον νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν πόλιν. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξιος, μὴ πιστεύσας ὅτι ἐδύναντο νὰ πραγματοποιήσωσι τὴν ἀπειλὴν ταύτην, ἀπεκρίθη ὅτι ἦσαν κύριοι νὰ μείνωσιν ἢ νὰ ἀναχωρήσωσιν· ὅταν ὁμῶς ἀργότερον ἴδεν αὐτοὺς ἐπιβιβαζομένους πλοίων, ἔστειλε στρατιώτας οἵτινες, μετὰ συμπλοκὴν πεισματώδη, ἰβίασαν τοὺς Γενουησίους νὰ ἐπανέλθωσιν. Αὐτοὶ δὲ ἀγανακτήσαντες διὰ τὴν βίαν ἐβαλον πῦρ εἰς ἐν τῶν προαστείων τῆς πόλεως. Φρικώδης ὑπῆρξεν ἡ πυρκαϊά· πλοῦτῆ ἀπειρα ἐξηφανίσθησαν, συγκαταστραφέντων καὶ αὐτῶν τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων τῶν Γενουησίων οἵτινες ἔκτοτε ὑπέβληθησαν εἰς τὴν ἀπότισιν τῶν φόρων.

Τὸ 1379 νέον τι συμβεβηκὸς ἐπέβαλεν εἰς κίνδυνον τὴν ἡτυχιάν καὶ τὰ συμφέροντα τῆς Τραπεζούντος. Γενουησίοις τις, Μεγόλλος Λερκάρης ὀνομαζόμενος, ἀνὴρ εὐφροῆς, πλοῦσιος καὶ γνωστός, ζῶν ἐν τινὶ μικρῇ πόλει τῆς Κιλικίας, διετήρει σχέσεις ἐμπορικὰς μετὰ τῆς Τραπεζούντος, ὅπου μετέβαινε συνεχῶς, ὄχι μόνον χάριν ὑποθέσεων ἀλλὰ καὶ χάριν τέρψεως· διὰ δὲ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς εὐγενεῖς συμπεριφορᾶς προτείχευε τὴν εὐνοίαν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἔζη ἐν τῇ Αὐλῇ μετὰ πολλῆς οικειότητος. Ἀλλ' οἱ κύριοι ἐρθόνουν τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ποτε παιζῶν ζατρίκιον μετὰ τινος τῶν ἀγαπητῶν ἀξιωματικῶν τοῦ αὐτοκράτορος ἐλογομάχησε μετ' αὐτοῦ· οὗτος δὲ, βέβαιος περὶ τῆς προστασίας τοῦ ἡγεμόνος, ἐξύβρισε τὸ ἔθνος τῶν Γενουησίων· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Μεγόλλος ἀπεκρίθη χλευστικῶς, ὁ νέος Ἕλληνας ἐβράβησεν αὐτόν. Ὁ Γενουησίων ἠθέλησεν ἀμέσως νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τοῦ ἀντιπάλου, ἀλλ' οἱ παρόντες ἀπέτρεψαν αὐτόν, δικαιώσαντες καὶ αὐτοὶ καὶ ὁ αὐτοκράτωρ τὸν ὑβριστὴν. Ὁ Λερκάρης ἀνεχώρησε τότε εἰς Γενουαν ὅλος πνέων ἐκδικητὴν· ἐφοπλίσας δὲ δύο λιβυρνίδας (κάτερα) καὶ ἐπανελθὼν εἰς Εὐξείνιον, ἀπέκλεισε τὴν Τραπεζούντα, ἐλαφραγωγῆσαι ὅλα τὰ ἐκπλέοντα ἐκεῖθεν πλοῖα καὶ ἠρωτηρίασε τοὺς Ἕλληνας.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἔστειλε τέσσαρας λιβυρνίδας κατ' αὐτόν· ἀλλ' ὁ ἐπιτήδειος Γενουησίων ὑπεξέφευγεν



(1) Ὁ μὲν πρῶτος τῶν ποταμῶν τούτων ὀνομάζεται σήμερον Ῥῖον, ὁ δὲ ἄλλος Κίκιλ-εργάρι.

αυτάς. Συλλαβών ποτε τρεις Ἑλληνας, πτέρια καὶ υἱοὺς, διέταξε ν' ἀκρωτηριάσωσι, κατὰ τὸ σῆμα, αὐτοὺς· ἀλλ' ὁ πατήρ προσπεσὼν παρεκάλει νὰ λάβῃ τὴν ζωὴν αὐτοῦ ὡς λῦτρον τῶν δύο αὐτοῦ τέκνων. Ὁ Μεγόλλος, μαλαχθεὶς τὴν καρδίαν, ἐπέμψε καὶ τοὺς τρεῖς πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, παραγγείλας νὰ προσφέρωσιν αὐτῷ πῖθον μεστὸν ῥινό, ὠτίων καὶ ἄλλων τοιούτων βδελυρῶν τροπαίων τὰ ὅποια εἶχε ταριχεύσει ἐπίτηδες, καὶ νὰ εἰπῶσιν ὅτι ἐὰν δὲν παραδώσῃ τὸν ὑβριτικὴν ἀξιοματικόν, ἤθελεν ἐξακολουθεῖ πράττειν τὰς αὐτάς ὠμότητας. Ὁ αὐτοκράτωρ καταπτοηθεὶς μὲν, ἀλλ' ἀποτροπιάζομενος τὴν πρότασιν, παρέλαβε τὸν ἀξιοματικόν καὶ μεταβὰς ὅπου ἦτο ὁ Μεγόλλος ἐξητήσατο χάριν ὑπὲρ τοῦ βράσιαντος αὐτόν, ὅστις γονυπετὴς καὶ φέρων σχοινίον εἰς τὸν λαιμὸν, ἐδέετο νὰ τύχῃ συγχωρήσεως. Ὁ Λερκάρης ἱκανοποιηθεὶς ἐκτύπησε διὰ τοῦ ποδὸς τὸν ἰκέτην εἰς τὸ πρόσωπον εἰπὼν· ὕπαγε, ἄθλιε! οἱ Γενουήνσιοι δὲν συνειθίζουσι νὰ μεταχειρίζονται τὰς γυναῖκας μὲ κλειυτέραν αὐστηρότητα· ἀπέβαλε δὲ καὶ ὅλα τὰ προσφερθέντα αὐτῷ δῶρα, ἀποδοῦς συγχρόνως καὶ ὅλα τὰ λάφυρα ὅσα εἶχε λάβει ἕως τότε παρὰ τῶν ἐχθρῶν.

Τέσσαρες Κομνηνοὶ ἐβασίλευσαν τῆς Τραπεζοῦντος μέχρι τῆς ἐποχῆς, κατ' ἣν Δαυὶδ ὁ τελευταῖος παρέδωκεν αὐτὴν Μωάμεθ τῷ Β' μετὰ πολιορκίαν τριακονθήμερον. Ἐναντίον ὅμοις τῶν συνθηκῶν ὁ ἀτυχὴς οὗτος αὐτοκράτωρ μεταφερθεὶς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπηγγονίσθη μετὰ τῶν ὀκτὼ τέκνων αὐτοῦ.

Ἐκτοτε ἡ Τραπεζοῦς ἔμεινε ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ὁσμανλίδων. Οἱ ἐμφύλιοι διαπληκτικτοὶ τῶν γενιτσάρων, καὶ αἱ μέχρι τῆς τελευταίας διοικητικῆς μεταβουμίσεις καταχρήσεις καὶ ἀρπαγαὶ τῶν ἀρχόντων κατήντησαν αὐτὴν εἰς ἀθλίαν κατάστασιν. Ἐνῶ τὸ 1800 ἔτος ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων αὐτῆς ἀνέβαινε εἰς ἑκατὸν χιλιάδας καὶ ἐπέκεινα, τὸ 1830 εἶχε μόλις 15,000. Σήμερον ὅμως, μετὰ τὴν σύστασιν μάλιστα τῶν ἀτμοπλοίων, ἤρξθη ἐκ νέου ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἰς 40 περίπου χιλιάδας Γραικῶν, Τούρκων, Ἀρμενίων, Ἑβραίων, Περσῶν, Ἰταλῶν καὶ Κιρκασίων, καὶ θέλει βεβαίως αὐξήσῃ ἐτι μᾶλλον μετὰ τὴν κατασκευὴν τῆς μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Ἐρζερούμης μεγάλης ὁδοῦ, τὴν ὁποίαν ἐπεχείρησεν ἐσχάτως ἡ ὀθωμανικὴ Κυβέρνησις. Ἄλλοτε οἱ ἔμποροι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔστειλλον διὰ ξηρᾶς τὰς πραγματείας εἰς τὴν παρὰ τὸν Εὐφράτην πόλιν Τοκάτην, σήμερον ὅμως μεταβιβάζουσιν αὐτάς δι' ἀτμοπλοίων εἰς Τραπεζοῦντα, ἧτις διὰ τοῦτο κατέστη μετὰ τῆς πρωτεύουσῃς τῆς Ἀρμενίας, (Ἐρζερούμης) ἡ κυριωτέρα ἀποθήκη τῆς ἀσιατικῆς ἐμπορίας, ἀφοῦ μάλιστα ἡ Ῥωσία δὲν δέχεται πλέον τὰ ξένα προϊόντα εἰς τὸν λιμένα τοῦ Ρεδοῦ-καλέ· οἱ δὲ ἔμποροι ἀντὶ, ὡς πάλαι, νὰ διευθύνωνται εἰς Περσίαν διὰ τῆς Τίφλιδος καὶ τῆς Γεωργίας, μεταβαίνουσιν εἰς Τραπεζοῦντα καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ταυρίδα.

Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἀφίξεώς μου περιέτρεξα τὴν πόλιν, ἀναζητῶν πρὸ πάντων τὰς ὠραιότερας καὶ τερπνοτέρας θέσεις. Ἡ πόλις ἔχει σχῆμα ἐπι-

μηκες ἐπὶ χωρίου κατωφεροῦς ὡς ἡ Σμύρνη, δύο δὲ χάνδακες βαθύτατοι πρὸς ἀνατολὰς καὶ πρὸς δυτμὰς, προσπίζονται αὐτῇ τὰ τείχη εἶναι ἀρχαῖα, καὶ ἀρχόμενα πρὸς ἀρκτον ἀπὸ τῆς θαλάσσης συνεννοῦνται πρὸς νότον μετὰ τῆς ἀκροπόλεως.

Ἄλλοτε ὑπῆρχον λαμπρότατα κτίρια εἰς Τραπεζοῦντα ἐξαφανισθέντα ὑπὸ τῆς πυρκαϊᾶς, τῆς ἐνδημικῆς ταύτης μάστιγος τῆς Τουρκίας. Εἰς τόπον ὀνομαζόμενον Ἐσκι-σεράϊ (ἀρχαῖον παλάτιον) ἐπὶ ἀκρωτηρίου τερπνοτάτου, φαίνονται ἐρείπια τινὰ τὰ ὅποια, ὡς λέγεται, ἀνήκουσιν εἰς τὰ ἀντικτορα τῶν Κομνηνῶν. Τὸ ἀκρωτήριο τοῦτο σχηματίζει δύο ἔρμους εἰς οὓς ἀγκυροβολοῦσι τὰ πλοία. Εἰς ἓνα τούτων ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς ἔκτισε προκυμαίαν διὰ νὰ στήσῃ γέφυραν πρὸς τὸ ἀνακτικὸν μέρος τῆς πόλεως.

Δὲν εἶναι ἴσως περιττὸν νὰ ἀνακαλέσω εἰς τὴν μνήμην σου ὅτι ὁ περίφημος Βησσαρίων, ὅστις πρῶτος εἰσήνε τὰ ἑλληνικὰ γράμματα εἰς τὴν δύτιν, ἐγενήθη εἰς τὴν πόλιν ταύτην.

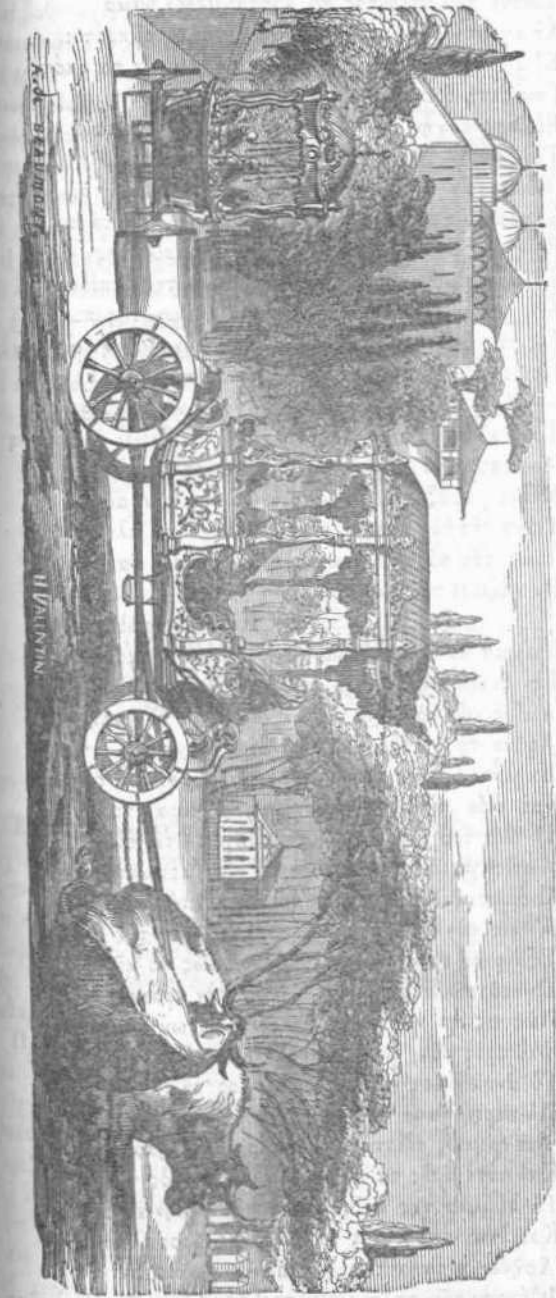
Ἡ φύσις ἐνταῦθα εἶναι πλουσία καὶ λαμπροτάτη, οἱ Τραπεζοῦντιοὶ βρωμαλέοι· καὶ ὠραῖοι ὡς ὅλοι σχεδὸν οἱ κάτοικοι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ τὰ παρὰ εἰς αὐτοῦ καλλονῆς, ἔχοντα μόνον τὰς κόμας ἐρυθρὰς τὸ φαινόμενον τοῦτο μ' ἐράνη κατ' ἀσφάς πολὺ περιεργον' ἐμοῦ· ὅμως μετὰ ταῦτα ὅτι βλέπουσιν αὐτάς ἐπίτηδες κατ' ἔθος Περσικῶν, διὰ νὰ γίνωνται ἀργότερον μελαναί.

Ἐξελθὼν τῆς πρὸς δυτμὰς πύλης τοῦ φρουρίου τῆς ὀνομαζομένης ἀγία Σοφία, εὐρέθην εἰς ἀπέραντον πεδιάδα, ὅρα ἔχουσαν ἐκ δεξιῶν μὲν τὴν θαλάσσαν εἰς ἀριστερῶν δὲ ὄρη. Πρὸς τὴν ἀκρὰν αὐτῆς· ἐπὶ γεωλόφου τερπνοῦ ὑπάρχει ἐκκλησία μικρὰ περιεργοτάτη κατασκευῆς, λιθόκτιστος καὶ σχῆμα ἔχουσα σταυροῦ, ὡς· ὅλαί αἱ ἀρχαῖαι ἡμῶν ἐκκλησίαι. Τὸ φῶς εἰσέρχεται εἰς αὐτὴν διὰ τῶν παραθύρων τοῦ θόλου, ὅστις ἐσῶθεν μὲν βαρύνεται ὑπὸ τεσσάρων κίωνων ἐκ μαρμάρου, ἔσῶθεν δὲ ἔχει σχῆμα ὀκταγώνιον ἢ πρόσοψις ἐστραυμένη πρὸς τὴν θαλάσσαν καὶ βλέπουσα πρὸς μεσημβρίαν, ὁμοιάζει στοᾶν ἐπιστημονικήν ὑπὸ ἀψίδος ἡμικυκλικῆς· καὶ στολιζομένην ὑπὸ ζωοφόρου. Πρὸς τὸ ἀνωτέρω μέρος τῆς στοᾶς ταύτης ἴδον ἀνάγλυφα ἐξ ὧν τὸ μὲν ἐν καρίστῃ τῶν ὀθωμανικῶν αἰτῶν τὰ δὲ ἄλλα, διάφορα πρόσωπα καὶ ἄνθη, καθὼς καὶ ἐπιγραφὰς Ἑλληνικὰς τὰς ὁποίας, ἐσθεσμένως ὡς· ἐπὶ τὸ πολὺ, εἰς μάτην ἠγωνίσθη νὰ ἀναγνώσω. Ὑποκάτω τῆς στοᾶς ταύτης τρεῖς ἀψίδες βαρταζόμεναι ὑπὸ δύο στηλῶν λεπτῶν ἀλλὰ πλατέα ἔχουσῶν τὰ κιονόκρανα, εἶναι κατασκευασμέναι κατὰ τὸν ἀραβικὸν ῥυθμόν. Σταυροὶ ἐκ λίθου πορφυροῦ καὶ ἐξ ὕλου ἀρχαίου εἶν' ἐγκυκλοκαμμέναι ἐντὸς τῶν τοίχων, καὶ ἄλλα μάρμαρα κόκκινα ποικιλύχουσι αὐτούς. Ὑποθέτω ὅτι ἡ ἐκκλησία αὕτη ἀνηγέρθη ἐπὶ Κομνηνῶν, ὅτε ὁ βυζαντινὸς ῥυθμὸς παρακμάσας ὑπεχώρησε εἰς ἄλλον κομψότερον, τὸν ἀραβικόν.

Πλησίον τῆς ἐκκλησίας ταύτης τὴν ὁποίαν καὶ οἱ Τούρκοι ὀνομάζουσιν ἀγία Σοφίαν, ὑπάρχει πύργος

τετραγώνιος ὡς κωδωνοστάσιον· Κατὰ τινὰ ἐπιστολὴν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἀδριανόν, φαίνεται ὅτι ἡ ἀγία Σοφία ἦτο καὶ τοῦ Ἑρμοῦ κομψῶς καὶ στερεῶς κατασκευασμένη, ἀλλὰ χωρῶν ἀγάλμα μόνις πέντε πόδων ὕψος ἔχον.

Αἱ κορυφαὶ τῶν παρακειμένων βουνῶν βρύθουσιν ἐρείπιων ἀζίων λόγου μαρτυρούντων τὸν παρελθόντα πλοῦτον τοῦ τόπου τούτου. Ἐρ' ὄλων τῶν ὠραίων



τοποθεσιῶν ὑπῆρχον ἄλλοτε μοναστήρια, ὄχυρά καὶ παλάτια. Ἐνταῦθα βλέπετε μόνος αὐτοκρατορικῆς εἰς τῶν ὁποίων τοὺς τοίχους σῴζονται λείψανα βυζαντινῆς ζωγραφίας, ἐκεῖ ἐρείπια οἰκίας μεγαλοπρεποῦς, καὶ πορρωτέρω πύργον κατασταθέντα διάσημον ἐξ

αἰτίας νέου τινὸς Τούρκου, ὅστις, μὴ δυνηθεὶς ν' ἀγοράσῃ καὶ προσφέρῃ εἰς τὴν σύζυγον αὐτοῦ ψέλλιον τὸ ὅποιον αὐτὴ ἐπεθύμησε, κατεκρημνίσθη ἀπὸ τοῦ ὕψους αὐτοῦ εἰς τὴν θαλάσσαν.

Ὁ διοικητής, ὅστις δεικνύει σπανίαν προθυμίαν εἰς τὸ νὰ εὐχαριστῇ τὴν περιεργειάν μου, μὲ χορηγεῖ ὅλα τὰ μέσα ὅσα δύνανται νὰ εὐκολύνωσι τὰς ἐκδρομὰς μου. Ἐβαλεν εἰς τὴν διάθεσίν μου τὰ μεγαλοπρεπέστατα ὄχημα, ἡ ἀραμπάδας, ὡς ὀνομάζονται ἐνταῦθα, τοῦ χαρμεῖου του. Τούτων σὲ στέλλω μικρὸν ἰχνογράφημα τὸ ὅποιον, ἐξηπλωμένος σήμερον ὑπὸ βαυτίσκιον πλατάνων, ἐζωγράφησα πρὸς χάριν σου. Μένω κτλ.

N.

ΜΝΗΣΤΗ ΑΝΔΡΙΑ.

Τῷ φίλῳ Γ. Α. Ρουσέτω.

— Μαῦρα ἀπλόν' ἡ νύξ πτερὰ ἀπόψε εἰς τὰ ὄρη,
Καὶ ἀροβόλον παταγεῖ εἰς τὰς ἀκτὰς τὸ κύμα.
Μόνη ἀπόψε τί ζητεῖς ἐδῶ, καλὴ μου κόρη;
Πῶς εἰς τοὺς βράχους ἔρημον περιπλανᾷς τὸ βῆμα;
Ἰδὲ τὸν οὐρανόν, ἰδὲ τὰ σύννεφα πῶς φεύγουν,
Ἰδὲ ἀπὸ τὰ σπλάγγνα των τί κρότους ἐξερεῦγουν!
Τὴν ἀκατόν μου ἔσυρα ἐκεῖ ἐπὶ τῆς ἄμμου,
Καὶ φεύγω εἰς τὸ ταπεινόν, ὦ κόρη, οἴκημά μου.
Ἄν μακρὰν ἦναι ἀπ' ἐδῶ τὸ πατρικόν σου δῶμα,
Ἐλθέ ὑπὸ τὴν στέγην μου νὰ σὲ φιλοξενήσω,
Κ' εἰς τοὺς γονεῖς σου αὐριον πρῶτ' νὰ σ' ἐδηγήσω.
Ἄλλὰ πῶς εἰς τὸ πέλαγος θαλασσὸν στρέφεις ὄμμα;
— Οὕτε ἀπόψε φαίνεται! τρεῖς μῆνας ἐδῶ μόνη.
Πρῶτ' καὶ βράδ' ἐρχομαι, τὸ βράκιον προσμένω·
Ἐρῆμα μόνον κύματα ἡ θάλασσα ἀπλόνει.
Ἄλλὰ ἀπόψε θὰ φανῇ, ὦ γέρον, ἐδῶ μένω!
— Τί λέγεις; τί στοχαζέσαι; τὴν νύκτα θὰ περάτης
Μὲ τὰς σκιὰς τοῦ οὐρανοῦ τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης;
Ἡ τρικυμία τί ζητεῖς, ὦ κόρη, νὰ σοὶ φέρῃ;
— Τὸν Φῶτην, τὸν μνηστῆρά μου! εἰς μακρυμένα
μέρη
Πρὸ τριῶν ἔφυγε μηνῶν μελαγχροινὸς καὶ νέος
Ὁ φίλος τῆς καρδίας μου, ὁ ναύτης ὁ ὠραῖος!
Τὸν περασμένον αὐγούστον, κυριακῆς πρῶταν,
Ὁ ἱερεὺς εὐλόγησε μετὰ τὴν λειτουργίαν
Τὰ δύο δακτυλίδια τοῦ νέου ἀρραβῶνος,
Καὶ εἰς τὰ δάκτυλα ἡμῶν τὰ ἔβαλε συγχρόνως.
Ἐτύχη γάμον ὁ λευκὸς μᾶς ἐπευχῆθη γέρον
Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν τὴν δεξιάν του φέρων.
Χαρμόσυνος ἐπέρασεν ἐκείνη ἡ ἡμέρα,
Καὶ ὑπὸ τῶν γονέων του τὴν στέγην ἡ ἐσπέρα
Τοὺς συγγενεῖς συνῆθροισεν εἰς τράπεζαν πλουσίαν·
Αἱ φίλαι τοῦ χωρίου μας μ' ἀσμάτων μελωδίαν
Καὶ μὲ φαιδρὸς ἐώρτασαν χοροὺς τὸν ἀρραβῶνα.

Πλὴν τὴν ἀκόλουθον αὐγὴν ὠχρὸς εἰς τὸν κοιτῶνα
 Ὁ Φῶτης ἦλθεν ἐξαίφνα νὰ μ' ἀποχαιρετήσῃ.
 Ἐφευγον, εἶχεν αὐριος ὁ ἄνεμος φυσῆσει,
 Συνδεδεμένους μὲ εὐχὰς καὶ δ. κους ἀμοιβαίους
 Τοὺς ἐραστὰς ἐχώρισε τὸ πέλταγος τοὺς νέους.
 Ἐδῶ, ἐδῶ τὸ ὑστερον μ' ἀφῆκε σιλημὰ του
 Ῥαντίζων μου τὸ πρόσωπον με δάκρυα θερμὰ του.
 Ἐκεῖνος τὴν θρηνοῦσαν μου ψυχὴν ἐπαρηγόρει,
 Μ' ἐλάλει καὶ τὴν θάλασσαν μὲ θλίψιν ἐθεώρει,
 Ὡς μόνον κατ' αὐτῆς πικρῶς νὰ ἐπαροπονιέτο,
 Καὶ ὡς τὴν θεωρίαν τῆς αὐτῆς νὰ ἐφοβεῖτο,
 Αὐτὸς ὅστις ἐπάλασε μὲ τόσας τρικυμίας,
 Κι' ἀνέβη τὰ κατάρτια εἰς ὧμα ἀπαίσιας.
 Ἀλλὰ τὸ χρέος ἴσχυσε νὰ τὸν καταπραύνη.
 Ἐχύθη εἰς τὴν ὄψιν του ὑπομονὴ καὶ εἰρήνη,
 Ὑπομονὴν μ' ἐπέπνευσε ὁ ἀποπλιών ναύτης
 Μ' ἐφίλητε, τὸν ἔχασα ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ταύτης!
 —Καὶ ἔκτοτε δὲν ἔλαβες κάμμιαν εἰδησίην του;
 —Τρεῖς μῆνες τώρα κλείουσι, καὶ τὴν ὑπόσχασίν του
 Ὁ Φῶτης δὲν ἐφύλαξεν. . . Ὁ Φῶτης μου τί πταίει;
 Τὸ ἀπίστον ἂν πελαγὸς τὸ βρικόδιόν του πλέη;
 Τὸ πλοῖόν σου, ὦ ναυτὰ μου, ἐκτὸς κινδύνου μένει,
 Ἦσυχος στέγη καὶ θερμὴ ἀπόψε σὲ προσμένει,
 Ἐνῶ ἐκεῖνος. . . Τί βρασμὸς κυμάτων! μαύρη πέτρὴ
 Περικαλύπτει τὰ βουνὰ τῶν νήσων μας τὰ πέριξ.
 —Τῆς Ἀνδρου βράζει τὸ στενὸν ἀπόψε καὶ ἀφρίζει,
 Ἰδὲ τί ἀστραπὴ ἐκεῖ τὰ σύννεφα φλογίζει!
 Νύκτα κακὴν θὰ ἔχωμεν, ἂς φύγωμεν, ὦ κόρη!
 —Νὰ φύγωμεν! τὸν Φῶτην μου ἐγὼ ἐδῶ ν' ἀφήσω;
 Κάλλιον ὡς ἡ ἀστραπὴ αὐτὴ καὶ ἐγὼ νὰ σβύσω.
 Ἄφες με μόνην, ἄφες με ἐδῶ καὶ ἀναχώρει.
 —Ἰδοὺ τὸ ἀποτελεσμα τὸ ἐρωτῶς! εἰς ποῖαν
 Ἐπροσευχῆς σήμερον, εἰπέ με, ἐκκλησίαν;
 Τί στέχεις, τί τὸ βλέμμα σου ζητεῖ ν' ἀνακαλύψῃ;
 Δὲν βλέπεις πῶς ἡ καταγιγίς κατέρχεται τὰ ὕψη,
 Καὶ τοῦ πελάγους τὰ πτηνὰ μὲ τί φωνὰς θρηνώδεις
 Ζητοῦν εἰς βράχους ἄστυλον καὶ εἰς σχιτμάς ζορῶδεις;
 Ἄς φύγωμεν, δὲν φαίνεται κανὲν λευκὸν ἰστίον
 Εἰς τοὺς λιμένας ἕκαστον ἀπόψε μένει πλοῖον,
 Πᾶς ναύτης εὖρεν ἄστυλον καὶ εἶν' ἐκτὸς κινδύνου.
 —Περὶ τὸ μεσημέριον εἰς τοῦ βουνοῦ ἐκείνου
 Τὴν δενδροφόρον κορυφὴν μονάχη ἐστεκόμην,
 Τὴν θυμωμένην θάλασσαν μὲ φοῖκην ἰθεώμην
 Καὶ τοῦ Αἰόλου τὸ βουνὸν τῆς Γῆνου, ὅπου κλείει
 Εἰς τ' ἄντρα του γογγύζοντας ἀνέμους, καὶ μὴνύει
 Νύκτας ἐνίοτε φρικτὰς καὶ εἰς τοὺς ἐμπεύρους ναύτας
 Ὁ νοῦς μου ἠγρυπνεῖτο ἀπὸ τὰς θεάς ταύτας,
 Ὅτε λευκάζον τι μακρὰν ἀνεκαλύφθη πλοῖον.
 Τὰ στήθη σχίζον ὑψηλῶν κυμάτων καὶ ἀγρίων,
 Καὶ τὴν ἀφρώδη πρῶραν του πρὸς τὰ ἐδάθη στρέφον
 Τὸ βρικόδιον ἐγνώρισα τοῦ Φῶτη ἐπιστρέφον.
 Κατέβην ἀπὸ τὸ βουνὸν μετὰ παλμοῦ κρυφίου,
 Ὑπὸ τὴν στέγην ἔτρεξα μικροῦ παρεκκλησίου,
 Τὰ γόνατά μου ἐκλίνα πρὸ τῶν σεπτῶν εἰκόνων,
 Καὶ μίαν ὥραν μὲ ψυχῆς ἐπροσευχῆθην πόνον.
 Γέρε μου, ἀπὸ τοῦ θεοῦ τὸ δῶμα ἐξεληθούσα
 Νὰ τὸν προσμείνω ἔσπευσα ἐδῶ δακρυρροούσα.

Ἄλλ' ἐξεβράχην ὑετὸς εἰς τὰ βουνὰ βραχθαίος
 Καὶ τῆς νυκτὸς ἐξαπλωθεὶς ὁ πέπλος φρικαλέος
 Τότε χωρὶς ἀναβολῆς ἐβίασα τὸν ναύτην
 Τὴν νεάν εἰς τὸ δῶμά του νὰ με δειξῆς ταύτην,
 Ἐπὶ πνεῦμά της μὲ συμβουλά: καὶ ἐλπίδας νὰ πρᾶυνη
 Τὴν τρικυμίαν ἐωσοῦ διαδεχθῆ γαλήνη,
 Παρῆλθον τὰ μεσάνυχτα, εἰς πλῆρη ἀγρυπνίαν
 Τὴν ὑλακτοῦσαν ἤκουον καὶ οἱ δύο τρικυμίαν.
 Καὶ ἐνῶ τῶν δύο σιωπὴ συνέκλειε τὸ στόμα,
 Ἐνίοτε τοῦ γέροντος τὸ νυσταγμένον ὄμμα
 Αἰ ἀγρυπνοῦσαι μέριμνα διήνοιγον καὶ οἱ κρότοι,
 Καὶ εἰς τὴν ἀμυδροφέγγουσαν κανδήλαν εἰς τὰ σκότη
 Γονυπετῆ διέκρινε καὶ ἄναυδον τὴν νεάν.
 Εἰς προσευχὴν ἐθύθιζε τὸν νοῦν τῆς σιγαλέαν,
 Τὸν ἅγιον Νικόλαον θερμῶς ἐπεκαλεῖτο,
 (Εἰκόμισμά του ἐμπροσθεν αὐτῆς παλαιὸν ἦτο,
 Κληρονομία σεβαστῆ τοῦ ναύτου καὶ προστάτης)
 Καὶ ἡ νέα μνηστὴ ἔχυνε τ' ἀθῶα δάκρυά της.
 Ὡς μόνον μόνον τῆς χάραν καὶ μόνον τῆς ἐλπίδα,
 Καὶ μόνον τῶν ὀνείρων τῆς καὶ πόθων τῆς πηξίδα
 Εἰς τῆς ζωῆς τὴν θάλασσαν τὸν νεόν Φῶτην εἶχε. . .
 Ποῖον τὸν περιέμενον τοιαύτην ὥραν τύχαι!
 —Ἡ τρικυμία, κόρη μου, ἀρχίζει νὰ πρᾶυνη
 Τοὺς κρότους τῆς καὶ βαθμηδὸν προβαίνει ἡ γαλήνη
 Ἀνάπαυσε τὸ σῶμά σου, ὁ πετεινὸς φωνάζει,
 Μόλις χιρᾶζει, εἶναι νύξ, ὁ Φῶτης ἠσυχάζει
 Ἐώρα εἰς τὸν λιμένα μας ἂν ἄραξε τὸ πλοῖον.
 Ἰσως τὴν αὐγὴν γέλωτες ἀντὶ θερμῶν δακρῶων
 Ὁ ἀλούσει τὴν ὄψιν σου. » —
 Καὶ τὸ πρῶτ' ὁ γέρον
 Βλέμμα θολὸν τριγύρω του βραθύμως περιέβρα
 Τὴν ξένην τῆς ἐστίας του δὲν ἔβλεπεν. Ἐκείνη
 Ἄμ' ἀνωθεν μὲ τὴν κῆρην κατῆλθεν ἡ γαλήνη,
 Ἀφῆκε τὸ φιλόξενον τοῦ ἀλιέως δῶμα
 Ἐκ λόφου τινὸς ἔτεινε πρὸς τὸν λιμένα τ' ὄμμα,
 Καὶ εἶδε πλοῖον νεωστὶ τὴν ἀγκυρὰν του ρίψαν.
 Ἡ θεὰ του τῶν πόθων τῆς διήγειρε τὴν δίψαν,
 Ἄκτις χαρᾶς προσέψαυσε τὸ νεόν μέτωπόν της,
 Ὄνομασεν ἡ ὄρανή τὸν τρισαγαπητὸν τῆς
 Καὶ εἰς τὸν λιμένα ἔστρεψε τὸ ἐλαφρὸν τῆς βῆμα.
 Ἐξαίφνης ἐσταμάτησε. Ἐκεῖνο πῶς τὸ κύμα
 Ὄγκουτο καὶ ἀφρίζετο; πλὴν τὴν ἐφάνη κατὶ
 Πῶς εἰς τὰ νῶτα τῶν θολῶν ὑδάτων ἐκυμάτει,
 Καὶ πρὸς τὴν ψάμμον τῆς ἀκτῆς ἐφέρετο, ὠθεῖτο.
 Τὸ ἀντικείμενον αὐτὸ τὸ δύσμορον-οὐ τί ἦτο;
 Μὲ περιέργειαν πολλὴν ἡ νέα ἐθεώρει,
 Ὑπέτρεμνεν, εἰδίσταζεν, ἀμφίβαλλεν, ἠπόρει,
 Καὶ πότε πρὸς τὰ ἄνωθεν καὶ πότε πρὸς τὰ κάτω
 Τὸ βλέμμα τῆς μὲ ταραχὴν καὶ ζάλην ἐπλανᾶτο,
 Καὶ ὅταν ἐπλησίασε τὸ σῶμα τὸ προσπλέον,
 Ἀφῆκεν ἡ ταλαίπωρος ἐξαίφνης φρικαλέον
 Φθόγγον τῶν σπλάγγων τῆς! πετὰ, ἐβρίβη εἰς τὸ κύμα
 Καὶ ἤρπασε καὶ ἔσυρε τῆς τρικυμίας θύμα
 Τὸν Φῶτην, τὸν μνηστῆρά της νεκρὸν. . . .
 Καὶ μετ' ὀλίγον τὴν οἰκτρὰν μνηστῆν εὖρεν ὁ ναύτης,
 Καὶ οἱ αὐτόπται μάρτυρες τῆς δυστυχίας ταύτης
 Τὸν θάνατον τοῦ ἀτυχοῦς ἐθρηνολόγουν νέου,

Ὅστις ἐν μέσῳ τῆς νυκτὸς τὸν βουὸν τοῦ θυμαλέου
 Στοιχείου κατεφρόνητε καὶ εἰς κινδύνου ὄραν
 Ἐπὶ λυστῶντα κύματα ἐπόντιζον τὴν πρῶραν
 Καὶ τὰ παντὰ ἐσχίζον, εἰς τὸν ἰσθμὸν ἀνέβη
 Θρασύς καὶ ἀκατάπληκτος, ἀλλ' αἶφνης τὰ ἐρέβη
 Τὸν πόδα του ἠπάτησαν καὶ κατεσφενδονίσθη
 Μὲ κτύπον εἰς τὴν ἄβυσσον, ὅπου κατηρανίσθη
 Καὶ πᾶσαν τότε ἐρευνᾶν κατέστηρε ματαίαν.
 Ἐν τούτοις τὴν πρὸς τὸν νεκρὸν προσκαλλημένην νεάν
 Καὶ βυθισμένην εἰς σιγὴν καὶ ἀπελπισίας σκότη,
 Ὅπου πᾶν ἄστρον τηλαυγὲς καὶ σβύνεται καὶ ὑπνώττει,
 Τὸ κρῖνον τὸ καταστραφέν, τὸ συντριμμένον πλάσμα,
 Ἄνορθωθεῖσαν ἐξῆρα τὴν ἐβλεπον ὡς φάσμα.
 Χρῶμα θανάτου, ἄτακτον τὴν κόμην εἶχεν, ὄμμα
 Περιεπλάνει σκοτεινόν, χωρὶς ψυχὴν καὶ χρῶμα.
 Τὰς χεῖρας ἐσταυροῦσεν εἰς τὰ γυμνά τῆς στήθη,
 Τὸ σῶμά της συνέστρεψε με σχῆματ' ἀτυχήθη,
 Καὶ με σπασμῶδη τὴν φωνὴν καὶ σφαιματῆρά τὰ χεῖλη
 Τὸ λείψανον, τοῦ θεατὰς, τὴν θάλασσαν ὠμίλει,
 Καὶ ἠπείλει καὶ ἐπέπληττε καὶ ἐσιώπα πάλιν
 Ἄλλ' ὡς νὰ κατεβλήθη φεῦ! ἀπὸ τσαούτην ζάλην
 Τὸ πνεῦμά της, ἀπαίσιος τὴν ἦλθε τότε γέλως,
 Τὸν οὐρανὸν ἐξύβριζεν. . . ἦτο παράφρων τέλος.

Ἐν Παρισίαις, Ὀκτώβριος 1849.

X. A. Παριετῆς.

ΤΟ ΚΟΡΣΙΚΟΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ.

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.

A.

Ἐπεθύμητες, κύριε, νὰ μάθης τὴν ἱστορίαν τοῦ
 ἐγχειριδίου μου, τοῦ παραδόξου τούτου ἐγχειριδίου.
 Ὅστις ἢ μὲν ἐντέχνως κατεσκευασμένη λαβὴ μετέ
 χει καὶ πλουσιότητος καὶ ἀφελείας, ὁ δὲ αἰθρὸς εἶναι
 τὸσῶ δυνατὸς εἰς τὴν βράνιν, τὸσῶ ὄξυς εἰς τὴν ἀ
 κρῆν, ὡς τ' ἐκεῖνος ὄντινα κτυπήσει δὲν ἀργεῖ ν' ἀ
 ποθᾶνη.
 Πρὸ πολλοῦ τὸ ἐγχειρίδιον τοῦτο θὰ ἦτον ἰδικόν
 σου, ἐπειδὴ γνωρίζω ὅτι τὸ ὑπερεπιθυμεῖς, ἐάν δὲν
 ὑπέρχεν εἰς τὸν τόπον μου ἡ ἀκόλουθος παροιμία:
 Quando coltello si dà amicizia se ne va! (ὅταν
 χριζέται μαχαίριον, γίνεταί ἡ φιλία.) δὲν θὰ λά
 βεις λοιπὸν τὸ ἐγχειρίδιον εἰμὴ διὰ τῆς διαθήκης μου,
 εἰς τὴν μαντεύω ὅτι δὲν θὰ εὐρεθῆ λεπὴς ἡ μαχαίρα
 ἵκανὴ νὰ θανατώσῃ τὴν ἐνθύμητὴν φιλίαν εὐλικρινοῦ
 καὶ πιστῆς. Ἐωσοῦ λάβης λοιπὸν τὸ κληροδόμημα,
 ἀκούστον τὴν ἱστορίαν.
 Ἐάν ἐγνώριζες τὸν βράχον μας, ἐάν ἦσο μεμνη
 μένος τὰ ἦθη τῶν ἰθαγενῶν τῆς Κορσίδος, (1) ἐκείνων

τοὺς ὁποίους δὲν διέφθειρεν ἡ ἀγωγή τῆς Εὐρω
 παϊκῆς ἠπείρου, ὡς λέγουσιν οἱ γέροντές μας, ἐάν
 ἐδυναίμην νὰ σε δεῖξω τοὺς μελαγχολικοὺς τούτους
 ἀνθρώπους μὲ τὰ λεπτὰ καὶ εὐρυθμὰ χαρακτηριστι
 κά των, μὲ τὸ ἄγριον ἦθος των, μὲ τὰ κατὰμαυρα
 καὶ φλογερὰ ὄμματα των, μὲ τὰ εὐρωστὰ, τὰ νευ
 ρώδη καὶ εὐκίνητα μέλη των, μὲ τοὺς σιδηροὺς καὶ
 ἐλαφροὺς πόδας των, καὶ μὲ τὰς εὐλυγίστους χεῖρας
 των ὁποίων τὰ δάκτυλα ψάφουσιν αἰωνίως ὄπλον
 κρῦφιον, ἐάν ἐδύνατο νὰ εἰσελθῆς μὲ ἐμὲ ὑπὸ τὴν στέ
 γην τῶν αὐστηρῶν τούτων οἰκογενειῶν, τότε φι
 λαύτων ὅταν ἔχωσι μετρίαν κατάστασιν, τότε ὑπε
 ρηφάνων ὅταν δυστυχῶσι, καὶ τότε μεριμνοῦσιν
 περὶ τῆς τιμῆς τῶν γυναικῶν καὶ τῶν θυγατέρων αὐ
 τῶν, ἐάν ἐδύνατο νὰ ἐμβατεύσῃς εἰς τὰ βάθη τῶν
 καρδιῶν τούτων ὅπου ἐπικρατεῖ ἀπολύτως τὸ αἰσθη
 μα τῆς ἐκδικήσεως, τῶν ὁποίων ὁ μὲν ἔρωσ εἶναι
 σκληρὸς μᾶλλον ἢ γλυκὺ: τὸ δὲ πάθος δὲν ἐρμη
 νεύεται πώποτε διὰ φιλοφροσύνης, καὶ ἡ ἀδυσώπητος
 ζηλοτυπία ἐκρήγνυται ἀπροσδοκῆτως ὡς κεραυνὸς. μὴ
 ἀναγγαλθεῖς ὑπὸ ἀστραπῆς, τότε θὰ σε κατέπλητ
 τεν ἐτι μᾶλλον τὸ μικρὸν δράμα περὶ οὗ πρόκειται
 νὰ ὀμιλήσω.

Πρὸ πενήτηντα ἐτῶν ἡ Κορσίς δὲν ἦτον ἀκόμη
 εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ τῆς. Μόλις
 ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Γενοσησίων, οἱ
 κατοικοὶ αὐτῆς συνηθάνοντο ὀλονὲν ζέουσιν τὴν λύσ
 ταν τὴν ὁποῖαν ἐγέννησεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ἡ
 δουλεία. Ἡ στάσις, αἱ χειρονομίαι, οἱ λόγοι των,
 εἰδείκνυον δυσπιστίαν ἢ πάθημα πολυχρόνιον, τὸ δὲ
 πνεῦμα ὡς καὶ ἡ ψυχὴ των, εἶχον διατηρήσει τὴν
 ἀγρίαν δραμύτητα τοῦ χαρακτῆρος τὴν ὁποῖαν γεννᾷ
 ἡ τυραννία. Ἡ δικαιοσύνη, δυσκόλως διανεμομένη πάν
 τοτε εἰς Κορσίδα ἦτον σχεδὸν ἀνύπαρκτος κατὰ τὴν
 ἐποχὴν εἰς τὴν ἀναγεται ἡ ἱστορία μου. Ἡ Γέουσα εἶχε
 καταδυναστεύσει ἀλλ' ὄχι κυβερνήσει τὸν νομόνα καὶ
 γενναῖον ἐκεῖνον λαὸν ὅθεν ἡ ἐκδικήσις, ἡ βάρβαρος
 αὐτῆς συνήθεια, ἐνηργεῖτο καὶ διὰ τὰ εὐτελέστερα
 ἀντικείμενα, οἱ δὲ ἔνοχοι, καταφεύγοντες εἰς τὸ ὄρη
 ὅπου κανὲν δὲν ἐδύνατο νὰ τοὺς ἀνακαλύψῃ, ἀλλὰ
 πεινόμενοι καὶ λιμώττοντες, κατεμάστιζον τὴν νῆστον
 διὰ ληστεῶν καὶ ἀπανθρώπων πράξεων. Μεταξὺ τῶν
 ληστῶν τούτων ὑπῆρχε καὶ τις Πέτρος Σάντος, ὁστις
 πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν ἐλαφουραγῶγει καὶ ἐφορολόγει ἀ
 νελεγημένως τοὺς συμπολίτας του, καθ' ὃν ἐνήργει ἐκ
 δίκην κληροδοτηθεῖσαν εἰς αὐτὸν ἀπὸ τὸν πάπον του!
 Ἄλλ' ἐκ τῶν καταδικωμένων οἰκογενειῶν ἡ τοῦ Ἰω
 σῆφ Ροβαλλίνου, εἰμισετο ἰδίως ἀπὸ αὐτόν. Πρὸ
 πολλοῦ ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Ροβαλλίνου ὑπε
 ρασπιζόμενος τὴν ζωὴν του εἶχε φονεύσει ἕνα τῶν
 ἀδελφῶν τοῦ Σάντου ἀλλὰ πολὺ δὲν ἐπέρασε καὶ ὁ
 ταλαίπωρος νέος εὐρέθη ἐντὸς δάτους ἐλαιῶν τρεῖς
 σφαίρας πυροβόλου ἔχων εἰς τὸ στήθος καὶ πληγὴν
 βαθεῖαν ἐγχειριδίου. Οἱ τέσσαρες ἀδελφοὶ του κά
 τεστράφησαν ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον κατὰ τὸν αὐτὸν
 τρόπον ὅθεν ἐκ τῶν ἐξ τέκνων τοῦ γέροντος Ἰωσήφ
 ἐπιζεῖ ἐν μόνον, ἡ Ἀγγελικὴ, εἰκοσαετῆς περιῖπου, τῆς
 ὁποίας ἡ γέννησις ἐβρεν εἰς τὸν τάπον τὴν μητέρα της.

(1) Ὁ μὲν Ἡρόδοτος, ὁ Πλούταρχος καὶ ὁ Στράβων ὀνομάζουσι
 τὸν ἐπὶ Ῥωμαίων καὶ σήμερον καλούμενον νῆστον Κορσικῶν. Κόρσοι
 δὲ εἰς Πτολεμαίου Κορσίδα. Ὡς συγγενέστερον τοῦ ἐν Χρῆτι
 προσηγορευμένου τὸ δεύτερον ὄνομα. Σ. Μ.

Μεγάλην φήμην είχε τὸ κάλλος καὶ ἡ σεμνότης της, καὶ ὅλοι ἐμακάριζον τὸν ἄνδρα ὅστις θὰ ἐνυμφετο τοιαύτην γυναῖκα. Ἀλλ' ἂν καὶ πολλάκις πολλοὶ παρουσιάσθησαν ζητοῦντες τὴν μακαριότητα αὐτήν, ὁ γέρον Ῥοβαλλίνης ἀπέβαλλεν ὅλων τὰς προτάσεις χωρὶς ἐν τοσούτῳ νὰ δυσαρεσθῆται ἡ Ἀγγελική. Ἐάν ποτε οἱ γείτονες ὠμίλουσιν πρὸς αὐτὴν περὶ γάμου, αὐτὴ, δεικνύουσα τὰ μαύρα ἐνδύματά της, ἀπεκρίνεται ὅτι εἶχεν ἀρκετὴν ἐνασχόλησιν κλαίουσα τοὺς ἀδελφοὺς καὶ φροντίζουσα τὸν πατέρα της.

Τὴν 2ῃ Μαρτίου, ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἐνῶ καθ' ὅλας τὰς ἐνορίας ἐψάλλετο ἡ θεία λειτουργία, ἡ Ἀγγελική, βοηθουμένη ἀπὸ τὴν ὑπηρετιδὰ της, προητοίμαζε τὸ γεῦμα τοῦ πατρὸς της.

Συνήθεια ὑπῆρχεν ἄλλοτε εἰς Κορσίδα, σωζομένη καὶ σήμερον εἰς πολλὰ μέρη, καθ' ἣν αἱ γυναῖκες δὲν συνεγύοντο μετὰ τοὺς ἄνδρας. Ὁ Ῥοβαλλίνης ἐμελλεν ἄρα νὰ καθῆται μόνος εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ὁμοῦ ἀν' ἐνὸς πινακίου ἐξ ἦσαν ἐπ' αὐτῆς. Ἐπερίμενε τάχα παιδρὸς καὶ εὐθύμους συνεστιάτορας; Ἐάν τὸν ἐβλεπεν βυθισμένον ἐντὸς τοῦ ψαθίνου θρανίου του, μετὰ βλέμμα ἱεροῦ, μετὰ χεῖρας σταυρωμένας, μετὰ πῖλον δξύλορον καταβιβατμένον μέχρι βλεφάρων, δὲν ἤθελες βεβαίως συμπεράνει ὅτι ὁ γέρον Κορσίτης ἦτον εὐδιάθετος εἰς τὸ νὰ γείνη συμποσιάρχης!

Ἐν τῷ μεταξὺ νέος τις εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν ἀλλὰ τὸν κρότον τῶν βημάτων αὐτοῦ ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἤκουσεν ὁ γέρον.

Ἡ Ἀγγελική ὁμοῦ, προσεκτικωτέρα, στρέψασα πρὸς τὸν εἰσελθόντα τὴν κεφαλὴν, ἠρρυθρίασεν, ἐμειδίασε, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπανελάθεν, ὡς πρέπει εἰς Κορσίτιδα, τὸ ἔργον της χωρὶς κἂν ν' ἀποτείνῃ τὸν λόγον πρὸς τὸν ξένον.

Οὗτος ἦτον νέος ὠραῖος, εἰκοσιτεσσάρων ἐτῶν περὶπου, εὐτώματος, εὐσυμπερίφορος, φέρων τὴν κεφαλὴν ἐπηρμένην, ὡς τὰ ἀρχαῖα ἐκεῖνα ἀγάλματα τῶν ὁποίων οἱ χαρακτῆρες εἶναι κοινοὶ εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς Κορσίτας.

— Καλ' ἡμέρα σου καὶ εἰς ἔτη πολλά, *μπάρμπα* (1) Ἰωσήφ, εἶπεν ὁ νέος ἀφοῦ, σταθεὶς ὀλίγον εἰς τὸ κατώφλιον, παρετήρησε τὴν Ἀγγελικήν.

Ὁ Ῥοβαλλίνης ἀνασκρῆτῆτος ὡς ἄνθρωπος ἀφυπνισθεὶς ἐνῶ ἐβλεπεν ὄνειρον, ἀνέλαβε μετὰ μικρὸν τὴν πρώτην του σύνοιαν.

— Ἄ! οὐ εἶσαι, Ἀντώνιε! εἶπε τέλος μετὰ φωνὴν πένθιμον· τί ἤλθες νὰ κάμῃς εἰς ταύτην τὴν οἰκίαν τῆς ὁποίας οἱ νεκροὶ εἶναι περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ζῶντας;

— Ἦλθα νὰ σ' εὐχηθῶ χρόνους εὐτυχεῖς διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, *μπάρμπα* Ἰωσήφ, ἀπεκρίθη ὁ νέος· εἶπετα...

Ὁ Ἀντώνιος δὲν ἐτελείωσε τὴν φράσιν του ἀλλ' ἀπὸ τὸ ἀμήχανον ἦθος μετὰ τὸ ὅποιον παρατηρῶν συν-

στρεφε διὰ τῶν δακτύλων τὴν ἄκρην τοῦ πῖλου του, θὰ ἐμάντευε; εὐκόλως ὅτι τὸ τέλος τῆς φράσεως αὐτῆς περιεῖχε τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεώς του.

— Ὅπου ὑπάρχουν τόσαι θέσεις κεναί, δὲν ὑπάρχουν πλέον, Ἀντώνιε, χρόνι εὐτυχεῖς. Καὶ τὸ ἀγριὸν βλέμμα τοῦ γέροντος περιεφέρετο βραδέως ἐπὶ τῆς τραπεζῆς; τῆς ἐχούσης ἐξ πινακία.

— Διὰ τί, μετὰ ὅλας τὰς παρακλήσεις τῆς κόρης σου, βάλλεις πάντοτε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου τὰ σημεῖα τῆς δυστυχίας σου;

— Εἶναι λοιπὸν ἀληθινὰ ὅ,τι λέγουν, Ἀντώνιε, ἀνέκραξε οὐκωθεὶς ὁ Ῥοβαλλίνης· μὴ εἶσαι Γενουθῆσιος ἐκ μέρους τῆς μητρὸς σου; *Corpo di Bacco*, τὸ πιστεύω· διότι ἄλλως δὲν θὰ μ' ἐρώτας διὰ τί ἔχω ἐξ πινακία εἰς τὴν τράπεζάν μου. Δὲν ἤξεύρεις ὅτι μέσα εἰς τὰ πινακία ταῦτα βλέπω ἀπὸ μίαν σταλαγματίαν αἵματος, καὶ ὅτι πρέπει τὸ αἷμα τοῦ ἐχθροῦ μου νὰ τὰς σβύσῃ, διότι εἶναι σταλαγματίαι τοῦ αἵματος τῶν υἱῶν μου; Κατηραμένος νὰ εἶμαι ἂν λητμονήσω μίαν μόνην ἡμέραν τὴν ἐκδίκησίν μου... ἀλλ' εἶμαι γέρον καὶ ἀρρώστος, ἐξηκολούθησε βαρυθυμῶν ὁ Κορσίτης· χθὲς δὲν εἶχα δύναμιν οὔτε τὸ πυροβόλον μου νὰ σηκώσω.

— Ἠξεύρεις τί σὲ εἶπα, *μπάρμπα* Ἰωσήφ· εἶπεν ὁ Ἀντώνιος πλησιάζας τὸν Ῥοβαλλίνην.

Οὗτος δὲ δείξας ἀνυπομονησίαν ἐστρεψε τὸ βλέμμα περὶ τὴν αἴθουσαν διὰ νὰ ἴδῃ ἂν ἡ Ἀγγελική ἦτον ἀκόμη ἐκεῖ.

Ἡ νέα ἐφαίνετο γαληνιαία, ὡς ἂν δὲν εἶχεν ἀκούσει τὰ ὅσα ἐβρέθησαν καὶ ὁμοῦ προσεκτικὸς παρατηρητῆς θὰ ἐβλεπεν ὅτι αἱ χεῖρές της ἔτρεμον ἐνῶ ἠτοίμαζε κἂν στρον μετὰ ὑπώρας διὰ τὸ γεῦμα τοῦ πατρὸς της.

— Κόρη μου, εἶπεν ὁ Ἰωσήφ πρὸς τὴν Ἀγγελικήν, ἀνάβα εἰς τὸν κοιτῶνά σου, κ' ἐτοιμάσου διὰ τὸν ἔσπερινόν.

— Καὶ ποῖος θὰ σὲ ὑπηρετήσῃ εἰς τὸ γεῦμα; ἠρώτησεν ἡ Ἀγγελική.

— Ἡ ὑπηρετίς θὰ σὲ ἀναπληρώσῃ σήμερον· ἔχω νὰ ὀμιλήσω διὰ ὑποθέσεις μετὰ τὸν γείτονα Ἀντώνιον· ἡ παρουσία τῶν γυναικῶν εἶναι περιττή.

Ἡ Ἀγγελική περιῆλθε τρις ἢ καὶ τετράκις τὴν αἴθουσαν ὡς ἂν ἐλυπεῖτο νὰ ἀναχωρήσῃ, εἶπετα δὲ βίψασα βλέμμα δξύ πρὸς τὸν Ἀντώνιον, ἐξῆλθεν.

Ἡ θύρα ἐμείνεν ἡμιανοικτῆ.

— Ἀντώνιε, εἶπεν ὁ Ῥοβαλλίνης ὅταν ἴδεν ἀναχωρησάσαν τὴν θυγατέρα του, ποσάκις πρέπει νὰ σὲ εἰπῶ ὅτι ὠρῆσθην εἰς τὰ κόκκαλα τοῦ πατρὸς μου ὅτι ποτὲ ἄλλος πλὴν ἐμοῦ δὲν θὰ κατοικήσῃ εἰς ταύτην τὴν οἰκίαν, ἂν πρὶν ὁ φονεὺς τοῦ τελευταίου ἀπογόνου τῶν Ῥοβαλλινῶν δὲν κυλισθῇ πρηνὴς εἰς τὸ χῶμα;

— Ὅ,τι δὲν ἔγινε πρὶν ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ μετὰ ταῦτα, ἀπεκρίθη ὁ Ἀντώνιος.

— Ποῖος γνωρίζει τὰς περιστάσεις τῆς ζωῆς; ἀπεκρίθη ὁ Ἰωσήφ. Ὁ πόλεμος ἐναντίον τοιοῦτου ἐχθροῦ εἶν' ἐπικίνδυνος· διὰ τοῦτο προτιμῶ νὰ κλαύσῃ ἡ Ἀγγελική τὸν ἀβραβωνιστικὸν της παρὰ τὸν ἄνδρα

της. Ἐκτὸς τούτου, ἐπρόσθετεν ὁ γέρον βαθυστενάξας, εἴμ' ἀποφασισμένους νὰ τὴν στείλω εἰς Ἰταλίαν.

— Τὴν κόρην σου, τὸ μόνον τέκνον σου! ἀνέκραξεν ὁ Ἀντώνιος· δὲν καλοσυλλογίζεσαι, *μπάρμπα* Ἰωσήφ!

— Τόσῳ ἐκαλοσυλλογίσθην ὥστ' ἐροθήθην πολλάκις μὴ τρελαθῶ, ἀπεκρίθη ὁ ταλαιπώρος πατὴρ περιεφέρον τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου του... πλὴν εἶναι ἀνάγκη...

— Ἀνάγκη νὰ στερηθῇ τὴν κόρην σου! τί θὰ γίνῃς, Χριστέ καὶ Παναγία, μόνος εἰς τὴν παλαιάν σου οἰκίαν! Πόσον θὰ εὐρίσκῃς ἀτελειώτους τὰς νύκτας καὶ θλιβεράς τὰς ἡμέρας! Ἄ! *μπάρμπα* Ἰωσήφ, μὴ τὸ κάμη; μὴ τὸ κάμη; χάριν σοῦ τοῦ ἰδίου...

— Ἴσως καὶ χάριν ἄλλου τινός, Ἀντώνιε· τί λέγεις; ἐπρόσθετεν ὁ Ῥοβαλλίνης ὑπομειδιῶν· διότι, μετὰ ὅλας τὰς λυπηρὰς ἰδέας αἰτινας ἐβλαστῶν τὴν κεφαλὴν του, ὁ καλὸς γέρον ἠθάνετο τὴν πιστὴν, τὴν κοσμίαν καὶ τὴν ἀπεριόριστον ἀφοσίωσιν τὴν ὁποίαν ἐδείκνυε πρὸ δύο ἐτῶν ὁ Ἀντώνιος πρὸς τὴν Ἀγγελικήν.

— Νομίζεις λοιπὸν ὅτι ἡ κόρη σου θὰ συγκατατεθῇ νὰ σ' ἀρῆσῃ; ἠρώτησεν ἐρυθρίων ὁ νέος Κορσίτης, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν καρδίαν οἱ λόγοι τοῦ Ῥοβαλλίνου εἶχον διεγείρει παλμούς ζωηρούς.

— Τί θὰ κάμη; ἀπεκρίθη ὁ Ἰωσήφ. Δὲν εἶναι προτιμότερον νὰ ἔχῃς τὸ τέκνον σου ζωντανόν διακόσια μίλλια μακρὰν σου, παρὰ θαιμμένον πλησίον σου, μαζὶ μετ' ἄλλα πέντε, εἰς τὸ νεκροταφεῖον τῆς ἁγίας Ἄννης;

Ὁ Ἀντώνιος ἔγεινε κάτωχρος· αἱ ὀφθαλμοὶ του συνεστῆσαν, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἠστραπηθῶσαν.

— Παναγία μου! θέλει νὰ φονεύσῃ καὶ τὴν Ἀγγελικήν; ἀνέκραξε σφίγγας τὴν λαβὴν τοῦ ἐγχειριδίου του.

— Μόνος ἐγὼ γνωρίζω ὅλα μου τὰ δυστυχήματα, ἐτραύλισεν ὁ Ἰωσήφ· ἀλλὰ πρὸς τί ὀμιλοῦμεν περὶ τούτου; ὑπάρχουν καὶ πολλὰ ἄλλα ἐμπόδια διὰ τὸν γάμον σου, Ἀντώνιε... ἡ Ἀγγελική δὲν ἔχει προίκα, καὶ ὁ πατὴρ σου εἶναι φιλάργυρος... ἡ κόρη μου δὲν πρέπει νὰ ἐκτεθῇ εἰς τὸ ν' ἀκούῃ ἐπιπλήξεις ἐνοεῖς!

— Καὶ τίς θὰ τολμήσῃ νὰ ἐπιπλήξῃ τὴν γυναῖκα τοῦ Ἀντωνίου; ἀπεκρίθη ὁ νέος ἀνορθῶσας ὑπερηφάνως τὴν κεφαλὴν· πλὴν καὶ ὁ πατὴρ μου συμφωνεῖ ὅτι ἡ κόρη σου εἶναι ἀρκετὰ πλουσία δι' ἡμᾶς.

— Ἄ! ναί! ἀπεκρίθη ὁ Ῥοβαλλίνης ὑπομειδιῶν πικρῶς· ὁ πατὴρ σου ἐλογαρίασε τὴν κληρονομίαν τὴν ὁποίαν μᾶς ἀφῆκεν ὁ θάνατος... ἄλλος ὁμοῦ, ἐπρόσθεσε μετὰ φωνὴν βραγχώδη καὶ τρομερὰν, τὴν εἶχε λογαριάσει πρὸ αὐτοῦ.

Εἶπε καὶ ἐθυθίσθη ἐκ νέου εἰς λυπηροὺς λογισμούς. Ὁ δὲ Ἀντώνιος δὲν ἐτόλμα νὰ ζητήσῃ τὴν ἐξηγησιν τῶν τελευταίων λέξεων του· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ σιωπὴ διήρκει ὀλονέν, ὁ νέος Κορσίτης ἀπεφάσισε νὰ τὴν διακόψῃ.

— Δὲν θὰ με δώσῃς λοιπὸν μίαν καλὴν ἀπόκρισιν, *μπάρμπα* Ἰωσήφ; ἠρώτησε ταλαντευόμενος.

— Ὁ γέρον Ῥοβαλλίνης μίαν μόνην ἀπόκρισιν ἔχει, τέκνον μου. Γνωρίζεις τὰς ἰδέας μου· δὲν θὰ τὰς μεταβάλω ποτέ.

— Δός με τοῦλάχιστον τὴν ὑπότχῃσιν ὅτι ἡ κόρη σου δὲν θ' ἀναχωρήσῃ.

— Ἡ κόρη μου θ' ἀναχωρήσῃ!

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἡ ὑπηρετίς παρέθεσε τὰ ἐδέσματα ἐπὶ τῆς τραπεζῆς, ὁ δὲ Ῥοβαλλίνης, πλησιάζας βραδέως, ἐγύμνωσεν εὐσεβῶς τὴν κεφαλὴν, ἐφαλεν ὕμνον τινα ἐβρῦθμον εἰς ὃν συνεχῶς ἀνερέρετο ἡ λέξις υἱοί, καὶ μετὰ ταῦτα ἐκάθησεν εἰς τὴν ἐρημον καὶ νεκρικὴν τράπεζάν του.

Ὁ Ἀντώνιος, μὴ τολμῶν μήτε νὰ μείνῃ, μήτε νὰ διαταράξῃ δι' ἀποχαιρετισμοῦ τὴν κατανοκτικὴν ἐκείνην σκηνὴν, ἀπεσύρθη σιωπηλὸς καὶ στενάξων.

Ὅχι μακρὰν τῆς θύρας ἦτις, ὡς εἶπομεν, εἶχε μείνει ἡμιανοικτῆ. ἔστρεψεν ἡ Ἀγγελική ὅταν ἴδε τὸν νέον ἐνευσε πρὸς αὐτὸν διὰ τοῦ δακτύλου νὰ διευθυνθῇ εἰς παρακείμενον κηπάριον, ὅπου μετέθε καὶ αὐτὴ μετ' ὀλίγον.

— Ἀντώνιε, εἶπε, κάμνω σήμερον ὅτι κάμμία ἴτως γυνὴ τῆς οἰκογενείας μου δὲν ἔκαμε ποτέ· καὶ θὰ ἐλυπούμην πολὺ ἂν διὰ τοῦτο συνελάμβανες κακὴν ἰδέαν δι' ἐμέ.

— Τί δύναται, Ἀγγελική, νὰ ὀλιγοστεύσῃ τὴν τόσῃν πρὸς σὲ ὑπόληψίν μου; ἀπεκρίθη ὁ Ἀντώνιος, μόλις κρατῶν τὴν χαρὰν του, διότι πρώτην φοράν παρευρίσκατο μόνος εἰς τὸν αὐτὸν τόπον μ' ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἠγάπα.

— Ἦκουσα, ἐπανελάθεν ἡ νέα, ὅ,τι σὲ εἶπεν ὁ πατὴρ μου.

— Ἄσιπὸν ἤκουσες ὅτι ἔκοψε πᾶσάν μου ἐλπίδα.

— Ὁ ταλαιπώρος ὁ πατὴρ μου!

— Εἶπέ ἐξ ἐναντίας ὅτι εἶναι ἀππλαγχνος ὅχι μόνον πρὸς ἐμέ, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν ἑαυτὸν του· θέλει νὰ σὲ στείλῃ εἰς τὰ ξένα. Εἰς τὴν ἡλικίαν του θὰ σ' ἐξαναῖδῃ τάχα πλέον;

— Μὴ κατακρίνῃς τὸν πατέρα μου, Ἀντώνιε· ἀπεφάσισε νὰ σὲ ὀμιλήσω ἐδῶ κατ' ἰδίαν, διότι ἐνόμιμα χρέος μου νὰ τὸν ὑπερασπισθῶ. Ἄλλοίμονον· δὲν γνωρίζεις ὅλα τὰ δυστυχήματά μας! Δὲν ἤξεύρεις ὅτι ὁ Πέτρος Σάντος, ἀφ' οὗ ἐφόνευσε τοὺς πέντε μου ἀδελφοὺς, καταδιώκει καὶ ἐμὲ μετὰ ἀπειλὰς, καὶ ὅτι ἕως σήμερον ἔσωσα τὴν ζωὴν μου διὰ μέσου πολλῶν χηρμάτων. Τρεῖς φορές ἕως τώρα ἔφερον ὁ πατὴρ μου εἰς τὸν προσδιωρισμένον τόπον τὰς ζητηθείσας ποσότητας ἀπὸ τὸν κακοῦργον. Σήμερον δὲ δὲν τὸν μένει παρὰ ἡ εὐτελής μου προίκα, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὴν μετ' ὀλίγον θὰ ζητήσῃ ὁ Σάντος.

— Καὶ τί θὰ κάμη, Ἀγγελική, ὁ πατὴρ σου; ἠρώτησεν ὁ Ἀντώνιος, τοῦ ὁποίου τὸ πρόσωπον ἐξήπτετο καθόσον ὠμίλει ἡ νέα.

— Θὰ δώσῃ καὶ τὴν προίκα μου, ἐπειδὴ δὲν ἔχομεν πλέον συγγενεῖς, ἀπεκρίθη ἡ Ἀγγελική προφέρουσα ἐντονώτερον τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις, καὶ ἀτεινίζουσα τὸν ἐραστὴν της μετὰ τρόπον παροδοξόν.

— Καὶ τί θὰ σὲ μείνῃ τότε;

— Τίποτε! ἂν ἄφιναν νὰ τρέξουν κατ' αὐτὸν τὸν

(1) Καὶ εἰς Κορσίδα ὡς καὶ παρ' ἡμῶν προτίθεται συνήθως τοῦ κυρίου ὀνόματος ἡ λέξις *μπάρμπα*. — Zi Giuseppe, zi Giovanni. Σ. Μ.

τρόπον τὰ πράγματα· δὲν θέλω ὁμως νὰ ψωμοζήτῃ ὁ πατήρ μου ὅσον θὰ μείνη εἰς τὸν κόσμον τοῦτον.

— Τί θὰ κάμης λοιπόν, Ἀγγελική; ἠρώτησε φρίστων ὁ Ἀντώνιος, ὅστις ἐφαίνετο ὑπονοῶν τὸν σκοπὸν τῆς νέας.

— Θὰ ὑπάγω μόνη μου εἰς τὸν Σάντον, ἀπεκρίθη μὲ θάρρος ἡ Ἀγγελική.

— Σὺ! πλὴν θὰ σὲ φονεύτῃ, ἀνέκραξεν ὁ Ἀντώνιος. Προτιμότερον τότε νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν Ἰταλίαν.

— Καὶ ὁ πατήρ μου θ' ἀποθάνῃ χωρὶς νὰ ἐκδικηθῇ, καὶ τὸ αἷμα τῶν ἀδελφῶν μου δὲν θὰ ἐξαλειφθῇ! εἶπεν ἡ νέα Κοροϊτίς μὲ δύναμιν ἐκφράσεως ἀγρίαν· ὄχι, ὄχι, πρέπει νὰ χαθῶ καὶ ἐγὼ· καὶ ὅταν μάθουν εἰς τὴν πόλιν ὅτι ἡ Ἀγγελική, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζαν φρόνιμον, ἢ μοναχοκόρη τοῦ μάρτυρα Ἰωσήφ, ἢ ἀδελφὴ τῶν πέντε δολοφονηθέντων Ροβαλλινῶν, ἐφονεύθη, θὰ εὐρεθῇ κἀνεὶς μὲ καρδίαν ἀνδρικήν νὰ χύσῃ μίαν σφαίραν ἢ ν' ἀκονίσῃ τὸ ἐγχειρίδιόν του εἰς τιμὴν τοῦ φονεύου.

Ἄντωνιος ἠτένιζε τὴν νέαν κόρην· ἦτον ὠραία, ἢ δὲ ὠραιότης τῆς ἦτον φρικτὴ, καταπληκτικὴ.

— Καὶ ἂν ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ἀνδρικήν καρδίαν σ' ἔλεγε τώρα, Ἀγγελική, ὅτι εἶναι ἕτοιμος νὰ σὲ ὑπερασπισθῇ, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος παραφερθεὶς ἀπὸ τὴν οὐρανίαν ἐκείνην ὄρμη· τῆς φιλοστοργίας τῆς, θὰ τὸν ἔλεγε· τέλος πάντων ὅτι τὸν ἀγαπᾷ;

— Ἀποθνήσκοντος τοῦ Σάντου, γίνομαι σύζυγός του, ἀπεκρίθη ἐρυθρίασα ἡ νέα.

— Καὶ ἂν ἀποθάνῃ ὑπερασπιζόμενός σε, ἐπανελάβην ὁ Ἀντώνιος, οὐτινος τὸ πρόσωπον ἔγεινε περίλυπον καὶ σκυθρωπὸν, τί θὰ κάμης, Ἀγγελική;

— Θὰ μὲ μείνουν πάντοτε ἀρκετὰ χρήματα διὰ νὰ ὑπάγω ν' ἀποθάνω εἰς μοναστήριον, ἀπεκρίθη μὲ τόνον σταθερότητος.

— Πιστεύω, Ἀγγελική, τὰ λόγιά σου, ὅσον σὲ ἀγαπῶ. Ὑγίαινε· ἰδοὺ οἱ κώδωνες τῆς ἀγίας Ἀννης σημαίνουν τὸν ἔσπερονόν· ὑπάγε εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ παρακάλεσε δι' ἐμέ.

— Ὁ θεὸς νὰ σὲ φυλάξῃ, καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν ἀδελφῶν μου νὰ ὀδηγήσουν τὰ βήματά σου, ἀπεκρίθη ἡ νέα κάμνουσα τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

Καὶ ἐχωρίσθησαν.

B.

Ὁκτῶ ἡμέρας μετὰ τὴν σκηνὴν τὴν ὁποίαν περιέγραψα, κατ' ἦν ὦραν ὁ ἥλιος φθάνει εἰς τὴν δύσιν του, νέος τις, διαβαίνων μὲ ἀπειρον δυσκολίαν διὰ τῶν δασῶν τῶν θάμνων (1), κατέβαινεν ἀπὸ ἐν τῶν ὑψηλοτέρων ὄρεων τῆς Κανίας. Ἄν καὶ ἔφερεν ὑπερηράνως ἐπὶ τῶν ὤμων τὸ πυροβόλον του, καὶ ἀπὸ τὸ εὐσταθὲς ἦθος τοῦ ἐφαίνετο ὅτι σκοπὸν εἶχε νὰ τὸ μεταχειρισθῇ δεόντως ἐν καιρῷ ἀνάγκης, ἢ ἀλλοίωσις ὁμως τοῦ προσώπου του, καὶ ἡ περὶ τὴν ἐνδυμασίαν του ἀταξία ἐδείκνυον κόπον ὑπέρμετρον. Κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο ἢ σειρά τῶν ὄρεων διηρεῖτο εἰς δύο, καὶ ἐσχημάτιζε διόδον στενὴν διατεταμένην συνεχῶς ἀπὸ φάραγγας,

(1) Macchi. Οὕτως ὀνομάζονται ἐν Κοροϊδί τὰ ἐκ θάμνων δάσος τῆς νήσου ἐκείνης. Σ. Μ.

εἰς τὰ βάθη τῶν ὁποίων ἐπύραζον χεῖμαρροι ὑπόγειοι· ἢ γῆ, καθωραϊσμένη μὲ χλόην καὶ θυμὸν ἄγριον, ἐπερικυκλούτο πανταχόθεν ἀπὸ δρη ὑψικόρυφα. Ποιηταὶ ἀγαπῶντες τὰς γραφικὰς σκηνὰς, ζωγράφοι ἔχοντες τὴν καρδίαν ἐνθερμον, θὰ ἔμεινον ἐκπληκτοὶ ἐνώπιον τῶν εἰς μόνους τοὺς αἰετοὺς προσιτῶν ἐκείνων βράχων, καὶ τῶν μεγαλοπεπετῶν ἐκείνων κορυφῶν αἰτίνες ἐγίνοντο ἀφαντοὶ ἐν μέσῳ δασῶν ἐκ βαθυσκίων καστάνειων, ἐνῶ ἄλλοι βράχοι πολὺ πλέον ἀπότομοι καὶ φοβεροὶ, δεικνύουσι πλευρὰς τιτανώδεις καὶ ἀργιλώδεις, ἐφ' ὧν βλαττάνουσι μάλιστα φθιπιῶντες τινες θάμνοι κέδρου καὶ μύρτου. Ποῦ καὶ ποῦ, ὁμοίαι μὲ μνημεῖα θολωτὰ ἀνυψοῦνται πέτραι ὑψηλαί, ἢ στήλαι ἀμορφοί, τὰς ὁποίας ἐπισκιάζουσι μὲ τοὺς μελαγχολικοὺς κίῶνάς των αἱ πύκται, ἐνῶ τὰ λευκὰ φύλλα τῆς σεμύδας ἀποκοπτόμενα ἀπὸ τὸν ἀνεμὸν, ἔρχονται, ὡς ψυχαὶ διαφυγοῦσαι τοὺς τάφους, νὰ ἀναπαυθῶσιν ἐκεῖ ἀτάραχα.

Ὁ πυροβολοφόρος δὲν ἦτον, ὡς φαίνεται, οὔτε ποιητῆς, οὔτ' ἐνθουσιώδους ζωγράφου τῶν ἀγρίων ἐκείνων καλλονῶν· διότι, μάλιστα φθάσας εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους, χωρὶς δόλου νὰ συγκινηθῇ ἀπὸ τὴν μεγαλοπεπληκτικὴν θέαν, ἐκάθησεν ὡς ἀπηλπισμένος ὑπὸ δασύφλοιον δρυῖν, καὶ ῥοφήσας ὀλίγον ἀπὸ τὸ ποτὸν τοῦ πλατάνου του, ἐβυθίσθη εἰς λογισμοὺς βαθεῖς.

Ἐν τοσούτῳ ὁ ἥλιος κατέβαινε ταχὺς ὀπισθεν τῶν ὄρεων, τὸ ἄνθος τῆς ῥοδοδάφνης, κρεμάμενον ἀπὸ τὰς σχισμάδας τῶν βράχων, ἦνοιγεν ἀθιούτως τὸν κάλυκα διὰ νὰ λάβῃ τὴν δρόσον τῆς νυκτός, τὰ ἔντομα ἐκρύπτοντο ὑπὸ τὰ φυτὰ, καὶ ἡ δορκὰς, ἐνθαυνομένη ἀπὸ τὸ γεννώμενον σκότος, ἐπρότεινε περὶ ἑργῶς τὴν κεφαλὴν ἀνωθεν τῆς ἀβύσσου. Ὅλα ἐσίγων ἢ φύσις σιωπηλὴ ἐφαίνετο ὑποχωροῦσα μὲ σέβας ἐνώπιον τῆς ἐπισήμου ὥρας καθ' ἣν ὁ βασιλεὺς τῆς γῆς, πορφυροσχημῶν καὶ χρυσολαμπῆς, μεταβαίνει εἰς ἄλλας χώρας. Κἀνὲν ἄσμα βουκολικὸν δὲν ἐπανελάμβανεν ἢ ἤχῳ, κἀνὲν σύριγμα δὲν ἐπροσκάλει τὰ διεσκορπισμένα ποίμνια· ἐνίοτε μόνον ἠκούετο ὁ κρότος χάλικος καταπίπτοντος εἰς τὸ βάθος χεῖμαρρου, ἢ ἡ ταχεῖα πτήσις πτηνοῦ σαρκοδόρου καταδιώκοντος θύμα βραδύναν νὰ ἐπανεῖθῃ εἰς τὴν φωλεάν του.

Ἐὰν κραυγαὶ θορυβώδεις ἀποτρέπουσι τῶν λογισμῶν του τὸν ἄνθρωπον, τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ὅταν βαθυτάτῃ σιωπῇ ἐπικρατῇ περὶ αὐτοῦ. Ὁ νοῦς, βαρυνθεὶς νὰ πλανᾶται ἀσκόπως, ἐπανερχεται βιαίως πρὸς τὸν ἐγκέφαλον φέρων τὸν σκεπτόμενον εἰς τὸ πραγματικὸν τοῦ βίου. Τοιαύτη τις ἀκουσία μεταβολὴ ἐπῆλθεν ἀναμφιβόλως καὶ εἰς τὸν νέον ὀδοιπόρον μας· διότι ἀνασηκώσας αἰφνης τὴν πρὸ πολλοῦ βεβαρμένην κεφαλὴν, περιέφερε πολλάκις τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου, καὶ ἤχροάζετο μὲ προσοχὴν, παρατηρῶν τὴν περὶ αὐτὸν ἔκτασιν μὲ βλέμμα πυρφόρον καὶ ὀργίλον.

Ἄλλὰ πάντα ἦσαν νεκρὰ εἰς τὸν ἐρημον ἐκεῖνον τόπον.

Ὁ ἄγνωστος ἔκαμε σχῆμα ἀνυπομονησίας, ψιθυρίσας· — Καὶ ἄλλην μίαν ἡμέραν ἔλασα!

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην αἱ σκιαὶ ἐξέτεινον τοὺς τελευταίους πέλους τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· τὰ σκότῃ συνεπυ-

χνούντο· τὰ ἀντικείμενα ἐξηλείφοντο ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου, καὶ μετ' ὀλίγον δὲν ἐφαίνετο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κυανοῦ στερεώματος εἰμὴ μόνῃ ἢ γιγαντώδεις κεφαλὴ τοῦ ὄρους ἐφ' ἧς ἢ ὡς ἔθετε στέφανον ἀστερόπλεκτον!

Τότε ὁ κόπος καὶ τῆς ἀναπίυσεως· ἢ ἀνάγκη ἐνίκησαν τὰς σκέψεις τοῦ ξένου.

— Ἄς κοιμηθῶ, εἶπε, καὶ ἄμποτε ὁ αὐριανὸς ἦλιος νὰ μὴ δύτῃ δι' ὅλον τὸν κόσμον!

Διανυκτέρευσις εἰς τὸ ὑπαιθρον δὲν εἶναι πρᾶγμα ἀσύνηθες εἰς τοὺς ὄρεινους· δὲν ἐδίστασεν ἄρα καὶ ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος νὰ ἐπαναλάβῃ ὅ, τι πολλάκις ἐπραξεν· ἐξαπλωθέντα δὲ ὑπὸ δένδρον τοῦ ὁποίου αἱ ρίζαι ἐχρησίμευσαν ὡς προσκεφάλαιον, καὶ ἔχοντα πλησίον αὐτοῦ τὸ πυροβόλον του, δὲν ἐβραδυνε νὰ παραλάβῃ ὁ ὕπνος εἰς τὸ βραδίλιον ὅπου λητμονοῦνται καὶ δυστυχίαι καὶ παθήματα.

Περὶ τὸ μεσονύκτιον, τὰ σκότῃ τῆς κοιλάδος ἤρχισαν νὰ διαλύωνται, ἡ σελήνη ἀναδυομένη κατὰ μικρὸν ὀπισθεν τοῦ δάσους τῶν καστανειῶν, μετῴδεν εἰς τὴν γῆν τὴν μελαγχολικὴν ἐκείνην βαρῆν τὴν ὁποίαν κάμμία γραφίς δὲν κατόρθωσέ ποτε νὰ παραστήσῃ. Κατὰ τὰς μυτηριώδεις ἐκείνας ἐκλάμψεις ἢ φύσις ἐφάνη ἐξυπνίζομένη· τὰ προσκλιτῆ φυτὰ καὶ χόρτα ἀνεσήκωσαν ὀλίγον τὴν κεφαλὴν πλήρη μαργαριτῶν καὶ ἀδαμάντων, καὶ ἀπὸ τὸ ὕψος τῶν ὄρεων, λευκοὶ ἀτμοὶ ἐξεληθόντες τῆς γῆς, κατέβαινον κυλιόμενοι ὡς ποίμνιον διασκορπιζόμενον.

Αἰφνης, ἐν τῷ μέσῳ τῆς σιωπηλῆς ἐκείνης σκιαγραφίας, ἐπὶ βράχου ἀποτόμου ὅπου ἴσως ποτὲ ποῦς οἰγὸς ἀγρίας δὲν ἐτόλμησε νὰ πατήσῃ, σκιά σώματος ἀνθρωπίνου ἐζωγραφίσθη ἀπὸ τὸ ἀμφίβολον ὄψος τοῦ οὐρανοῦ. Διὰ τίνος ἄρα ὁδοῦ ἦλθεν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος; κἀνεὶς δὲν δύναται νὰ τὸ εἴπῃ. Βλέποντες ἄλλως μὲ ποῖον θάρρος κατέβαινε, θὰ ἔμην τύχοντες εὐκόλως ὅτι καὶ αἱ σκολιότεραι ὁδοὶ ἦσαν εἰς αὐτὸν συνήεις. Κτυπῶν κατὰ πρῶτον μὲ τὸ κοντάκιον τοῦ πυροβόλου του πᾶν τεμάχιον βράχου, πᾶσαν ρίζαν προκύπτουσαν τῆς γῆς, ἐθαλλεν ἐπ' αὐτοῦ τὸν ἕνα τῶν ποδῶν, καὶ ἐπειτα τὸν ἄλλον μ' ἐπιτηδεϊότητα καὶ εὐστροφίαν τὰς ὁποίας ὁ κίνδυνος κατέσταινε σχεδὸν ὑπερφυεῖς. Ὁ δὲ ὑποσυριγμὸς ὅστις διήρχετο ἐβρῦθμως διὰ τῶν ὀδόντων τοῦ τολμηροῦ ἐκεῖνου ὀδοιπόρου, ἐδείκνυε τὴν ἀμετρον καταφρόνησιν τὴν ὁποίαν ἤσθάνετο διὰ τοὺς πρὸ τῶν ποδῶν του ἀλεπαλλήλους κινδύνους.

Τὸ ἀνάστημά του ἦτον μεσαῖον, τὸ σῶμα παχὺ, οἱ ὄμοι πλατεῖς καὶ ἡ ἡλικία ἀνδρική. Τὸ μελᾶγχρον καὶ ἡλιόκαυστον πρόσωπόν του μάλιστα διεκρίνετο ἀπὸ τὸ κατὰμαυρον γένειον καὶ τὰς πυκνὰς καὶ μελαίνικας ὀφρῦς του. Περὶ τὴν κεφαλὴν κόμη βαθεῖα ἀνυψομένη ὑπὲρ τὸν δέξυλον πλόν του ἐπιπτεν ἐπάνω τοῦ μετώπου του. Μόνοι οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐφαίνοντο ἐν μέσῳ τοῦ ζοφεροῦ ἐκεῖνου προσώπου. Ἡ θηριωδία, ἡ εἰρωνεία, καὶ ἡ πανουργία ἦσαν οἱ πρῶτιστοι αὐτῶν χαρακτήρες. Αἱ κόραι αὐτῶν ποικιλόχροοι καὶ χρυσοειδεῖς, ἔστιλβον ἐν τῷ σκότει ὡς καὶ τοῦ κόκκυγος. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἠτοιμάζετο νὰ διασκελίσῃ τὸ τελευταῖον ἀπόστημα τὸ ὁποῖον ἔμενε μεταξὺ αὐ-

τοῦ καὶ τῆς κοιλάδος, ὅτε, σταθεῖς αἰφνης, ὠπισθοδρόμησεν ὀλίγον, καὶ ἀνεζήτηε διὰ τοῦ βλέμματός του ἦτον ὁ ἐχθρὸς οὐτινος προσηθάνθη τὴν παρουσίαν.

Ἡ σελήνη, ἧτις τὴν ὦραν ἐκείνην εἶχεν ἀκαθῆ ὑπὲρ τὰς κορυφὰς τῶν δένδρων, ἔστειλε μίαν ἀκτίνα τῆς ὑποκάτω τῆς μεγάλης δρυός· καὶ ἐλάμψεν ἡ κἀννα τοῦ ὑπ' αὐτὴν πυροβόλου. Ἡ ἄρκτος ἔμαθε λοιπὸν ποῦ ἦτον ὁ κυνηγός!

Γέλως σαρδόνιος διεχώρισε τὰ χεῖλη τοῦ ὄρεισιβάτου. Ταχὺς ὡς βέλος, σιωπηλὸς ὡς σκιά, μετὰ δύο πηδῆματα εὐρέθη πλησίον τοῦ κοιμωμένου.

Τότε ἤρχισεν παραδόξως, ἀνήκουστος ἀγρυπνία, ἀγρυπνία ἀκατανόητος. Βαλὼν ἐν τῶν γονάτων κατὰ γῆς, διὰ δὲ τῆς ἄκρας τοῦ πυροβόλου ὑποσειῶν τὴν κόμην τοῦ ἀντιπάλου του, καὶ τὸν δάκτυλον ἔχων ἐπὶ τῶν πυρεκδόλων, ἔμενον ἀκίνητος. Πέντε ὥρας ἠγρύπνησε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον· οὐδὲν κίνημα, οὐδεμία μυῶνων συστολὴ δὲν μετέβαλε τὴν θέσιν του· κωφεύων εἰς τοὺς μυρίους κρότους τῆς νυκτός, ἦτον ἀδιακόπως προσηλωμένος εἰς τὸ αὐτὸ μέρος. Ζωὴ του ἦτον τὸ κοιμώμενον θῦμα οὐτινος ἀνέμενε τὴν ἀνέγερσιν! . . .

Τέλος πάντων, ἡ αὐρα πνεύουσα δροσερὰ, ἢ ὀμίχλη ἀναβαίνουσα πρὸς τὸ ὕψος τῶν ὄρεων, ἀνήγγελλον τὴν ἐπιστροφὴν τῆς ἡμέρας. Ἡ αὐγὴ ἐγέλα βέπτουσα ὑποκύανα καὶ ὠχρὰ χρώματα ἐπὶ τῆς σκηνογραφίας ταύτης. Τὸ θέαμα ἦτον ἀπαίσιον. Ἡ ὠραία καὶ νέα ἐκείνη κεφαλὴ, ἧτις θὰ ἐγίνετο ἴσως παρανάλωμα σφαίρας φονικῆς· τὰ μακρὰ ἐκεῖνα βλέφαρα τὰ ὁποῖα δὲν θὰ ἦνοιγοντο ἴσως πλέον· ὁ θηριώδης ἐκεῖνος φύλαξ ὅστις ἐφαίνετο περιμένων τὴν ἡμέραν διὰ νὰ διευθύνῃ εὐτοχώτερον τὸν μύλυδόν του, ὅλα ταῦτα ἐδείκνυον ὅτι ὁ θάνατος ἦτον ἐκεῖ, βίαιος, στυγερός, ἀκαριαῖος καὶ ἀναπόσβευστος!

Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ δένδρου ὑπολαίς εἶχε τὴν φωλεάν· τὸ πτηνὸν ἐπέταξε ζωηρόν, ζωογονηθὲν ἀπὸ τὸν ἥλιον. Ἡ φαιδρὰ πτηνίτις του ἐξύπνισε τὸν κοιμώμενον· ἠνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ σηκωθείς ὀρθιος ὡς σῶμα γαλθανισθὲν ἀνεζήτηε τὸ ὄπλον του· ἀλλὰ δὲν τὸ εὗρε.

Φωνὴ λυσσώδης συνετάραξε τὴν κοιλάδα· ὁ ἄλλος ἄνθρωπος μένων ὀλονέν γονυπετῆς, ἀνύψωσε τὴν ἄκραν τοῦ πυροβόλου του πρὸς τὸν οὐρανόν· ὀλίγα βήματα μακρὰν ἔκειτο τὸ ὄπλον τοῦ ἐχθροῦ του.

— Πέτρε Σάντε! ἀνέκραξεν ὁ τελευταῖος οὗτος.

— Δὲν μ' ἐπερίμενες τόσῳ πρῶτῃ, Ἀντώνιε, ἀπεκρίθη σκωπτικῶς ὁ ληστῆς. Μὲ ἀρέσει νὰ εὐρίσκω τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν κλίνην. Καὶ σὺ τί θέλεις;

— Νὰ μὲ δώσης τὸ ὄπλον μου, Σάντε! εἶπεν ὁ Ἀντώνιος μὲ φωνὴν μαινομένου· εἶναι ἴδιον ἀνάνδρου τὸ ν' ἀροπλίζῃ τοὺς ἄλλους ἐνῶ κοιμῶνται!

— Ἄ! μπά! ἀπεκρίθη ἀταράχως ὁ Πέτρος Σάντος, ὅστις μὲ τὴν ἠράκλειον χεῖρά του ἀπέτρεπε τὴν τοῦ Ἀντωνίου ζητοῦσαν νὰ λάβῃ τὸ πυροβόλον.

Ὁ νέος, ἰδὼν ὅτι εἰς τὴν θέσιν εἰς ἣν εὕρισκετο, τὰ βίαια μέσα ἦσαν ἀκαιρα, ἤλλαξε μέτωπον.

— Πρὸ ὀκτῶ ἡμερῶν, εἶπε, σὲ ζητῶ, Σάντε!

— Μὲ ζητεῖς ἢ μὲ παραμονεύεις, παλλικάρη μου, ἀπεκρίθη κομφεύμενος ὁ ληστῆς.

— Τί σημαίνει! φθάνει μόνον νά σ' ἀπαντήσω, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, προσποιηθεὶς ὅτι δὲν ἐνόησε τὴν σημασίαν τῶν λόγων τοῦ Σάντου.

— Ναι, ναι, φθάνει μόνον νά μ' ἀπαντήσης ἀπεκρίθη ὁ κακούργος ἐπαναλαβὼν ἐντόνως τὰς λέξεις τοῦ νέου, καὶ νά λάβω εἰς χεῖράς μου τὸ ὄπλον σου. . . Τί ὤρατον πυροβόλον, μὰ τὴν πίστιν μου, ἐπρόσθεσε σηκωθείς καὶ ἀνατινάξας αὐτό. . . ἐλαφρὸν ὡς πτερὸν ἀετοῦ. . .

— Θέλεις νά ὀμιλήσωμεν. Σάντε; ἠρώτησεν ἀνυπομόνως ὁ Ἀντώνιος.

— Ὅσοφ θέλεις, παλλικάρη μου, ἕως τὸ μεσημέριον, ὅτε ἔχω ἄλλην συνομιλίαν.

Ὁ Ἀντώνιος ἐφρίξεν ἐνθυμηθεὶς ὅ,τι τὸν εἶχε εἰπεῖ ἡ Ἀγγελικὴ περὶ τῶν ἀπατήσεων τοῦ κακούργου ἐκείνου. Ἐντὸς ὀκτῶ ἡμερῶν πιθανὸν νά συνέβησαν πολλὰ

— Ἄλλην συνομιλίαν! ἐπανελάβεν ὁ νέος.

— Ναι, μὲ τὸν ταμίαν τοῦ Γαλλάνου! ἀπεκρίθη ὁ Σάντος.

— Καὶ σὲ προσμένει;

— Καθὼς οἱ ταμίαι προσμένουν τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους ὡς ἐμὲ, ἀπεκρίθη ὁ ληστὴς γελάσας τὸν αἰώνιον σαρκῶν γέλωτά του· πλὴν φθάνει, αὐτὰ δὲν εἶν' ἐδική σου ὑπόθεσις, εἶν' ἐδική μου.

Ἄλλ' ἐνῶ ὀμίλει ὁ Πέτρος Σάντος δὲν ἐμάκρυνεν ἀπὸ τὸν νέον οὐδὲ στιγμὴν τὸ βλέμμα του· εἶχε βαλεῖ μόνον ἐπὶ τῶν ὤμων τὸ πυροβόλον του, καὶ μὲ τοὺς δύο τοῦ σιδηροῦς πόδας ἐπάτει τὸ τοῦ Ἀντωνίου.

— Ἐλα, παλλικάρη μου, ἐξηκολούθητε· κάθησε ἐδῶ εἰς τὰ χορταράκια· οἱ νέοι τῆς ἡλικίας σου ἀγαποῦν τὰς ἀναπαύσεις. Ὅσον δὲ ἐμὲ, τοῦ ὁποίου στρώμα εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ βράχοι, ἡ πέτρα αὐτὴ μὲ ἀρκεῖ. — Μὰ τὴν πίστιν μου! εἶναι ἀπαράλλακτη μ' ἐκείνην ἡ ὁποία σκεπάζει τὸ σῶμα τοῦ ἀδελφοῦ μου τοῦ φονευθέντος ἀπὸ τὸν εὐγενῆ κύριον Ἰωάννην Ῥοβαλλίνην!

Ψυχρὸς ἰδρὸς περιέβρεξε τὸ σῶμα τοῦ Ἀντωνίου ὅλη τοῦ κακούργου ἡ ἐκδίκησις ἐξεφράζετο διὰ τῆς βδελυρᾶς ταύτης εἰρωνείας.

— Ἐδικήθης ἀρκετὰ ἐκτοτε, Σάντε, καὶ σήμερον εἶναι καιρὸς νά τελειώσης πλέον.

— Καὶ διὰ τί, ἀφοῦ ὁ γέρον Ἰωσήφ ἔχη ἀκόμη καὶ ἄλλο τέκνον.

— Μίαν γυναῖκα! ἀνέκραξεν ὁ Ἀντώνιος.

— Αἱ γυναῖκες γεννοῦν τοὺς ἀνδρας.

— Ἡξεύρεις ὅτι διὰ νά ἐξαγοράσῃ τὴν ζωὴν τῆς θυγατρὸς του ὁ Ἰωσήφ Ῥοβαλλίνης ἐπώλησε καὶ τὸ τελευταῖον κλημὰ του· τί θέλεις νά σὲ δώσῃ;

— Ἡ Ἀγγελικὴ εἶναι ὠραία, εἶπεν ὁ Σάντος ἐκτοξεύσας βλέμμα κυνικόν.

Ὁ ταλαίπωρος Ἀντώνιος συνεταράχθη ὀλόκληρος· ἡ ἰδέα ὅτι ἐκείνη τὴν ὁποίαν ἠγάπα καὶ ἐλάτρευεν ἐβεβηλώθη κατὰ νοῦν ἀπὸ τὸν αἰσχρὸν ἐκείνον ληστήν, τὸν κατέσταινε μανιώδη· ἀλλὰ τὴν μανίαν του ἠναγκάζετο νά ὑποκριθῇ.

— Ἐγὼ ἀγαπῶ τὴν Ἀγγελικὴν καὶ θὰ τὴν ὀπανδρευθῶ, εἶπεν ὁ νέος μὲ ἀξιοπρέπειαν.

— Τότε, ἡ ὑπόθεσις μου ὑπάγει ἀξιόλογα· ὁ πατήρ σου εἶναι πλούσιος καὶ θὰ πληρώτῃ διὰ τὸν Ῥοβαλλίνην.

— Ὁ πατήρ μου θὰ πληρώσῃ ἂν δὲν αὐξάνουν αἰώνως αἱ ἀπαιτήσεις σου, ἀπεκρίθη ὁ Ἀντώνιος· ἴτια ἴσια διὰ νά συμφωνήσωμεν τὰ περὶ τούτου σὲ ζητῶ πρὸ μιᾶς ἐβδομάδος. Ἐρχομαι νά σὲ προσφέρω χρήματα.

— Εἰς ἔλλειψιν μολύβδου, ἀπεκρίθη ὁ Σάντος κτυπήσας τὸ πυροβόλον μὲ τὰ ὑποδήματά του· ἄς εἶναι, δέχομαι.

— Ποίαν ποσότητα ζητεῖς διὰ πάντοτε, διὰ νά παύσης πλέον ἐκδικούμενος τὸν Ῥοβαλλίνην; ἠρώτησεν ὁ Ἀντώνιος· καὶ ποίαν ἐγγύησιν θὰ μᾶς δώσῃς ὅτι θὰ φυλάξῃς πιστὰ τὴν ὑπόσχεσίν σου;

— Καὶ ὁ λόγος μου! ἀπεκρίθη ὁ Σάντος ἀνυψώσας αὐθαδῶς τὴν κεφαλὴν· μὲ φαίνεται ὅτι κάνεις δὲν δύναται νά μ' ἐπιπλήξῃ ὅτι τὸν παρέβην ποτέ.

Καὶ τφόντι τοῦτο ἦτον ἀληθινόν· ὁ Πέτρος Σάντος ἔκλεπτεν, ἐφόνευεν, ἀλλὰ δὲν ἐψεύδετο ποτέ.

— Προσδιόρισε λοιπὸν τὴν ποσότητα, ἐπανελάβεν ὁ Ἀντώνιος.

— Ὁ Σάντος σκεφθεὶς ὀλίγον προσδιώρισε ποσότητα τῆς ὁποίας τὸ ὑπέμετρον ἐξέπληξε τὸν Ἀντώνιον.

— Ὅλ' ἡ περιουσία τοῦ πατρός μου, εἶπε, δὲν φθάνει ὅσα ἐζήτησες.

— Λοιπὸν ἄς μὴ κοπιᾶζωμεν εἰς μάτην. Ἡ Ἀγγελικὴ εἶναι καλὴ κόρη, καὶ ἄς θυσιασθῇ διὰ τὸν πατέρα της.

Ὁ ληστὴς ἐγνώριζε ποῦ ἐβρίσκετο τὸ βέλος.

— Καὶ θὰ φονεύσῃ τὴν Ἀγγελικὴν! ἀνέκραξεν ὁ Ἀντώνιος δάκνων μανιωδῶς τοὺς ἀρρωπισμένους βραχίονάς του· θὰ τὴν δολοφονήσῃ! . . .

— Δηλαδή! εἶπεν ἡσύχως ὁ Σάντος, ἐμπυρεύσας ἐκ νέου τὸ πυροβόλον του.

Τοῦ Ἀντωνίου ἡ ἐπιμονὴ ἐξηφανίζετο· μίαν δὲ μόνην ἐπιθυμίαν εἶχε, νά πνίξῃ μὲ τὰς χεῖράς του τὸν κακούργον ὅστις ἐφαίνετο μυκτηρίζων τὴν ἀπελπισίαν του. Ἰσως θὰ ἐπιπτεν ἀμέσως νεκρὸς ἂν ἐβρίσκετο κατὰ τοῦ Πέτρου Σάντου· πλὴν ἰδέα τις ἤστραψε τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰς τὴν κεφαλὴν του. Προσπαθῶν νά φανῇ ἀτάραχος ἐπλησίασε τὸν ληστὴν οὕτως τὸ πυροβόλον ἦτον ὁλοκρῆν ἐστραμμένον κατὰ τοῦ Ἀντωνίου.

— Ἐλα, Σάντε, εἶπε προσπαθῆσας νά μειδιάσῃ, μὴ εἶσαι ὑπερβολικός· μὴ μὲ πωλῆς τόσο ἀκριβὰ τὴν εὐτυχίαν μου. Σὲ ὑπόσχομαι πρὸς ἀμοιβὴν νά δώσω μίαν λειτουργίαν διὰ σὲ τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου μου.

— Ὁ ληστὴς ἐγύμνωσε μὲ σέβας τὴν κεφαλὴν.

— Ἰδοὺ ὁ πρῶτος καλὸς λόγος τὸν ὁποῖον ἐπρόσφερε ἀφοῦ εἴμεθα ἐδῶ, εἶπεν ὁ πῶσων σύννοος. Ἐστῶ, διὰ τὴν λειτουργίαν κάμνω μίαν θυσίαν.

— Ποίαν; ἠρώτησεν ὁ νέος.

— Τὰ μισὰ ἀπεκρίθη ὁ ληστὴς.

Ὁ Ἀντώνιος ἐσκίρτησεν ἀπὸ χαρᾶν.

— Ἐπὶ συμφωνίαν νά μὲ τὰ πληρώσετε, σὺ καὶ ὁ πατήρ σου, τὸν ἐρχόμενον χρόνον.

Ὁ Ἀντώνιος ἐνόησεν ὅτι δὲν ἦτον δυνατόν νά συμβιβασθῇ ἡ ὑπόθεσις.

— Ἀντὶ δύο δόσεων συγκατάβα εἰς τρεῖς, εἶπεν ὁ νέος. Ὁ Πέτρος Σάντος ἠτένισε δυσπιστῶν τὸν Ἀντώνιον.

— Θὰ δώσῃς λοιπὸν καὶ τρίτην λειτουργίαν;

— Ἐλα, Σάντε, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, ἄς τελειώσωμεν· θὰ σὲ δώσω χαρτίον καὶ μολυβδοκόνδυλον· ἐπειδὴ καὶ ἠξεύρεις νά γράψῃς σημειώσε μόνος τὰς συμφωνίας· θὰ τὰς ὑπάγω εἰς τὸν πατέρα μου, καὶ αὐτὸς θὰ τὰς ἐπικυρώσῃ, ἐντὸς δὲ τριῶν ἡμερῶν θὰ ἔχῃς ἀπάντησιν.

— Ἄν δὲν ἦσον ἐρωτευμένος, θὰ ὑπέθετα ὅτι ζητεῖς νά μ' ἀπατήσῃς διὰ νά φύγῃς ἀπὸ τοῦ βρόχου μου, εἶπεν ὁ Πέτρος Σάντος· πλὴν δὲν φοβοῦμαι τίποτε· ἡ Ἀγγελικὴ θ' ἀποκριθῇ δι' ὅλα. . . δός με τὸ χαρτίον.

Ἡ ἀγάπη τοῦ κέρδους ἐνίκησε τὴν φρόνησιν.

Ὁ Ἀντώνιος εἶχε γενεὴ κάτωχρος. Ἡμιοσιεῖσας ἐμπροσθεν τὸ ἱμάτιόν του, ἐβύβισεν εἰς τὸ στήθος τὴν χεῖρα ὡς διὰ νά ζητήσῃ χαρτίον καὶ μολυβδοκόνδυλον· ἀλλὰ τις ἤχος ξηρῶς, μεταλλικῶς, σχεδὸν ἀνεπαίσθητος, ἠκούσθη· ὁ ληστὴς ἔκαμε σχῆμα φοβερὸν, ἀνέσειτε τὴν πλατεῖαν χειρίδα του καὶ ἐκίνησε ταχέως τὰ δάκτυλά του.

Ἐπρὸν κλαδίον κατέπεσε τότε ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ δένδρου.

Ὁ Πέτρος Σάντος ἠτύχησεν.

— Ἦτον ἤχος ξύλου ξηροῦ, εἶπε κύψας· νά λάβῃ τὸ κλαδίον.

Καὶ ἀμέσως σφαῖρα πιστολίου διεπέρασε τὸν λάφυγγά του· ἀλλ' ὁ κακούργος δὲν ἔπεσεν. Ὁ Ἀντώνιος ἔστεκεν ἀπολιθωμένος βλέπων τὸ αἶμα ἐκτοξευόμενον πρὸς αὐτόν.

— Προδότα! ἀνέκραξεν ὁ Πέτρος Σάντος.

— Ἀγγελικὴ! ἐμυθώρισεν ὁ Ἀντώνιος.

Τὸ ἐγχειρίδιον τοῦ ληστοῦ τὸν ἐκάρφωσεν εἰς τὴν γῆν!

.

Ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν πένθιμον ἐκείνην αὐγὴν, βοσκὸς τις, ἀναζητῶν τὸ ἀποπλανηθὲν ποίμνιόν του, ἶδε πτώμα κείμενον εἰς τὴν κοιλάδα τὸ πτώμα τοῦ ταλαίπωρου Ἀντωνίου.

Αἱ τρεῖς χαλκοπαγεῖς ἄκραι αἱ ἐπιστέφουσαι τὸν σῆδρον τοῦ ὄπλου τὸ ὁποῖον ἐνεπήχθη εἰς τὴν καρδίαν του, ἴσταντο ἐπ' αὐτοῦ ὡς σταυρὸς ἐπιτύμβιος.

Τὸ σῶμα τοῦ Πέτρου Σάντου δὲν εὐρέθη· ἀλλ' ὁ θάνατός του ἦτο' ἀναμφίβολος. Μόνος αὐτὸς ἐβίασε τὸν ληστὴν νά ἐγκαταλείψῃ τὸ πιστὸν ἐγχειρίδιόν του. Τὰ πεπατημένα φυτὰ, αἱ παρὰ τὸν χεῖμαρρον καθημαγμέναι πέτραι ἐμαρτύρουν ὅτι, ἐνῶ ἐπλησίαζε νά ἐκπνεύσῃ ὁ πύρινος καὶ ἀνελέημων ἐκείνος ἄνθρωπος, ἠθέλησε, μετ' ἀγῶνας ὑπερφυεῖς, νά μὴ ἀρήτῃ εἰς τὴν δικαιοσύνην οὐδ' αὐτό του τὸ λείψανον. Κατέπεσεν εἰς τὸ βράθρον.

Ἡ Ἀγγελικὴ ἔμεινεν ἀνυπανδρος, ἀλλ' οἱ πέντε υἱοὶ τοῦ Ἰωσήφ Ῥοβαλλίνου ἔτυχον ἐκδίκησεως!

Τὸ ἐγχειρίδιόν μου, κύριε, εἶναι τὸ ἐγχειρίδιον τοῦ Πέτρου Σάντου. Παράδοξος ἡ τύχη του! μὲ χρησιμομεύει σήμερον εἰς τὸ νά κόπτω χαρτία!

N. Δ.

ΟΙ ΦΙΛΟΓΕΝΕΙΣ ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΙ.

Δὲν ἐνθυμούμεθα οὐδεμίαν περίστασιν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ἀπαιτούσαν πολὺ ἢ ὀλίγον τὴν συνδρομὴν τῶν τέκνων αὐτῆς, εἰς ἣν νά μὴ συνέτρεξαν προθύμως, προθυμότερον μάλιστα τῶν ἄλλων, οἱ ἀδελφοὶ Ἑπτανήσιοι. Πρὸ τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἡ Κέρκυρα διέχευεν ἀνά πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα τὸ φῶς τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν καὶ τὸ φῶς τῆς θύραθεν σοφίας διὰ τῶν Εὐγενίων καὶ Νικηφόρων καὶ διὰ τῆς Ἀκαδημίας αὐτῆς. Ἡ Ζάκυνθος ἐφιλοξένει μυριάδας προσφύγων ὁμογενῶν, καὶ δι' ἄδρων συνεισφορῶν καὶ δι' ἀπαρδειγματίστου ἐνθουσιασμοῦ ὑπεστήριξε τὸ εὐκλεές Μεσολόγγιον. Ἡ Κεφαλληνία ἔστειλε τὰ ἀρειμάνια αὐτῆς τέχνα εἰς τὰ πεδία τοῦ πολέμου, καὶ διὰ τοῦ αἵματος αὐτῶν καθηγιαζε τὴν γῆν κοινῆς μὲν πατρίδος ἀλλ' ὄχι καὶ κοινᾶ παρεχούσης τῆς ἐλευθερίας τὰ ὠφελήματα. Ἡ Λευκάς, ἡ Ἰθάκη τὰ Κύθηρα καὶ αὐτὴ ἡ μικρὰ νῆσος Παξοί, ἔλαι ἠνοῖξαν γενναίως τὰς ἀγκάλας εἰς τοὺς πάσχοντας ἀδελφοὺς, ἔλαι συνέδραμον τὸν περὶ τῶν ἔλων ἀγῶνα διὰ χρηματικῶν καὶ προσωπικῶν θυσιῶν.

Τὰς ἀληθείας αὐτὰς πρὸ πολλοῦ παρελάβεν ἡ ἱστορία. Ἡ ἱστορία, ἀναγινώσκουσα τὰς ἐφημερίδας τῶν ἀδελφῶν Ἰόνων θέλει μαρτυρήσῃ ὅτι, ἂν καὶ διακεχωρισμένοι πολιτικῶς ἀπὸ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, δὲν ἔπαυταν πώποτε ζωογονούμενοι ὑπὸ αἰσθημάτων ἐνθέρμου πατριωτισμοῦ ὑπὲρ τῆς μεγάλης πατρίδος, οὐδ' ἀπῆυθισαν, καὶ τοι εὐδαιμονοῦντες ὀλικῶς πολὺ πλέον ἡμῶν, ἀποτεινόντες πρὸς αὐτὴν τὸν εὐαγγελικὸν ἀσπασμὸν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐνώσεως.

Ταῦτα ἐλάβομεν ἀφορμὴν νά ἀναμνήσωμεν διὰ τῆς ἀθνεοῦς ἡμῶν φωνῆς, ἀπὸ πράξεως ἀδελφῶν τινῶν Κερκυραίων ἠτικὴ διήγειρεν ὅλην ἡμῶν τὴν εὐγνωμοσύνην. Διὰ τοῦ ἸΑ' φυλλαδίου τῆς Παρθώρας, δημοσιεύσαντες ξυλογραφικὸν καλλιτέχνημα τοῦ Περικλέους Σκιαδοπούλου, εἶχομεν προσθέσει καὶ τὴν παρατήρησιν ὅτι ὁ νέος οὗτος, ὡς ἄπορος, στερεῖται τῶν ἀναγκῶν ἐργαλείων. Φιλόμουσοί τινες Κερκυραῖοι (1) θαυμάσαντες τὴν ξυλογραφίαν καὶ ἐπιθυμοῦντες νά συντελέσωσιν εἰς τὴν τελειοποίησιν τοῦ τεχνίτου, κατέβαλον ἐκ τοῦ προχείρου δεκατέσσαρα τάλληρα, τὰ ὁποῖα, στείλαντες πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Παρθώρας, ἐζήχουν τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νά προσφερῶσι πρὸς

(1) Δὲν θέλομεν ἰσως προσβάλει τὴν μετριοφροσύνην τῶν εὐεργετῶν τοῦ Π. Σκιαδοπούλου, ἐὰν κοινοποιήσωμεν, καὶ ἐνεῦ τῆς συγκατάθεσως αὐτῶν, τὰ ὀνόματα αὐτῶν. Ἰω. Βρέβλα, Π. Λάμπρος, Α. Μπάκας, Χ. Βασιλάς, Α. Πασιλάς, Σ. Σαρλής, Εὐθ. Μακροβιάννης, Δημ. Μακροβιάννης, Κ. Μπαλάνος, Γ. Σαρμάτης, Β. Σαρμάτης, Γ. Αρμένης, Ν. Ποράνης, Γ. Μοζζάρρη, Μ. Παντῆ, Εὐστ. Κουζουβάλης, Γ. Τζακαμπίσης, Α. Κωστής, Ν. Μπογδάνος, Ν. Μπουζιῆς, Α. Κεφαλάς, Σ. Παπαμάχος, Σ. Κρημύτης.

αὐτὸν χάριν ἀγορᾶς ἐργαλείων. Ὁ νέος Σκιαδόπουλος λαβὼν πρῶτην ταύτην τὴν ἐνίσχυσιν ἐκ μέρους ὁμογενῶν, ἐνῶ πρό πολλοῦ εἶναι γνωστὸς ἐνταῦθα διὰ τὴν ἔργων αὐτοῦ, ἐδέχθη τὴν προσφορὰν μετὰ δακρύων, καὶ φιλοτεχνήσας ἐπίτηδες τῶν κατωτέρω Ξυλογραφίαν παρεκάλεσε νὰ προσφερθῆ διὰ τῆς Παράρας πρὸς τοὺς ἐν Κερκύρα εὐεργέτας αὐτοῦ, ὡς ἐλάχιστον δῆγμα ἀπείρου ὑγνωμοσύνης.

Ἄλλ' οὐχ ἦτον καὶ ἡμεῖς ὀρείλομεν νὰ ἐκφράσωμεν εὐχαριστίας πρὸς τοὺς φιλοκάλους Κερκυραίους, διότι, τιμῆσαντες καὶ τὴν οὐττατὴν ἡμῶν, ἐβοήθησαν τὴν ἀνάπτυξιν τέχνης· κατὰ τὴν ἀναγκαίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

ΑΝΗΚΟΥΣΤΟΝ ΣΥΜΒΕΒΗΚΟΣ.

Ἡ ἐφημερίς τῆς Ἱρλανδικῆς πόλεως Λονδονδερέν ἀναφέρει τὸ ἐξῆς ἀνήκουστον συμβεβηκός·

«Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐβδομάδος μεγάλην ἐνταῦθα συγκίνησιν διήγειρεν εἰδησίς τις, ὅτι τὸ σιδηροῦν ἀτμόπλοιον ἢ *Φαρέλλα* καταβίβον πρὸς Ἰννιτχόουεν προσεβλήθη πειρατικῶς ὑπὸ τινος ἀπεριγράπτου θαλασίου θηρίου, τὸ ὁποῖον, ἐμπήξαν τοὺς ὀδόντας εἰς τὴν πῶραν τοῦ πλοίου, παρέσυρεν αὐτὸ ὀρητικῶς εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πορτροῦς ὅπου καὶ τὸ πλοῖον αὐτὸ διευθύνετο. Ἡ φρίκη τῶν ἐπιβιτῶν καὶ τοῦ πληρώματος κατέστη μεγίστη δτε παρητήρησαν τὸ τίρας



ἐτοιμαζόμενον νὰ ἐπιπέτῃ κατ' αὐτῶν ἐντὸς τοῦ πλοίου ἐσώθησαν δὲ σκληροτάτου καὶ ἀπαραδειγματίστου θανάτου διὰ τῆς ταχέως συνδρομῆς ἀποσπασμάτων τινος ἀτυνομικῶν φυλάκων, οἵτινες, ὀδηγούμενοι παρὰ τινος δραστήριου, ναυῆγονος καὶ ἀτρομήτου ἀργυροῦ, ἠνάγκασαν δι' ἀλεπαλλήλων πυροβολισμῶν τὸ κῆτος ν' ἀποσυρθῆ, διευθύνοντες ἰδίως τὰς σφαίρας κατὰ τῆς οὐρᾶς ἣτις ὑποτίθεται ὑπὸ τῶν πολλῶν ὠδῶν τῆς ζωτικῆς δύναμει· Ἀκούσας τὴν εἴησιν

ταύτην ἠθελήσαμεν νὰ ἐξετάσωμεν λεπτομερέστερον περὶ τοῦ πράγματος· ἐμάθομεν δὲ ὅτι τοῦτο μὲν ἦτο ἀληθές, ἀλλ' ὅτι περιστάσεις μόνον τινὲς ἐμεγαλύνθησαν ὑπὲρ τὸ δέον· δὲν ὑπάρχει ὅμως ἀμφιβολία ὅτι τὸ πλοῖον προσεβλήθη ὑπὸ θαλασίου τέρατος, συμβεβηκός ἄγνωστον μέχρι τῆς σήμερον! Καθ' ἣν στιγμήν τὸ ἀτμόπλοιον ἢ *Φαρέλλα* παρέπλεε τὸ ἀκρωτήριον Τόνος ἀντικρὺ τοῦ Δούνηγίλλ. οἱ ἐν τῷ πλοίῳ ἠθελήθησαν κλόνον ὡς ἂν συνετρίβητο αὐτὸ ἐπὶ ὑφάλων, (τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο δυνατόν ὡς οὗτης βαθυτάτης ἐκεῖ τῆς θαλάσσης) καὶ ὡς ἂν συνεταράσσετο ἢ πῶρα ὑπὸ ὑπερμεγέθους θηρίου. Μόνον δὲ ὅτε τὸ ἀτμόπλοιον ἐσθασεν εἰς τὸν Πορτροῦσιον λιμένα, ἐπτά περιποῦ μίλλια ἀπέχοντα τοῦ ἀκρωτηρίου Τόνος, παρετηρήθη ὑπὸ τῶν παρὰ τὸν αἰγιαλὸν ἰσταμένων ὡς καὶ παρὰ τινῶν ἐκ τῶν τοῦ πληρώματος, ὅτι μέγα κῆτος ἐκράτει τὸ πλοῖον διὰ τῶν ὀδόντων, τῶν ὁποίων τὰ ἴχνη ἔμειναν ἐντετυπωμένα ἐπὶ τῆς πῶρας, οὗτης καὶ αὐτῆς σφραγῆς. Ὁ λιμεναρχὴς Κ. Βλάχ καὶ ἄλλοι πολλοὶ κατεδίωξαν ἀμέτως διὰ λέμβων τὸ θηρίον, δυστυχῶς ὅμως τὸ μόνον ὄπλον τὸ ὁποῖον ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν ἦτο λόγχη πυρεβόλου, δι' ἣς, προηλωθείσης εἰς κάμακα, ἐπέφερον πολλὰς πληγὰς κατὰ τοῦ ζώου ἐξ ὧν πολὺ αἷμα ἐβρέυσε· καὶ ὅμως δὲν κατώρθωσαν νὰ συλλάβωσιν αὐτὸ, ὀρυθῆσαν ἔξω τοῦ λιμένος πρὸς τὸν Ὠκεανόν. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο τότε ἐ-

σπέρμα δὲν ἐδυνήθησαν νὰ παρατηρήσωσι καλῶς τὸ σχῆμα αὐτοῦ. Υπελογίσαντο ὅμως τὸ μήκος αὐτοῦ περὶ τοὺς 14 πόδας, τὸ δὲ χρῶμα ἐφάνη εἰς ὅλου μῆλαν.

Ἡ Ἰταλία, ὀνομαζομένη τὸ πάλαι *Μεγάλη Ἑλλάς*, ὑπῆρξεν ἄλλοτε ἀδελφὴ τῆς Ἑλλάδος. Τὸν ἀδελφικὸν τοῦτον δεσμόν ἀνεένωσε καὶ συνέτριψεν ἐπι μᾶλλον ἐπ' ἐσχάτων ἢ συμπάθεια τῶν ὁμογενῶν ὑπὲρ τῶν ἐνδύων ἀλλ' ἀτυχῶν προμάχων τῆς Ἰταλικῆς ἐλευθερίας. Εἰς τούτων, ὁ Κ. Ἐδ. Φούσκος, νέος πεπαιδευμένος καὶ εὐφυής, οὐτινος ἴσομεν καὶ ποιητικὰς τινὰς συγγραφὰς, προσεγγὼν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἑλλάδος, διέχυσε τὰ φιλελεύθερα αἰσθήματα τῆς ἐνθέμου αὐτοῦ καρδίας εἰς νέον πόνημα ποιητικόν, ἀντικείμενον ἔχον ὑπόθεσιν ἑλληνικὴν. Δημοσιεύοντες τὴν περί τούτου προκήρυξιν, αἰτούμεθα πρόθυμον τὴν συνδρομὴν τῶν φιλοκάλων καὶ φιλοξένων ὁμογενῶν.

Ο ΨΑΛΜΩΔΟΣ ΤΟΥ ΣΟΥΛΙΟΥ

ὑπὸ

Ἐδουάρδου Φούσκου.

Ὁ κατὰ τοῦ δεσποτισμοῦ ἀγὼν τῆς ἐλευθερίας ὁποῦδήποτε ἂν ἐμφαίνεται φυλάττει πάντοτε τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν. Οὔτε ἰδέα μικρὰ ἢ μεγάλη ἐξ ἧς γεννᾶται, οὔτε ὀλίγον ἢ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχουσαι ἐποχαὶ καθ' ἃς συμβαίνει, οὔτε ἐκβάσις μᾶλλον ἢ ἕλλατον ἐπιτυχῆς παρακολουθοῦσα, μεταβάλλουσι τὴν ὕψιν τῶν ὀδυνῶν μὲν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ἀλλ' ἀπαραιτήτως ἀναγκαίῶν αἰματοχυσιῶν τῆς ἐκ τούτου προξενουμένης πάλης.

Τούτου ἕνεκα θέλοντες διὰ ζωηρᾶς ποιήσεως νὰ μεταδῶμεν εἰς τὰς ἡμέρας καθ' ἃς τὰ ἔργα θύλου ἔχει ὡς τελευταίαν συνέπειαν τὴν ὀριστικὴν λύσιν τοῦ μεγάλου τούτου ζητήματος, ἵνα καταδείξωμεν τὴν ἡμετέραν ἔννοιαν, λαμβάνομεν ὡς θέμα ἐν τῶν ἀπαθανασίαντων τὸ ἠρωϊκὸν Σούλιον γεγονότων· τὸ Σούλιον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον, οὐχὶ τὸ ἔσχατον βέβαιον τῶν πολεμικῶν τόπων, τῶν προπυργίων γενομένων τῆς ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας, ἔπρεπε νὰ ἔχη τὸσαῦτα δικαιώματα εἰς τὴν ἐθνικὴν αὐτονομίαν!

Θελομεν ἐκδώσει λοιπὸν θρακίαν σειρὰν ψαλμῶν, ἐκδιδομένην εἰς ὀγδόου μεγέθους τομίδιον ἐξ περίπου τυπογραφικῶν ρύλλων, μετὰ ἑλληνικῆς μεταφράσεως, ἣτις θέλει εὐκολοῦν τὴν ἀνάγνωσιν εἰς τοὺς ἀγαπῶντας τὴν πατρίον δόξαν.

Ἄξια δραχμαὶ δύο.

Ἡ διανοητικὴ κίνησις εἶναι μεγίστη οὐ μόνον κατὰ τὴν ἐλευθερὰν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν Ὀθωμανικὴν καὶ τὴν Ἰόνιον. Καθ' ἐκάστην ἐκδίδονται καὶ εἰς ταύτην καὶ εἰς ἐκείνην νέαι ἐφημερίδες, καὶ νέαι συγγραφὰ καὶ μεταφράσεις, μαρτυροῦσαι τὸν ὄρασμόν τῶν ἀδελφῶν ὁμογενῶν πρὸς τὰ γράμματα. Ἐσχάτως ἐλάβομεν ἐκ Σμύρνης τὸ Β' φυλλάδιον νέου περιοδικοῦ φιλογρηγοῦ συγγράμματος, ἢ Ἰωνικὴ μέλισσα ἐπιγραφομένου, περιέχοντος πολλὰ διδακτικὰ καὶ ὠφέλιμα.

Ἐκδόσεις τῶν Ἑλλήνων συγγραφεῶν ὑπὸ Jacobs καὶ Rost. 8, 1820—1846 Hennings

Τὸ πρῶτον τὸν ἀξιῶν κατὰ τὸ συνάλαγμα δρ. 4, 35, διαίρεται δὲ εἰς 30 γραμμικά. Εἰς τὴν τιμὴν ταύτην ἄνευ ἐξόδων εὐχάνται νὰ φερθῶν τὰ βιβλία ταῦτα ἐντὸς 2 μηνῶν ἀπὸ τῆς παραγγελίας των.

Ὅμηρου Ἰλιάς με σημειώσεις ὑπὸ F' Spitzner 1832—36	Τάλ.	πρ.	5	20	γρ.
Ἡσιόδου τὰ ἅπαντα με σημ. ὑπὸ Goettling 1843.	.	.	1,	26	
Πινδάρου Dissen 1830.	.	.	2,	23	
Αἰσχύλου Ἀγαμέμνων με σχόλια ὑπὸ Klausen 1833.	.	.	1	25	
Χοηφόροι ὑπὸ Klausen 1835.	.	.	1	15	
Σοφοκλέους Φιλοκτήτης ὑπὸ Wunder					
Οἰδίτους ἐπὶ Κολοφ.					
Ἀντιγόνη.					
Τραχίνια.					
" Ἀιάς.					
Ἡλέκτρα.					
Οἰδίπους τύραννος	.	.	5,	5	
Εὐριπίδου Ἀδριατική, Ἀλκίνοος, Μηδεία, Ἑκάθη.					
Φιλοκτήτης Ἑλένη, Ἡρακλῆς μινώμομος ὑπὸ Pflug					
Φοίνισσαι ὑπὸ Klotz με σχόλια 1829—41	.	.	4	10	
Θεοκρίτου τὰ σωζόμενα ὑπὸ Βερνερμανίου 1830	.	.	1,	25	
Ἀνακρέοντος ὑπὸ Μοβίου 1826.	.	.	.	15	
Ἐπιγράμματα ὑπὸ Ἰακώβου 1826.	.	.	.	2—	
Θουκυδίδης ὑπὸ E. Poppo 1847.	.	.	.	5, 8	
Σεινοφάντος Κύρου Παιδεία ὑπὸ Bornemann 1828.	.	.	.	1 12	
Ἑπομνημοεύματα Σωκράτους ὑπὸ Kuehner. 1841	.	.	.	1 15	
Οἰκονομικός ὑπὸ Bretenbach 1841	.	.	.	1 —	
Ἀρχαίλαος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ. 1846	.	.	.	1 —	
Ἰερών ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ. 1847	.	.	.	1 —	
Πλάτωνος Ἄπαντα εἰς 9 τόμους ὑπὸ Stallbaum 1840	.	.	.	21 5	
Ἰσοκράτους, μέρος πρῶτον ὑπὸ Βραμίου 1831	.	.	.	25	
Λυσίας καὶ Ἀισχίνης ὑπὸ Βραμίου 1828	.	.	.	2	
Βασιλικῶν βιβλίων ἐξήκοντα ἔκδοσις Heimbach εἰς 5 τόμους εἰς 4.					
Ἐξ αὐτῶν εὐρίσκεται παρ' ἡμῶν ἐν ἀντικυτον τιμῶν. δρ. 175.					

Ἐπισημαίνεται ὅτι τὰ βιβλία ταῦτα εἰς τὴν τιμὴν ταύτην εὐχάνονται νὰ φερθῶν ἐντὸς 2 μηνῶν ἀπὸ τῆς παραγγελίας των. Ἐπισημαίνεται ὅτι τὰ βιβλία ταῦτα εἰς τὴν τιμὴν ταύτην εὐχάνονται νὰ φερθῶν ἐντὸς 2 μηνῶν ἀπὸ τῆς παραγγελίας των.